

beschikking

Datum	2 november 2009
Nummer	WSV/2009-909
Onderwerp	Besluit inzake aanvraag Wbr-vergunning offshore windturbinepark 'Callantsoog Noord'

1) PROCEDUREVERLOOP AANVRAAG 'CALLANTSOOG-NOORD'

Bij brief van 6 juni 2008 is door Eneco New Energy B.V., verder te noemen de aanvrager, een aanvraag ingediend voor een vergunning krachtens de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (hierna: 'Wbr') voor het oprichten en in stand houden van een windturbinepark genaamd 'Offshore Windturbinepark Callantsoog Noord'. Het park ligt in blok Q1 (conform blokindeling Mijnbouwwet), zoals nader aangegeven in bijlage 2 van de aanvraag.

Op het voorbereiden van de beslissing op de aanvraag is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) van toepassing. Dit volgt uit artikel 4 lid 2 van de *'Beleidsregels inzake toepassing Wet beheer rijkswaterstaatswerken op installaties in de exclusieve economische zone'* (hierna: 'Beleidsregels').

De wijze waarop vergunningaanvragen worden behandeld, is nader beschreven in de procedurebeschrijving *'Behandeling vergunningaanvragen Wet beheer rijkswaterstaatswerken voor windenergie offshore'* (versie februari 2006).

Omdat de oprichting van installaties in de exclusieve economische zone (hierna: EEZ) belangrijke nadelige gevolgen kan hebben voor het milieu, is ingevolge artikel 7.1 lid 1 van de Wet milieubeheer (Wm) op basis van onderdeel C activiteit 5.1 Besluit milieueffectrapportage 1994 een milieueffectrapport (hierna: 'MER') bij een aanvraag voor een installatie in de EEZ verplicht. Hierbij dienen de relevante bepalingen van hoofdstuk 7 Wm te zijn toegepast en de procedure omschreven in afdeling 13.2 Wm te zijn gevolgd. Het MER is bij de vergunningaanvraag gevoegd.

In een overleg op 8 juli 2008 tussen het bevoegd gezag en de windsector is kenbaar gemaakt dat een passende beoordeling noodzakelijk is en onderdeel moet uitmaken van de Wbr-vergunningaanvraag.

Bij brieven van 24 oktober 2008 en 14 januari 2009 zijn aanvullingen op de oorspronkelijke aanvraag ingediend.

Op 11 februari 2009 heeft het bevoegd gezag als aanvulling op de aanvraag de passende beoordeling als onderdeel van het MER ontvangen.

Op 27 februari 2009 (ref. WSV/0398) is de vergunningaanvraag als volledig beoordeeld en heeft het bevoegd gezag aangegeven de aanvraag verder in

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

behandeling te nemen. Een overzicht van de ontvangen documentatie ten aanzien van de vergunningaanvraag is opgenomen bijlage 1 van dit besluit.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Het MER is beoordeeld aan de hand van het bepaalde in hoofdstuk 7 van de Wm en de richtlijnen voor de milieueffectrapportage zoals die door mij voor deze aanvraag zijn afgegeven op 25 februari 2008. Het MER als onderdeel van de Wbr-aanvraag heeft van 3 maart 2009 tot en met 14 april 2009 ter inzage gelegen. Van de terinzagelegging is kennis gegeven door plaatsing in de Staatscourant van 2 maart 2009, nr. 41. De ontvangen inspraakreacties en de reactie van het bevoegd gezag daarop zijn opgenomen in bijlage 2.

De vergunningaanvraag en het daarbij behorende MER is voor advies voorgelegd aan de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: 'de Commissie') en aan de wettelijk adviseurs.

Op 23 juni 2009 is het definitieve toetsingsadvies over het MER en de aanvullingen daarop van de Commissie ontvangen (rapport nr. 2001-66).

Het ontwerpbesluit is genomen op 26 juni 2009 en is per brief (ref. WSV/157) aan Eneco aangeboden. Het ontwerpbesluit heeft van 1 juli 2009 tot en met 11 augustus 2009 ter inzage gelegen. Van de terinzagelegging is kennis gegeven door plaatsing in de Staatscourant van 30 juni 2009, nr. 118. De ontvangen zienswijzen en de reactie daarop zijn opgenomen in bijlage 3 bij dit besluit.

2) TOETSINGSKADER

Wet beheer rijkswaterstaatswerken

Op grond van het bepaalde in artikel 2 Wbr is het verboden om zonder vergunning gebruik te maken van een waterstaatswerk door, anders dan waartoe het is bestemd, daarin, daarop, daaronder of daarover werken te maken of te behouden. Ingevolge artikel 1 lid 1 juncto artikel 1 lid 2 Wbr wordt onder 'waterstaatswerken' onder meer verstaan de bij het Rijk in beheer zijnde wateren, waaronder begrepen de territoriale zee en de EEZ. De onderhavige locatie bevindt zich in de EEZ van de Noordzee en is derhalve op grond van artikel 1 lid 2 Wbr een waterstaatswerk. Het oprichten en behouden van het aangevraagde werk is daarmee vergunningplichtig op grond van de Wbr.

Het toetsingskader van een aanvraag om een Wbr-vergunning is neergelegd in artikel 3 Wbr. Het eerste lid van dit artikel bepaalt dat de vergunning geweigerd kan worden ter bescherming van waterstaatswerken en ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik van die werken. Bij het beoordelen van een vergunningaanvraag in het kader van de Wbr voor windturbineparken op een locatie binnen de EEZ moet rekening worden gehouden met de effecten van het desbetreffende windturbinepark. In artikel 3 Wbr is bepaald:

'1. Weigering, wijziging of intrekking van een vergunning, alsmede toepassing van de artikelen 2, tweede lid, en 6 kan slechts geschieden ter bescherming van waterstaatswerken en ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik van die werken, met inbegrip van het belang van verruiming of wijziging anderszins van die werken.'

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

2. De in het eerste lid bedoelde besluiten kunnen mede strekken ter bescherming van aan de waterstaatswerken verbonden belangen van andere dan waterstaatkundige aard, doch enkel voor zover daarin niet is voorzien door bij of krachtens een andere wet gestelde bepalingen.'

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

De vergunningaanvraag is voorts getoetst aan de 'Nadere specificatie van de vereisten voor een Wbr vergunningaanvraag voor een offshore windturbinepark'.

Beleid

Op 21 december 2004, Staatscourant nr. 252, zijn de 'Beleidsregels inzake toepassing Wet beheer rijkswaterstaatswerken op installaties in de exclusieve economische zone' vastgesteld. In de Beleidsregels is het toetsingskader van de Wbr nader uitgewerkt. De Beleidsregels betreffen de toepassing van de artikelen 2, 3 en 6 van de Wbr op installaties in de EEZ. Artikel 5 van de Beleidsregels geeft hierover het volgende aan:

'Bij de voorbereiding en de vaststelling van een beschikking inzake het verlenen, weigeren, wijzigen of intrekken van een vergunning wordt rekening gehouden met:

- a. het behouden van mogelijkheden voor een doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee door anderen dan de vergunninghouder,*
- b. de op de Noordzee betrekking hebbende onderdelen van de Nota Ruimte waarvoor het regeringsstandpunt op 27 april 2004 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer is toegezonden (Kamerstukken II 2003/04, 29 435, nrs. 1-2), en*
- c. andere op de Noordzee betrekking hebbende plannen en gebiedsaanwijzingen op grond van de Wet op de waterhuishouding, de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Wet milieubeheer.'*

Ad a. Veilig en doelmatig gebruik van de Noordzee

In de toelichting bij de Beleidsregels wordt artikel 5 sub a als volgt toegelicht:

'De verzekering van een veilig en doelmatig gebruik van waterstaatswerken speelt in het kader van de Wbr een centrale rol bij de toetsing van vergunningaanvragen; dit komt tot uiting in artikel 5 van de beleidsregels, dat betrekking heeft op de toetsing van aanvragen. Daarbij gaat het om rechtmatig gebruik van de Noordzee door derden, zoals dat is geregeld in artikel 58 van het VN Zeerechtverdrag.

In dat artikel ligt besloten dat de kuststaat bij de uitoefening van zijn rechtsmacht in de EEZ ten aanzien van installaties en dergelijke rekening moet houden met de voor alle staten in die zone geldende rechten van scheepvaart, overvlucht, het leggen van onderzeese kabel- en buisleidingen en ander rechtmatig gebruik van de zee.

Het beleid op dit punt houdt met name een locatiebeleid in, waarbij rekening wordt gehouden met het ruimtebeslag van de installatie, met inbegrip van de veiligheidszone die rondom de installatie moet worden ingesteld (zie artikel 8 van de Beleidsregels), in relatie tot benodigde ruimte voor ander gebruik van de Noordzee.'

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Scheepvaartveiligheid

De verzekering van een veilig en doelmatig gebruik van waterstaatswerken speelt in het kader van de Wbr een centrale rol bij toetsing van vergunningaanvragen (artikel 3 Wbr). In de Beleidsregels is het toetsingskader ten aanzien van installaties in de EEZ nader uitgewerkt. In de Beleidsregels komt tot uitdrukking dat bij de beoordeling van vergunningaanvragen rekening dient te worden gehouden met de op de Noordzee betrekking hebbende onderdelen van de Nota Ruimte (Integraal Beheerplan Noordzee 2015, hierna: IBN). Ten aanzien van de Noordzee is in de Nota Ruimte opgenomen dat het beleid van de Nederlandse overheid er op is gericht om de scheepvaartveiligheid op de Noordzee op hetzelfde niveau te handhaven en waar mogelijk (permanent) te verbeteren (IBN p. 27). Dit beleid is tevens verwoord in de Beleidsbrief Zeevaart 'Verantwoord varen en een vitale vloot' (4 april 2008). Op basis van dit wettelijke en beleidskader houdt het bevoegd gezag bij de besluitvorming omtrent de vergunningen uitdrukkelijk rekening met de effecten van het oprichten en in standhouden van een windturbinepark op het veilige en doelmatige gebruik van de Noordzee.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Op grond van het bovenstaande toetst het bevoegd gezag op veilig en doelmatig gebruik van de Noordzee ten aanzien van scheepvaart. De methode voor de berekening van de effecten op de scheepvaartveiligheid betreft het zogenaamde SAMSON model. Dit model is ontwikkeld door de Rijksoverheid (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) in samenwerking met het maritieme onderzoeksinstituut 'MARIN' te Wageningen en wordt bij diverse Nederlandse en Europese maritieme projecten toegepast voor het beoordelen van de scheepvaartveiligheid. Het SAMSON model wordt gebruikt om kansen op en consequenties van verschillende soorten ongevallen op zee in te schatten, met name schip-schip aanvaringen, driften en 'ramming'. Daarbij wordt een verkeersdatabase van de Noordzee als uitgangspunt gehanteerd.

Naast de inschatting van de kansen op en consequenties van verschillende soorten ongevallen op zee is het noodzakelijk inzicht te verkrijgen in de vaarpraktijk van schepen ter vermindering van dergelijke ongevalsituaties. Daarom is in begin 2007 op initiatief van het bevoegd gezag de kennis van en ervaring met de vaarpraktijk samengebracht in een nautische adviesgroep. De adviesgroep is totstandgekomen met ambtenaren die ressorteren onder het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en Noordzeeloodsen. De in de adviesgroep samengebrachte kennis en ervaring maakte een deskundige benadering van de vaarpraktijk mogelijk en heeft bijgedragen aan een nadere afweging van het bevoegd gezag op het gebied van de scheepvaartveiligheid en mogelijke mitigerende maatregelen. Het bevoegd gezag heeft de kennis en ervaring van de vaarpraktijk daarnaast in relatie gebracht met de meeste recente gegevens over de verkeersstromen en -intensiteiten, de beschikbare ruimte (breedte van de vaarroute) en de kruispunten van meerdere vaarroutes. Het onderhavige besluit bevat de door het bevoegd gezag gemaakte afwegingen.

Luchtvaartveiligheid

Voor de beoordeling van een Wbr-aanvraag voor een offshore windturbinepark op luchtvaartveiligheidsaspecten wordt deze voorgelegd aan de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW). Het toezicht van IVW binnen het domein Luchthavens richt zich op de Nederlandse luchthavens waartoe ook helikopterdekken behoren. Het toezicht binnen het domein Luchtruim is gericht op de luchtverkeersdienstverleningsorganisaties en op het gebruik van het Nederlandse luchtruim. IVW

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

houdt in haar advies rekening met de volgende normen: ICAO Annex 14 part II, JAR-OPS 3, Mijnbouwregeling en CAP764.

Het bevoegd gezag hanteert als uitgangspunt voor de beoordeling van de effecten op de luchtvaartveiligheid en de veiligheid op de platforms dat deze niet mag worden aangetast, in aansluiting op het voorzorgsprincipe uit het IBN. In het IBN wordt ook gesteld dat meervoudig ruimtegebruik nagestreefd moet worden waar mogelijk onder voorwaarde dat de andere gebruiker daar geen schade of hinder van ondervindt.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Andere gebruikers

Tevens is rekening gehouden met belangen van andere gebruikers van de Noordzee zoals de visserij, zandwinning, militaire gebieden en de olie- en gaswinning. Ook worden belangen van cultuurhistorische waarden die voortvloeien uit de Monumentenwet meegenomen bij het beoordelen van de aanvraag respectievelijk het opstellen van de vergunningvoorschriften. Bovengenoemde belangen worden niet alleen door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, maar ook door andere ministeries behartigd.

Ad. b. Nota Ruimte

Ten aanzien van artikel 5 sub b is het beleid van de op de Noordzee betrekking hebbende onderdelen van de Nota Ruimte uitgewerkt in het Integraal Beheerplan Noordzee 2015 (IBN). Het IBN heeft de status van een beleidsregel en bevat onder meer een afwegingskader voor vergunningverlening en een nadere begrenzing van gebieden met bijzondere ecologische waarden en de voor deze gebieden te hanteren beschermingsregimes.

Ad c. Wet op de waterhuishouding, de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Wet milieubeheer
In de toelichting op de Beleidsregels wordt dit artikel nader uitgelegd:

'Artikel 5 legt voorts vast dat bij het voorbereiden en vaststellen van beschikkingen inzake Wbr-vergunningen rekening wordt gehouden met het beleid voor de Noordzee dat is opgenomen in plannen op basis van enige in de beleidsregels genoemde wetten, te weten de Wet op de waterhuishouding, de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Wet milieubeheer. Hiervoor is een aanvullende basis aanwezig in artikel 56, eerste lid, onderdeel b, onder iii, van het VN-Zeerechtverdrag: de kuststaat heeft in de EEZ rechtsmacht ten aanzien van de bescherming van het milieu. Hoewel de genoemde wetten als zodanig niet (of in de praktijk nog niet) van toepassing zijn in de EEZ, bevatten de op die wetten gebaseerde plannen wel degelijk mede beleidsvoornemens die op die zone van toepassing zijn.'

Ecologie

Uit artikel 3 lid 2 Wbr volgt dat rekening dient te worden gehouden met de bescherming van belangen van andere dan waterstaatskundige aard, voor zover daarin niet reeds is voorzien bij of krachtens andere wet. Hier wordt met name bedoeld op belangen ten aanzien van natuur en milieu (ecologie), zoals volgt uit de Kamerstukken II 1995/96, 24 573, nr. 6, blz. 3. Met de uitbreiding van het toepassingsgebied van de Wbr tot de EEZ geldt dit evenzeer voor de EEZ (Kamerstukken II, 1999/2000, 26961, nr. 3, p. 3). Bij de beoordeling van een aanvraag zal dan ook bekeken moeten worden of de activiteit niet leidt tot

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

onaanvaardbare gevolgen voor het milieu. Uit artikel 1 lid 2 van de Beleidsregels volgt dat onder milieu ook natuur wordt verstaan.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

In dat licht volgt uit artikel 4 lid 1 sub e van de Beleidsregels dat, mede gelet op de verplichtingen op grond van de EG-richtlijn 85/337/EEG (PbEG L 175/40), zoals gewijzigd bij EG-richtlijn 97/11/EG (PbEG L 73/5), voor installaties als bedoeld in de bijlagen I en II bij genoemde richtlijn, waaronder een windturbinepark, niet eerder een vergunning zal worden verleend dan nadat de gegevens over de gevolgen voor het milieu in de vorm van een milieueffectrapportage zijn overgelegd, de relevante bepalingen van hoofdstuk 7 van de Wm zijn toegepast en de procedure omschreven in afdeling 13.2 van de Wm is gevolgd.

Uit het voorgaande vloeit voort dat bij de onderhavige besluitvorming rekening dient te worden gehouden met de Vogelrichtlijn 79/409/EEG (PbEG L 103) en Habitatrichtlijn 92/43/EEG (PbEG L 206). Door de Europese Commissie wordt verondersteld dat deze richtlijnen mede van toepassing zijn in de EEZ voorzover de bevoegdheid van de lidstaten zich uitstrekt over deze zone. Het Hof van Justitie heeft dit in een uitspraak van 20 oktober 2005 (zaak C-6/04) bevestigd.

Op grond van de Habitatrichtlijn moet ten aanzien van de vergunningaanvraag getoetst worden of significante gevolgen voor Natura 2000 gebieden zijn uit te sluiten. Het bevoegd gezag dient passende maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover die factoren, gelet op de doelstellingen van de richtlijn een significant effect zouden kunnen hebben. Conform artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn wordt voor elk project dat niet direct verband houdt met het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied. Gelet op de conclusies van de passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied en onder voorbehoud van het navolgende geeft het bevoegd gezag slechts toestemming voor het project nadat zij de zekerheid heeft verkregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten.

Indien bij beoordeling van de aanvraag significante effecten niet zijn uit te sluiten voor het gebied kan bij afwezigheid van alternatieve oplossingen op grond van artikel 6 lid 4 van de Habitatrichtlijn door het bevoegd gezag enkel worden vergund om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, waarbij alle nodige compenserende maatregelen genomen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft. Hiervan dient de Europese Commissie op de hoogte gesteld te worden.

Voorzorgsbeginsel

Eveneens houdt het bevoegd gezag in het afwegingskader bij de vergunningverlening rekening met het voorzorgsbeginsel. Het voorzorgsbeginsel houdt in dat preventieve maatregelen genomen dienen te worden wanneer er redelijke gronden tot bezorgdheid bestaan, dat de activiteit schade toebrengt aan het milieu, de gezondheid van de mens of ander rechtmatig gebruik. Volgens de Nota Ruimte en het IBN geldt het voorzorgsbeginsel voor alle activiteiten op de

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Noordzee en is een belangrijk uitgangspunt bij de planning en ontwerp van voorgenomen activiteiten op zee. De Europese commissie stelt in 2000 dat het voorzorgsbeginsel niet alleen toepasbaar is in het milieurecht maar ook in andere situaties waarin geen eenduidige wetenschappelijk materiaal voor handen is (Mededeling van de commissie over het voorzorgsbeginsel COM 2000/0001).

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Bij de vergunningverlening betrokken instanties

Kaders en beleid voor het vergunningverleningsproces van windturbineparken op zee zijn vastgelegd in de eerder genoemde Beleidsregels (21 december 2004) en in een draaiboek "Committering van 450 MW windenergie op de Noordzee" (voor de zgn. 2^e ronde). Het draaiboek is bij brief van 30 juni 2008 van de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, mede namens de ministers van Economische Zaken (EZ), Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) aan de Tweede Kamer gestuurd (TK 31209 en 21239, nr. 35). Het draaiboek beschrijft onder andere de stappen in de periode van 1 juli 2008 tot 1 november 2009 ten aanzien van de Wbr-vergunningverlening. Beide documenten zijn opgesteld in nauw overleg tussen de ministeries van EZ, VROM, LNV en het Ministerie van V en W.

3) BELANGENAFWEGING EN MOTIVERING

Bij de toetsing van de vergunningaanvraag richt het bevoegd gezag zich volgens het toetsingskader onder meer op de effecten van het initiatief op een veilig en doelmatig gebruik van de Noordzee, waaronder de effecten op scheepvaartveiligheid, luchtvaartveiligheid, mijnbouwactiviteiten en natuur en milieu (ecologie). De effecten op de gebruiksfunctie zandwinning en militaire gebieden spelen geen rol bij dit besluit.

Aan de hand van het in hoofdstuk 2 beschreven toetsingskader volgt in de paragrafen 3.1 tot en met 3.4 de toetsing van de verschillende relevante belangen. Aan de orde komen respectievelijk:

- effecten op scheepvaartveiligheid (paragraaf 3.1);
- effecten op luchtvaartveiligheid (paragraaf 3.2);
- effecten op mijnbouw (paragraaf 3.3);
- effecten op ecologie (paragraaf 3.4).

In iedere paragraaf worden na een korte inleiding weergegeven:

- de belangrijkste conclusies omtrent het onderwerp ('het belang') in het MER;
- advies Commissie m.e.r. en overige adviseurs;
- overwegingen en conclusies die het bevoegd gezag op basis daarvan heeft getrokken;

De inspraak die ontvangen is op de terinzagelegging van het MER is op relevante punten opgenomen in dit besluit en samengevat weergegeven en voorzien van een reactie in bijlage 2 van dit besluit.

De zienswijzen die zijn ontvangen op de terinzagelegging van het ontwerpbesluit zijn op relevante punten opgenomen in dit besluit en samengevat weergegeven en voorzien van een reactie in bijlage 3 bij dit besluit.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

3.1 Effecten op scheepvaartveiligheid

Datum
2 november 2009

3.1.1 Ligging Callantsoog-Noord

Nummer
WSV/2009-909

Het windturbinepark Callantsoog-Noord ligt op ongeveer 16 nautische mijlen (NM) van de kust ter hoogte van Den Helder. In onderstaande figuur 1 is de ligging van het park ten opzichte van de directe omgeving weergegeven.

Figuur 1: ligging van Callantsoog Noord (groen) ten opzichte van verkeersstromen 1 en 2. De grijze banen betreffen de zgn. clearways; daar waar deze roze omrand zijn betreft het vaarbanen van het VSS van Texel. De roze pijlen geven de vaarrichting in de vaarbanen van het VSS. Het roze gearceerde gebied geeft de separatiezone van het VSS aan. De blauwe stippen betreffen mijnbouwinstallaties. [bron: GIS bestanden RWS Noordzee]

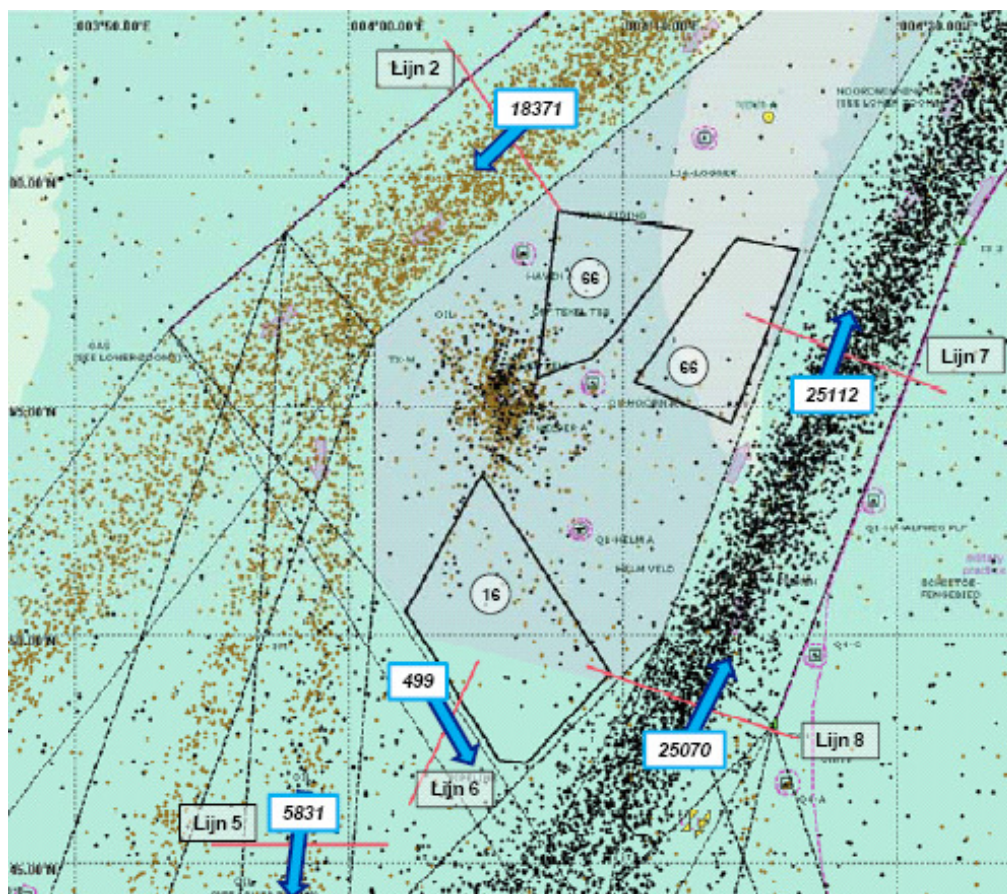
De gegevens over verkeersstromen en aantallen schepen in het MER dateren uit 2004. Langjarige gegevens over scheepsaantallen zijn in het verleden verzameld door gedurende langere tijd (1-2 jaar) over de Noordzee te vliegen en visueel schepen te tellen. Het laatste visuele onderzoek dateert van de periode 1999-2001. Sinds 2008 worden scheepsaantallen op de Noordzee gemeten op basis van het Automatic Identification System¹. Een deel van de schepen vaart nog zonder

¹ AIS = Automatic Identification System; alle schepen groter dan 300 Bruto Ton zijn volgens IMO regelgeving verplicht een AIS transponder aan boord te hebben, waardoor onder andere de koersen en snelheden van deze schepen vanaf de wal te volgen en vast te leggen zijn.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Figuur 2: Verkeersintensiteit rondom Callantsoog Noord (nr. 66, de andere nummers betreffen aanvragen voor andere windturbineparken). De getallen bij de pijlen geven het middels AIS geregistreerde aantal scheepsbewegingen over 2008 weer op de bijbehorende rode lijnen. De zwarte en bruine stippen geven de AIS scheepsposities binnen 1 week in juli 2008 aan om een ruimtelijk idee te geven van de verkeersstromen. [Bron: 'Intensiteit scheepvaart nabij windturbineparken' Marin 20 mei 2009]

Het voorliggende besluit is zoveel mogelijk gebaseerd op deze verkeersstromen omdat dit de meest recent beschikbare informatie is. Deze wijken ten dele af van de in het MER gegeven informatie.

Op basis van figuur 2 zijn de volgende aantallen scheepsbewegingen bij de verkeersstromen in figuur 1 aangehouden:

1. Zuid gaand verkeer van Texel verkeersscheidsstelsel (VSS) naar Noordhinder; het betreft ca. 18371 scheepsbewegingen per jaar;
2. Noord gaand verkeer van Schouwenbank naar Texel VSS; het betreft ca. 25112 scheepsbewegingen per jaar.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Ten zuiden van het windturbinepark bevinden zich regelmatig offshore dienstverleningsschepen die naar/van de platforms ten zuiden van het windturbinepark varen.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Ten westen van het windturbinepark ligt het mijnbouwplatform Haven op een afstand van 1,1 NM. Ten zuiden van het windturbinepark liggen Helder en Hoorn op een afstand van 1,1 NM en platform Helm op 3,3 NM.

3.1.2 Het MER

Om de effecten van een windturbinepark op de scheepvaart te kunnen berekenen is conform de actuele richtlijnen de afwikkeling van het scheepvaartverkeer voor de situatie met het windturbinepark in SAMSON gemodelleerd. Voor de locatie van het windturbinepark is een verkeersdatabase aangemaakt, waar het verwachte veranderde vaarpatroon is ingebracht. Vervolgens zijn de ongevalskans modellen van SAMSON toegepast voor het doorrekenen van de effecten van het windturbinepark voor de scheepvaart.

In het MER zijn de met behulp van het SAMSON model bepaalde effecten van het windturbinepark op de scheepvaartongevallen weergegeven. De aanvrager trekt voor de aangevraagde variant van het park de volgende conclusies omtrent scheepvaartveiligheid (niet uitputtend):

- het berekende verwachte totaal aantal aanvaringen en aandrijvingen per jaar gesommeerd over alle windturbines bedraagt 0,054537 (= eens per 18 jaar);
- de kans op uitstroom van olie bedraagt voor bunkerolie eens in de 145 jaar en voor ladingolie eens in de 1693 jaar;
- de kans op meer dan 10 doden als gevolg van een aanvaring van een schip met een windturbine is gelijk aan 1 in de 35952 jaar;
- wordt IJmuiden de uitvalsbasis voor de bouw van het windturbinepark (wat vermoedelijk het geval zal zijn), dan levert dit gedurende het half jaar waarin de bouw duurt een verhoging van het gemiddeld aantal schepen op zee op van 1,4 schip. In deze periode is de kans op een aanvaring tussen twee schepen door de verhoogde verkeersintensiteit 0,9% hoger dan normaal;
- het windturbinepark ligt buiten het bereik van de vaste radarstations.

Hoewel de beschreven risico's gering zijn benoemt de aanvrager in het MER de volgende mitigerende maatregelen:

- het park markeren middels het Automatic Identification System (AIS) waardoor de kans op aanvaringen wordt verkleind (20%), maar niet de kans op aandrijvingen;
- de inzet van De Waker voor het reduceren van een aantal aandrijvingen (73%);
- de afstand tussen het passerende verkeer en het windturbinepark vergroten door het park kleiner te maken of door het instellen van 'traffic lanes' (verkeersstelsels) bij het park.

Inspraak op het MER

In de periode waarin het MER ter inzage heeft gelegen zijn enkele inspraakreacties ontvangen. De reacties zijn, voor zover deze betrekking hebben op het aspect scheepvaartveiligheid, afkomstig van de volgende organisaties en hebben samengevat de volgende strekking:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

1. het Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied: het windturbinepark heeft gezien de ligging nauwelijks een risicoverhogende werking ten aanzien van de nautische veiligheid op de Noordzee;
2. de Zeehaven IJmuiden NV: staat positief tegenover de realisatie van windturbineparken op de Noordzee;
3. het Koninklijk Nederlands Watersport Verbond: het is ongewenst dat recreatievaartuigen zich mengen tussen de grote en snelle scheepvaart, anders dan om die routes over te steken. Tussen windturbineparken en verkeersroutes zijn daarom ruime, bevaarbare zones nodig die ook uitwijk- en manoeuvreerruimte bieden aan de grote scheepvaart;
4. de Nederlandse Vereniging van Toerzeilers: voor de veilige afhandeling van de kleine scheepvaart moet er voldoende ruimte zijn om met deze schepen direct langs het gesloten gebied van het windturbinepark te varen. Cumulatie van obstakels moet verder worden vermeden.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

3.1.3 Adviezen

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie constateert dat door de 1500m vrije zone in het windturbinepark geen gesloten park bestaat, terwijl daar bij het berekenen van de effecten wel vanuit is gegaan. De Commissie is overigens van oordeel dat de (cumulatieve) effecten op de scheepvaartveiligheid in het MER goed beschreven zijn. Zij adviseert dat het mogelijk is om met verschillende mitigerende maatregelen de mogelijke effecten positief te beïnvloeden. De Commissie adviseert verder aandacht te besteden aan de storing van de aan boord van schepen en luchtvaartuigen aanwezige apparatuur, met name de storing in de ontvangst van radio- en transpondersignalen. Daarnaast adviseert de Commissie het bevoegd gezag toe te zien op eenduidige calamiteitenplannen die zijn afgestemd met het Kustwachtcentrum.

3.1.4 Aanpassingen op het ontwerpbesluit

Aanpassingen naar aanleiding van zienswijzen

In de zienswijzen op meerdere ontwerpbesluiten voor windparken op zee die in juni en juli 2009 werden afgegeven worden vragen gesteld over de gekozen bronnen en uitgangspunten van het bevoegd gezag. Daarom zijn de volgende toevoegingen opgenomen:

- In paragraaf 3.1.1 is een nadere toelichting opgenomen op de gebruikte AIS gegevens over 2008;
- In de paragraaf 'Overwegingen en conclusie bevoegd gezag' is een nieuwe 3^e alinea toegevoegd, waarin wordt uitgelegd waarom het bevoegd gezag de vaarpraktijk heeft mee laten wegen in haar overwegingen en waarom wordt uitgegaan van 'worst case' benaderingen.

3.1.5 Overwegingen en conclusie bevoegd gezag

De Wbr spreekt van een doelmatig en veilig gebruik van bij het rijk in beheer zijnde waterstaatswerken. Waterstaatswerken zijn voor de vergunningprocedure te definiëren als (zee)water en (zee)bodem. Bij toetsing van de waterstaatkundige belangen moet gedacht worden aan veiligheid voor scheepvaart, risico's tengevolge van aanvaringen c.q. aandrijvingen van schepen en doelmatig gebruik van de zeebodem. Om het doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee te bepalen

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

heeft het bevoegd gezag de in de paragrafen 3.1.2 en 3.1.3 aangedragen inzichten uit het MER, de inspraak en het advies van de Commissie m.e.r. overwogen en afgewogen.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Het accent ligt in het MER op de theoretische onderbouwing met behulp van het SAMSON model. Zoals in paragraaf 2 onder scheepvaartveiligheid is opgemerkt, geeft dit model alleen een inschatting van de kansen op en consequenties van verschillende ongevallen op zee. Om daarnaast een beeld te krijgen van alle effecten van een windturbinepark op scheepvaartveiligheid maakt het bevoegd gezag een nadere afweging op basis van de kennis van en ervaring met de vaarpraktijk in het betreffende gebied, waarbij goed zeemanschap en de menselijke factor een belangrijke rol spelen. Het bevoegd gezag houdt daarbij rekening met alle direct en indirect van invloed zijnde nautische aspecten, zoals autonome ontwikkelingen in het scheepvaartverkeer, effecten op scheepvaartveiligheid, de bereikbaarheid van ankergebieden en havens en mogelijk mitigerende maatregelen.

De keuze voor het inbrengen van de vaarpraktijk in de overwegingen van het besluit is gemaakt nadat in 2007 vanuit de nautische sector (V&W DG Luchtvaart en Maritieme Zaken, Kustwacht, Havenmeesters, redersvereniging, loodsenorganisaties etc.) grote zorg werd geuit over de ontwikkelingen rond de windparken op zee in relatie tot de scheepvaartveiligheid. De windparken betreffen een nieuwe ontwikkeling op zee. Effecten van windparken op het gedrag en de veiligheid van de scheepvaart zijn nog nauwelijks bekend. Onafhankelijke analyse van praktijkonderzoek naar de effecten bestaat nog nauwelijks. Daarnaast geldt dat het beleid van de Nederlandse overheid ten aanzien van de Noordzee is gericht op het handhaven en waar mogelijk verbeteren van de scheepvaartveiligheid (zie 'Toetsingskader'). Om deze 2 redenen wordt in deze paragraaf de vaarpraktijk ingebracht en past het bevoegd gezag de 'worst case' benadering toe.

Daarnaast brengt het bevoegd gezag de vaarpraktijk in relatie met de meest recente verkeersstromen en -intensiteiten, de beschikbare ruimte (breedte van de vaarroute) en de grootte van de schepen in de vaarroute. De aspecten zijn in de overwegingen hieronder weergegeven:

- de verkeersstromen rondom het windturbinepark;
- het kruisend verkeer ter hoogte van het windturbinepark;
- realisering en instandhouding van het windturbinepark in de separatiezone;
- risico's van het park voor niet-routegebonden (kleinere) scheepvaart;
- het inzetten van een begeleidingsschip of zeesleepboot;
- de cumulatieve effecten van meerdere windturbineparken.

Deze overwegingen zijn naar inzicht van het bevoegd gezag doorslaggevend voor het aspect scheepvaartveiligheid en kunnen afwijken van de eerdergenoemde adviezen.

Nadere overwegingen omtrent de verkeersstromen rondom het windturbinepark

Om een oordeel te kunnen geven over de veiligheid in de verkeersstromen rondom het windturbinepark wordt als eerste beredeneerd wat de benodigde breedte van een scheepvaartroute is.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Verkeersstroom 1 Texel VSS - Noordhinder

Het aantal schepen in deze verkeersstroom bedraagt 18371. Gemiddeld gaat het om 50 schepen per dag. Het verkeer passeert het windturbinepark aan de westkant op een afstand van meer dan 1 NM. Aan stuurboordzijde heeft het verkeer geen obstakels te verwachten, zodat er voldoende ruimte is om het windturbinepark veilig te kunnen passeren.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Verkeersstroom 2 Schouwenbank – Texel VSS

Het aantal schepen in deze verkeersstroom bedraagt 25112, welk aantal te maken heeft met verschillende verkeersstromen die ten zuiden van het windturbinepark bij elkaar komen. Gemiddeld gaat het om 69 schepen per dag. Het verkeer passeert het windturbinepark aan de oostkant op een afstand van meer dan 1 NM. Ook hier heeft het verkeer aan stuurboordzijde geen obstakels te verwachten, zodat er voldoende ruimte is om het windturbinepark veilig te kunnen passeren.

Conclusie met betrekking tot verkeersstromen

Het bevoegd gezag komt op basis van het bovenstaande tot de conclusie dat de verkeersstromen rond het windturbinepark Callantsoog Noord geen hinder zullen ondervinden van het windturbinepark. Er is voor de verschillende verkeersstromen voldoende ruimte om het park veilig te kunnen passeren.

Overwegingen omtrent kruisend verkeer

Rond het windturbinepark is voor kruisend verkeer voldoende ruimte aanwezig. Het verkeer in verkeersstroom 1 moet ten westen van het windturbinepark naar stuurboord uitwijken voor mogelijk incidenteel verkeer in oost gaande richting (niet-routegebonden scheepvaart, zoals offshore dienstverleningsschepen). De stuurboordhoek is voor dit verkeer echter 'vrij' en het windturbinepark levert geen zichtbeperkingen op omdat het park aan bakboord ligt. Dit geldt ook voor het verkeer in verkeersstroom 2 dat ten oosten van het windturbinepark naar stuurboord zal moeten uitwijken voor mogelijk verkeer in west gaande richting (eveneens incidenteel niet-routegebonden scheepvaart).

Conclusie met betrekking tot kruisend verkeer

Kruisend verkeer rondom het windturbinepark zal daarvan geen hinder ondervinden.

Overwegingen omtrent realisering en instandhouding windturbinepark in separatie zone VSS

Het windturbinepark Callantsoog Noord is gepland in de separatiezone van het Texel VSS. Een VSS wordt door de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) vastgesteld als internationaal erkende routeringsmaatregel en wijzigingen daarin dienen dan ook aan de IMO te worden voorgelegd. Een separatiezone heeft tot doel de in richting tegenovergestelde verkeersstromen van het VSS te separeren en heeft daarmee een veiligheidsfunctie. In beginsel wordt overheden aanbevolen ingevolge de General Provisions on Ships' routing (resolution A.572(14)) geen installaties te bouwen in of nabij de uiteinden van verkeersbanen of verkeersscheidingssystemen aangenomen door de IMO. Uit de Nota Ruimte en het IBN volgt het uitgangspunt dat binnen de internationaal vastgestelde routeringsmaatregelen en het stelsel van nationaal vastgelegde clearways geen vaste objecten mogen worden gebouwd. De overheid hanteert dit beleid als uitgangspunt, maar aangezien het hier een zeer brede separatiezone betreft waarbinnen zich reeds meerdere installaties bevinden en het windturbinepark op

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

ruime afstand van de verkeersbanen van het VSS ligt om uit te kunnen wijken in geval van nood, zou van het beleid kunnen worden afgeweken door een voorstel tot wijziging van het VSS aan de IMO voor te leggen.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Conclusie met betrekking tot realisering en instandhouding windturbinepark in separatiezone VSS

Indien en voor zover een vergunning voor de realisering van het windturbinepark Callantsoog-Noord kan worden verleend, dient de realisering tevens aan de IMO te worden voorgelegd.

Overwegingen omtrent niet routegebonden (kleinere) scheepvaart

Kleinere niet-routegebonden schepen (visserij, recreatievaart) zullen zich niet altijd bewegen conform de eerder in dit besluit geschetste verkeersstromen. Het vaarpatroon van deze schepen is grilliger en minder voorspelbaar. Deze schepen kunnen gemakkelijker en sneller manoeuvreren dan de (grotere) routegebonden schepen en hebben daarbij dan ook minder ruimte nodig. Visserij schepen worden tussen 2012 en 2014 stapsgewijs verplicht een Automatic Identification System (AIS) aan boord te hebben, en ook de recreatievaart maakt in toenemende mate vrijwillig gebruik van dit systeem, waardoor kleinere niet-routegebonden schepen beter waarneembaar worden. Het bevoegd gezag acht de afname van de verkeersveiligheid door de aanleg van het windturbinepark voor deze schepen daarom minder van belang.

Overwegingen omtrent een begeleidingsschip of zeesleepboot

Het bevoegd gezag heeft overwogen of een begeleidingsschip of een sleepboot noodzakelijk is ter vergroting van de verkeersveiligheid rondom het windturbinepark.

Een begeleidingsschip dient om toezicht te houden op de verkeerssituatie en om schepen welke ongewenste manoeuvres maken te attenderen op hun gedrag. Het bevoegd gezag is van mening dat deze functie middels radar toezicht vanaf de wal ook gerealiseerd kan worden en acht een begeleidingsschip in de operationele periode dan ook niet noodzakelijk. Tijdens de bouwfase, waarin werkschepen af en aan varen, is de aanwezigheid van een begeleidingsschip ter plaatse wel noodzakelijk.

Een zeesleepboot met voldoende trekkracht kan een op drift geraakt schip dat het windturbinepark in dreigt te drijven van het park wegslepen en heeft daarmee een toegevoegde waarde voor de scheepvaartveiligheid. De zeesleper zal daartoe wel binnen redelijke afstand van het park aanwezig moeten zijn op het moment van op drift raken van het betreffende schip. In praktijk zou dat betekenen dat er permanent een zeesleper bij het park aanwezig zou moeten zijn. De in het MER berekende risico's van schepen die op drift raken en in het windturbinepark verdagen zijn naar inzicht van het bevoegd gezag te klein om zo'n permanente zeesleepboot bij het windturbinepark te rechtvaardigen.

Overwegingen omtrent cumulatieve effecten

Ten tijde van het opstellen van dit besluit zijn in de directe omgeving van Callantsoog Noord geen andere windturbineparken aanwezig of vergund. Daarom spelen cumulatieve effecten op het gebied van scheepvaart geen verdere rol bij de besluitvorming.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Conclusie van het bevoegd gezag omtrent scheepvaartveiligheid

De Wbr spreekt van een doelmatig en veilig gebruik van bij het rijk in beheer zijnde waterstaatswerken.

Op grond van het MER, de adviezen en bovenstaande overwegingen komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat het aspect scheepvaartveiligheid niet leidt tot weigering van de vergunning voor het windturbinepark Callantsoog Noord.

Datum

2 november 2009

Nummer

WSV/2009-909

3.2 Effecten op luchtvaartveiligheid

3.2.1 Ligging Callantsoog Noord

Op de Noordzee staan meer dan 105 vaste mijnbouwinstallaties en circa 10 verplaatsbare installaties. Het aan- en afvoeren van bemanning en materieel op de installaties vindt bijna altijd plaats per helikopter vanaf Den Helder Airport en onder bijna alle weersomstandigheden. Het aantal passagiers in 2008 op Den Helder Airport was 132.445 in- en uitgaand.

Om de veiligheid van helikopteroperaties te borgen zijn onder andere Helicopter Traffic Zones (HTZ), Helicopter Protected Zones (HPZ) en Helicopter Main Routes (HMR) aangewezen². Doel van dergelijke aanwijzingen is om het mogelijk te maken helikopteroperaties veilig uit te kunnen voeren.

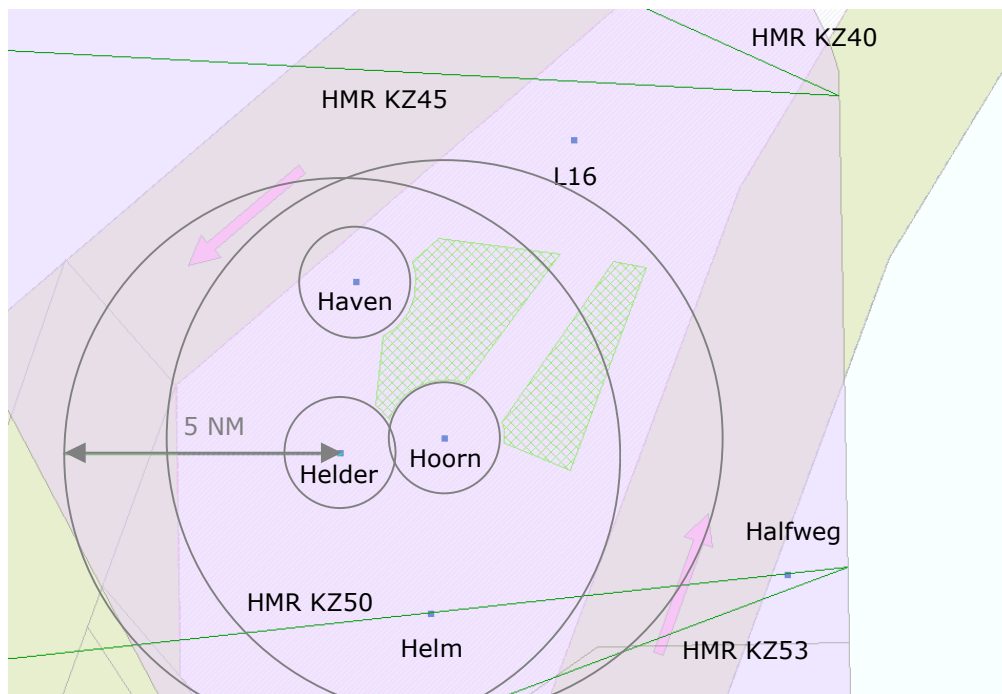
Onderstaande figuur 3 geeft de ligging van het park weer ten opzichte van deze gebieden en routes in de directe omgeving. Het park ligt daarbij:

- geheel in de HPZ Unicorn B;
- op 1,1 NM afstand van het bemande platform Hoorn met helikopterdek;
- op 1,1 NM afstand van het bemande platform Helder met helikopterdek;
- op 1,1 NM afstand van het onbemande platform Haven met helikopterdek;
- op 2,1 NM afstand van het bemande platform L16 (Logger) met helikopterdek;
- op 3,3 NM afstand van het bemande platform Helm met helikopterdek;
- op 4,3 NM afstand van het onbemande platform Halfweg met helikopterdek;
- op 2,3 NM afstand van de HMR KZ50 tussen Den Helder Airport en de platforms Halfweg en Helm en verder gelegen Engelse platforms.
- op 3,0 NM afstand van de HMR KZ45 tussen Den Helder Airport en de HPZ PenMan.

² HTZ: 5 NM zone rondom een (enkel) platform. HPZ: omhullende van HTZ's voor het veilig uitvoeren van vluchten tussen helidekken op lage hoogte. HMR: route op 1500 voet (ft) hoogte (ondergrens) met minimale verticale obstakelklaring van 1000 ft en een 'breedte' van 4 NM. HPZ's, HTZ's en HMR's zijn vastgelegd op de kaart 'North Sea operations' (ENR 6-3.3) op www.ais-netherlands.nl

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Datum
2 november 2009
Nummer
WSV/2009-909

Figuur 3. Ligging van 'Callantsoog Noord' (groen geruit) t.o.v. platforms, de HPZ Unicorn B (lichtpaars gebied) en HMR's (groene lijnen). Rondom platform Haven is een cirkel met 1 NM radius weergegeven en om platforms Helder en Hoorn tevens cirkels met 5 NM radius.

3.2.2 Het MER

Helikopteroperaties van en naar mijnbouwplatforms

In het MER wordt geconstateerd dat zowel ten noorden als ten zuiden van het park op circa 5 km afstand een helikopterroute ligt. Het park ligt geheel in de HPZ Unicorn B waardoor hinder op zal treden voor het helikopterverkeer; het laagvliegen wordt plaatselijk onmogelijk. De mate waarin hinder zal optreden is afhankelijk van de vliegroutes tussen de diverse helikopterdekken en de intensiteit van die vliegbewegingen. Zo zal bijvoorbeeld het helikopterverkeer tussen de platforms Hoorn en Helder geen hinder ondervinden van het windturbinepark omdat het windturbinepark niet in de kortste vliegroute ligt tussen beide platforms. Dit geldt niet voor de vliegroutes tussen Hoorn en Haven, Hoorn en Logger (L16), en Helder en Logger. Het helikopterverkeer zal dan moeten omvliegen of hoger moeten vliegen (boven het park). In het geval dat gevlogen wordt tussen Hoorn en Logger, en niet gebruik wordt gemaakt van de open zone tussen de beide delen van het windturbinepark, bedraagt de extra vliegtijd circa 9 minuten.

Aanvrager stelt dat naast hinder voor vliegroutes windturbines in de nabijheid van een platform ook zorgen voor een extra veiligheidsrisico tijdens het manoeuvreren van helikopters rondom een platform (dalen en opstijgen), met name tijdens weersomstandigheden met slecht zicht. De omvang van de effecten is deels afhankelijk van de intensiteit van de vliegbewegingen, hierover is echter niets bekend. Bij realisatie van het windturbinepark zal HPZ Unicorn B moeten worden aangepast. Hiervoor is overleg nodig met de exploitanten van de in de HPZ gelegen platforms.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

De effecten op helikoptertransport worden om bovenstaande redenen door de aanvrager negatief beoordeeld. Helikopters zullen moeten omvliegen of hoger vliegen.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Cumulatie

In het MER wordt geconstateerd dat de aanvragen voor de windturbineparken Callantsoog Noord en Helmveld beiden in de HPZ Unicorn B liggen. In dit gebied staan een aantal platforms. Door de bouw van de parken zal laagvliegen tussen de platforms onmogelijk worden. De platforms zullen daardoor alleen nog bereikbaar zijn per helikopter door vanaf een grotere hoogte af te dalen. Aanvrager concludeert dat het laagvliegen tussen de platforms niet meer mogelijk zal zijn.

Search And Rescue (SAR) operaties

Naast bovengenoemde effecten kan het windturbinepark ook een belemmering vormen voor eventuele SAR-operaties ter plaatse van het park. Dit speelt met name bij SAR-operaties met helikopter, in het bijzonder tijdens situaties met slecht zicht. Een mitigerende maatregel om de veiligheid tijdens SAR-operaties te verhogen, is het stilzetten van de windturbines. Dit kan binnen enkele minuten op afstand gebeuren. Hierdoor kunnen helikopteroperaties op lage hoogte binnen het park veiliger worden uitgevoerd.

Inspraak op het MER

1. Chevron Exploration and Production Netherlands B.V. acht de aannames m.b.t. helikoptertransport naar platforms Helder (bemand) en Haven (onbemand) in het MER als onvolledig / onjuist. Eneco besteedt weinig aandacht aan vliegbewegingen naar en van productieplatforms, een gedegen analyse over effecten op helikoptertransport ontbreekt geheel. Er worden wel mitigerende maatregelen besproken, maar de verdere onderbouwing ervan ontbreekt echter. Het lijkt erop dat Eneco bij het opstellen van het MER geen kennis had van de voorschriften opgesteld door de IVW waarin een straal van 5 zeemijl wordt voorgeschreven als HPZ. Er wordt aangedrongen op een diepgaandere analyse op het aspect helikoptertransport;
2. Wintershall Noordzee B.V. stelt dat het MER onvolledig is omdat de 2 km afstand van het park tot de platforms niet onderbouwd wordt, en onjuist omdat het voorbijgaat aan de wettelijke regelingen die ingesteld zijn voor de veiligheid van het helikoptertransport naar de platforms. De windturbines vormen bij iedere landing en vertrek een belemmering voor het aanvliegen van het platform. Een windturbinepark op deze locatie is voor Wintershall om reden van veiligheid en doelmatige gebruik van het Hoorn platform onacceptabel.

3.2.3 Adviezen

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie geeft in haar toetsingsadvies aan dat de aanwezigheid van offshore windturbineparken geen storende invloed mag hebben op de werking van de aan boord van schepen en luchtvaartuigen aanwezige elektronische apparatuur. Ook is het mogelijk dat de ontvangst van radio- en transpondersignalen verstoord wordt. De Commissie acht het vrijwel onmogelijk vooraf aan te geven of de bouw van een windturbinepark zal leiden tot dergelijke verstoring, en zo ja in welke mate. Eventuele verstoringen zullen tijdens en/of na realisatie van het windturbinepark

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

verholpen dienen te worden. De Commissie heeft geadviseerd hier bij de verdere vergunningverlening aandacht aan te besteden.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Advies IVW

De volgende normering en richtlijnen zijn van toepassing op helikopteroperaties op de Noordzee in relatie tot windturbineparken.

- JAR OPS 3 Subpart E³
- ICAO Annex 14 part II heliports⁴
- Mijnbouwbesluit en Mijnbouwregeling
- CAP 764 en AIP Netherlands⁵

Door in tegenstelling tot de inhoud van dergelijke documenten windturbineparken te realiseren wordt bewust een vermindering van het veiligheidsniveau geaccepteerd. Uit de betreffende regelgeving kan worden afgeleid dat er voldoende separatie (5 NM) tussen een helikopterdek en windturbines moet zijn om onder alle omstandigheden een veilige vluchtuitvoering te garanderen.

Naar het oordeel van IVW geeft het MER geen goed beeld van de effecten van het windturbinepark Callantsoog Noord op de helikopteroperaties op de Noordzee. De betreffende aanvraag en het MER bevatten geen informatie inzake de separatie (5 NM) tussen een helikopterdek en windturbines om onder alle omstandigheden een veilige vluchtuitvoering te garanderen. Daarom komt de Inspectie tot de conclusie dat, rekening houdend met de bovengenoemde normering en op basis van de aanvraag en het MER, een Wbr-vergunning niet verleend kan worden.

In het advies IVW is ook het standpunt van Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL) met betrekking tot windturbineparken op de Noordzee opgenomen. LVNL geeft aan dat de geplande windturbines op de Noordzee met een hoogte van 90 tot 150 m serieuze obstakels voor de signaalverbindingen tussen platforms en helikopters kunnen vormen. Er is een reële kans dat dit ten koste gaat van de radio-communicatie- en surveillance dekking. Door verstoringen van radio- en transpondersignalen kan een situatie ontstaan die minder veilig is dan de huidige situatie. LVNL zal de gevolgen van de geplande windturbineparken op het radiocommunicatie- en radarsignaal moeten beoordelen.

3.2.4 Aanpassingen op het ontwerpbesluit

Aanpassing naar aanleiding van zienswijzen

Naar aanleiding van de zienswijze van Stibbe (namens Eneco, zie bijlage 3) is in de paragraaf 'overwegingen omtrent helikopteroperaties op mijnbouwplatforms' de wijze waarop het effect van het windturbinepark op helikopteroperaties met behulp van weerdata is ingeschat nader toegelicht. In dit verband is tevens een toelichting over de logistiek van de helikopter- en platformoperators opgenomen.

De overige zienswijzen hebben niet geleid tot aanpassing van het besluit op luchtvaartveiligheid. In Bijlage 3 bij dit besluit is de reactie van het bevoegd gezag op de zienswijzen weergegeven.

³ Europese regelgeving en van kracht op vluchtuitvoering door in Nederland gevestigde organisaties

⁴ Bijlage bij het verdrag van Chicago van 1944 waarbij Nederland verdragspartij is. Deze regelgeving richt zich onder andere op het inrichten van helikopterlandingsplaatsen.

⁵ CAP 764 en AIP Netherlands zijn richtlijnen waarin veiligheidscriteria worden beschreven.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

3.2.5 Overwegingen en conclusie bevoegd gezag

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Als uitgangspunt voor de beoordeling van de effecten op de luchtvaartveiligheid en de veiligheid op de platforms geldt dat deze niet mag worden aangetast, in aansluiting op het voorzorgsprincipe uit het IBN. Aangezien de vliegveiligheid in alle gevallen gewaarborgd dient te zijn, kunnen obstakels in de nabijheid van een platform met helikopterdek ertoe leiden dat dit platform onder bepaalde omstandigheden niet aan en/of af te vliegen is. In het IBN wordt ook gesteld dat meervoudig ruimtegebruik nagestreefd moet worden waar mogelijk onder voorwaarde dat de andere gebruiker daar geen schade of hinder van ondervindt.

Om het doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee te bepalen heeft het bevoegd gezag na kennisname van de in de paragrafen 3.2.2 en 3.2.3 aangedragen inzichten uit het MER, de inspraak en het advies van de IVW een nadere analyse gemaakt van het effect van het windturbinepark Callantsoog Noord op helikopteroperaties van en naar de omliggende platforms.

Overwegingen omtrent helikopteroperaties van en naar mijnbouwplatforms

Vanaf 07:00⁶ vinden uitgaande vluchten van Den Helder naar de mijnbouwinstallaties plaats en vervolgens worden tussen de diverse platforms overdag shuttlevluchten uitgevoerd. Deze shuttlevluchten maken een substantieel deel uit van het passagiersvervoer op de Noordzee. Returnvluchten worden voor een belangrijk deel tot laat in de avond buiten de uniforme daglichtperiode (UDP) uitgevoerd waarbij de laatste landing uiterlijk 22:00 op Den Helder is (weekend 20:00). Gemiddeld over de week worden de platforms tussen 7:30 en 20:30 bezocht.

Voor de helikopterdekken van de platforms zijn aan- en afvliegprocedures in gebruik. Deze procedures kunnen plaatsvinden bij goed zicht condities onder Visual Flight Rules (VFR) waarbij visueel wordt genavigeerd en bij slecht zicht condities onder Instrument Flight Rules (IFR) waarbij op instrumenten wordt genavigeerd.

Bij goed zicht binnen UDP (daglicht) wordt onder VFR gevlogen en worden helikopteroperaties van en naar de platforms niet belemmerd omdat visueel gesepareerd kan worden van obstakels zoals windturbineparken.

Buiten UDP (duister) en bij slecht zicht binnen UDP wordt onder IFR gevlogen en kan een windturbinepark afhankelijk van de windrichting, afstand en oriëntatie een belemmering vormen voor helikopteroperaties van en naar platforms.

Een IFR nadering verloopt als volgt;

1. Op 5 NM wordt de nadering ('Final Approach') ingezet vanaf 1500 ft hoogte⁷.
2. Op 1,5 NM wordt de koers met 10° naar links of rechts gewijzigd om een aanvaring met het platform te voorkomen.
3. Indien het platform op 0,75 NM zichtbaar is wordt de landing ingezet.
4. Indien het platform op 0,75 NM nog niet zichtbaar is wordt een 'Missed Approach' ingezet door nog eens 30° tot 45° in dezelfde richting koers te wijzigingen en uit te klimmen.

Voor het veilig uitvoeren van IFR operaties dienen de volgende gebieden, vastgelegd in de JAR-OPS 3 Subpart E⁸, obstakelvrij te zijn (zie figuur 4):

⁶ Alle tijden zijn Lokale Tijd (LT)

⁷ In het geval van een nadering via een HMR. Bij shuttlevluchten vanaf een lagere hoogte.

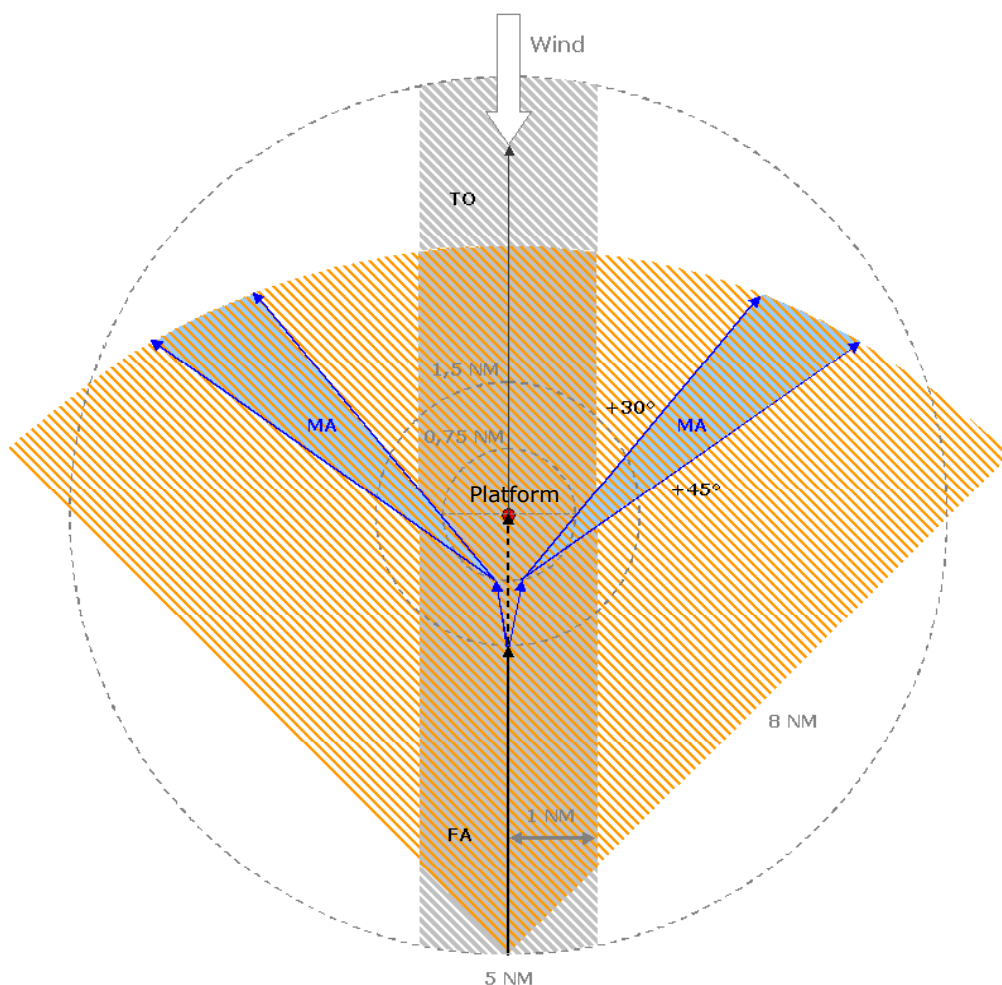

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

- Final Approach (FA) gebied: vanaf 5 NM tot het platform met minimaal 1 NM aan weerszijden van de aanvliegeroute;
- Missed Approach (MA) gebied: op 5 NM vanaf het platform wordt op de boordradar gekeken of er een obstakelvrije sector van 45° links *of* rechts van de aanvliegeroute tot 3 NM voorbij het platform beschikbaar is om een MA te kunnen uitvoeren;
- Take off (TO) gebied: tot 5 NM voorbij het platform met minimaal 1 NM aan weerszijden van de afvliegroute.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Figuur 4 obstakelvrije gebieden (bovenaanzicht); FA gebied aan weerszijden van de aanvliegeroute (grijs), MA gebied links *of* rechts van de aanvliegeroute (oranje) om een MA uit te kunnen voeren (blauw) en TO gebied aan weerszijden van de afvliegroute (grijs).

In principe worden platforms tegen de wind in aan- en afgevlogen. Een windturbinepark dat zich binnen 5 NM van een platform bevindt, beperkt de mogelijkheid om voor iedere windrichting veilig helikopteroperaties onder IFR uit te kunnen voeren. Naast de FA, MA en TO gebieden voorziet 5 NM bij uitval van 1

⁸ (IEM to) Appendix to JAR-OPS 3.430 sub-paragraph (i): Airborne Radar Approach for overwater operations.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

motor tijdens take off ('N-1' noodprocedure) onder IFR in de mogelijkheid veilig uit te kunnen klimmen tot 1500 ft.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Het effect van het windturbinepark op de helikopteroperaties van en naar platforms wordt aan de hand van historische weergegevens als volgt ingeschat;

1. Uit gegevens over zicht en de hoogte van de wolkenbasis volgt hoe vaak IFR condities⁹ gemiddeld voorkomen tussen 7:30 en 20:30 *en* binnen UDP¹⁰.
2. Uit de obstakelvrije gebieden (zie figuur 4) en de ligging van het windturbinepark ten opzichte van de platforms volgt bij welke windrichtingen onder IFR condities de platforms niet aan / af te vliegen zal zijn door het park.
3. Uit gegevens over windrichtingen volgt hoe vaak de onder punt 2 bepaalde ongunstige windrichtingen gemiddeld voorkomen tussen 7:30 en 20:30.

Daar de door het bevoegd gezag gebruikte datasets (IFR condities en windrichtingen) van locatie de Kooy niet gelijktijdig (in dezelfde periode en met gelijke meetfrequentie) zijn vergaard, zijn deze niet met elkaar gecorreleerd en kan op basis van deze data geen getalsmatige conclusie worden getrokken. Dit zou in principe wel mogelijk zijn door aannames te maken omtrent:

- De momenten waarop IFR condities voorkomen;
- Het daarmee gelijktijdig voorkomen van ongunstige windrichtingen;
- Hoe dit gelijktijdig voorkomen van IFR condities *en* ongunstige windrichtingen zich in tijd verhoudt tot de logistieke praktijk van de platform- en helikopteroperators.

Dit zou echter leiden tot een theoretisch getal met slechts een beperkte praktijkwaarde voor de operators. De planning van vluchten wordt namelijk weken tot maanden van tevoren gemaakt op basis van beschikbaarheid van betreffende werknemers en helikopters¹¹. Pas in de laatste fase kan rekening worden gehouden met de op dat moment beschikbare weersverwachting ter plaatse van het platform waarbij, eenmaal ter plekke, de omstandigheden anders kunnen zijn dan voorspeld. De daadwerkelijke nadering richting een platform neemt slechts 15 minuten in beslag. De definitie van de gewenste 'window of opportunity' is daarom essentieel bij het getalsmatig bepalen van de mogelijk operationele beperking. Dit is echter gelet op het voorgaande vrijwel onmogelijk. Om deze reden wordt in de overwegingen geen kwantitatieve conclusie getrokken maar wordt het effect van het windturbinepark op helikopteroperaties van en naar mijnbouwplatforms in kwalitatieve mate ingeschat.

De beperking voor reguliere helikopteroperaties hoeft niet zonder meer een probleem te zijn. Dit is afhankelijk van de status van het platform, de verwachte productieduur en de frequentie waarmee het platform per helikopter wordt bezocht. Daarom heeft het bevoegd gezag informatie ingewonnen over de betreffende platforms bij de platformoperators.

⁹ Zicht minder dan 4000 meter en/of wolkenbasis beneden 600 ft

¹⁰ Buiten UDP wordt ook onder IFR gevlogen, onafhankelijk van het zicht. Aangezien dit maar een klein deel van de totale tijd is wordt dit verder buiten beschouwing gelaten.

¹¹ Dit kan een blok zijn van bijvoorbeeld 2 uur. Slechts de grotere mijnbouwoperators hebben de gehele dag een helikopter tot hun beschikking.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Overwegingen en conclusie bij platform Hoorn

Gemiddeld over een jaar heersen er 12% van de tijd IFR condities. Tabel 1 toont de spreiding van IFR condities over het jaar. Hieruit blijkt dat in de maanden december t/m maart IFR condities het meest voorkwamen.

Datum
2 november 2009
Nummer
WSV/2009-909

Tabel 1: IFR condities (tussen 7:00-21:00¹² en binnen UDP), vliegbasis de Kooy (Den Helder), 2004 t/m 2008 [Bron: KNMI].

	IFR (%)
Januari	18,6
Februari	20,3
Maart	17,8
April	9,6
Mei	6,2
Juni	6,4
Juli	4,8
Augustus	3,6
September	6,3
Oktober	13,4
November	15,8
December	21,7
Jaar	12,0

Het park ligt op 1,1 NM van het platform Hoorn (zie figuur 3). Platform Hoorn ligt daarbij aan de gehele noordzijde ingeklemd tussen de twee delen van het park. Dit heeft tot gevolg dat Hoorn onder IFR niet aan of af te vliegen zal zijn voor alle windrichtingen en gedurende het hele jaar. Het platform onder IFR aanvliegen vanuit het zuiden is weliswaar mogelijk, echter er is dan geen obstakelvrije ruimte voor de Missed Approach (MA gebied) beschikbaar. Bovendien zal afvliegen bij dezelfde windrichting vervolgens niet mogelijk zijn en omgekeerd. Ook zal het uitvoeren van de 'N-1' noodprocedure onder IFR belemmerd worden. Aangezien IFR condities het meest voorkomen in de wintermaanden zullen helikopteroperaties dan het meest beperkt worden. Operaties onder IFR zouden zeer beperkt mogelijk gemaakt kunnen worden door het park aan de zuidpunt te verkleinen zodat er voor beperkte windrichtingen een obstakelvrij FA, MA en TO gebied beschikbaar is.

Het platform Hoorn is een permanent bemand productieplatform en tevens behandelingsplatform voor omringende satelliet platforms dat naar verwachting van de operator nog zeker 10 jaar zal produceren. Op het platform wordt zeer frequent (dagelijks) gevlogen.

Alles in overweging nemende (de beperking van helikopteroperaties, de status van het platform, de verwachte productieduur en de frequentie waarmee het platform per helikopter wordt bezocht) komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat de beperking van helikopteroperaties op het platform onaanvaardbare gevolgen zal hebben voor de operaties op het platform Hoorn.

Overwegingen en conclusie bij platform Helder

Gemiddeld over een jaar heersen er 12% van de tijd IFR condities. Tabel 1 toont de spreiding van IFR condities over het jaar. Hieruit blijkt dat in de maanden december t/m maart IFR condities het meest voorkwamen.

¹² Zichtwaarden alleen bekend op het hele uur, periode omvat 7:30-20:30

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Het park ligt op 1,1 NM ten noordoosten van het platform Helder (zie figuur 3). Dit heeft tot gevolg dat Helder onder IFR niet aan te vliegen zal zijn voor de windrichtingen ZZO tot WNW en niet af te vliegen voor de windrichtingen NNW tot OZO. Gemiddeld over een jaar kwamen deze ongunstige windrichtingen 90% van de tijd voor. Tabel 2 toont de spreiding over het jaar. Hieruit blijkt dat de spreiding over het jaar vanwege de grootte van de sectoren gering is.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Tabel 2: ongunstige windrichtingen platform Helder (% tussen 7:30 en 20:30), vliegbasis de Kooy (Den Helder), 1981-2000 [Bron: KNMI].

	FA	TO	
	ZZO-WNW	NNW-OZO	Totaal
Januari	64,94	26,17	91,12
Februari	58,51	33,54	92,04
Maart	61,85	28,52	90,37
April	48,07	43,24	91,31
Mei	41,82	50,29	92,11
Juni	52,56	37,08	89,64
Juli	55,32	33,95	89,28
Augustus	56,80	33,47	90,27
September	57,37	32,36	89,73
Oktober	61,95	28,26	90,21
November	58,67	28,40	87,07
December	63,28	27,18	90,46
Jaar (%)	56,76	33,54	90,3

Op basis van de gebruikte weergegevens wordt het waarschijnlijk geacht dat door het gelijktijdig optreden van zowel IFR condities als een ongunstige windrichting het gehele jaar door aan- of afvliegen van het platform Helder onder IFR vrijwel onmogelijk zal zijn. Ook zal het uitvoeren van de 'N-1' noodprocedure onder IFR belemmerd worden. Aangezien IFR condities het meest voorkomen in de wintermaanden zullen helikopteroperaties dan het meest beperkt worden. Operaties onder IFR zouden in principe voor meer windrichtingen mogelijk gemaakt kunnen worden door het park aan de west en oostzijde te verkleinen, echter de benodigde obstakelvrije gebieden voor de overheersende windrichting zijn daarmee niet vrij te maken.

Het platform Helder is een bemand productieplatform waarvan de operator de resterende productieduur niet kan inschatten omdat dit sterk afhankelijk is van de ontwikkelingen van de olieprijs. Op het platform wordt zeer frequent (dagelijks) gevlogen. Het platform heeft bovendien een regiofunctie vanwege de omliggende onbemande satelliet platforms en de op het platform aanwezige tankinstallatie voor helikopters.

Alles in overweging nemende (de beperking van helikopteroperaties, de status van het platform, de verwachte productieduur en de frequentie waarmee het platform per helikopter wordt bezocht) komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat de beperking van helikopteroperaties op het platform onaanvaardbare gevolgen zal hebben voor de operaties op het platform Helder.

Overwegingen en conclusie bij platform Helm

Gemiddeld over een jaar heersen er 12% van de tijd IFR condities. Tabel 1 toont de spreiding van IFR condities over het jaar. Hieruit blijkt dat in de maanden december t/m maart IFR condities het meest voorkwamen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Het park ligt op 3,3 NM ten noorden van het platform Helm (zie figuur 3). Dit heeft tot gevolg dat Helm onder IFR niet aan te vliegen zal zijn voor de windrichtingen ZZO tot ZW en niet af te vliegen voor de windrichtingen NNW tot NO. Gemiddeld over een jaar kwamen deze ongunstige windrichtingen 47% van de tijd voor. Tabel 3 toont de spreiding over het jaar. Hieruit blijkt dat de spreiding over het jaar vanwege de grootte van de sectoren gering is.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Tabel 3: ongunstige windrichtingen platform Helm (% tussen 7:30 en 20:30), vliegbasis de Kooy (Den Helder), 1981-2000 [Bron: KNMI].

	FA	TO	
	ZZO-ZW	NNW-NO	Totaal
Januari	37,47	10,24	47,71
Februari	32,86	12,47	45,33
Maart	31,60	13,80	45,40
April	23,83	28,06	51,89
Mei	19,70	32,92	52,63
Juni	19,12	27,09	46,21
Juli	19,34	23,09	42,43
Augustus	21,78	22,11	43,89
September	27,68	17,03	44,71
Oktober	35,93	11,74	47,67
November	35,25	11,06	46,31
December	38,37	10,15	48,52
Jaar (%)	28,58	18,31	46,9

Op basis van de gebruikte weergegevens wordt het waarschijnlijk geacht dat door het gelijktijdig optreden van zowel IFR condities als een ongunstige windrichting het aan- of afvliegen van het platform Helm onder IFR significant zal worden beperkt. Ook het uitvoeren van de 'N-1' noodprocedure onder IFR zal belemmerd worden. Aangezien IFR condities het meest voorkomen in de wintermaanden zullen helikopteroperaties dan het meest beperkt worden.

Het platform Helm is een bemand productieplatform waarvan de operator de resterende productieduur niet kan inschatten omdat dit sterk afhankelijk is van de ontwikkelingen van de olieprijs. Op het platform wordt ca. 4 keer per week gevlogen.

Alles in overweging nemende (de beperking van helikopteroperaties, de status van het platform, de verwachte productieduur en de frequentie waarmee het platform per helikopter wordt bezocht) komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat de beperking van helikopteroperaties op het platform onaanvaardbare gevolgen zal hebben voor de operaties op het platform Helm.

Overwegingen en conclusie bij overige platforms

Vanwege de reeds geconstateerde grote effecten van het windturbinepark op de bemande productieplatforms Hoorn, Helder en Helm worden de overige omliggende platforms in het navolgende slechts kort beschouwd.

Het park ligt op 1,1 NM ten oosten van het platform Haven (zie figuur 3). Dit heeft tot gevolg dat Haven onder IFR niet aan en af te vliegen wordt voor alle windrichtingen gedurende het gehele jaar. Het platform onder IFR aanvliegen voor de windrichting NO tot Z is mogelijk echter voor maar een klein deel van deze sector is daarbij ook de MA sector beschikbaar. Bovendien is het vervolgens weer

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

afvliegen bij dezelfde windrichting onmogelijk. Het platform Haven zal onder IFR praktisch niet aan en af te vliegen zijn. Ook het uitvoeren van de 'N-1' noodprocedure onder IFR zal belemmerd worden. Het platform Haven is een onbemand satellietplatform waarop ca. 2 keer per week gevlogen wordt. Hierdoor hoeft de beperking van helikopteroperaties geen grote gevolgen te hebben voor de operaties op het platform.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Het park ligt op 2,1 NM ten zuiden van het platform L16 (zie figuur 3). Dit heeft tot gevolg dat L16 onder IFR niet aan te vliegen wordt voor de windrichtingen NW tot ONO en niet af te vliegen voor de windrichtingen ZO tot WZW. Ook het uitvoeren van de 'N-1' noodprocedure onder IFR zal belemmerd worden. Het platform L16 is een permanent bemand productieplatform waarop ca. 2 keer per week gevlogen wordt. Hierdoor hoeft de beperking van helikopteroperaties geen grote gevolgen te hebben voor de operaties op het platform.

Het park ligt op 4,3 NM ten noordwesten van het platform Halfweg (zie figuur 3). Dit heeft tot gevolg dat Halfweg onder IFR niet aan te vliegen wordt voor de windrichtingen OZO tot ZZO en niet af te vliegen voor de windrichtingen WNW tot NNW. Ook het uitvoeren van de 'N-1' noodprocedure onder IFR zal belemmerd worden. Het platform Halfweg is een onbemand satellietplatform waarop ca. 2 keer per week gevlogen wordt. Hierdoor hoeft de beperking van helikopteroperaties geen grote gevolgen te hebben voor de operaties op het platform.

Overwegingen en conclusie bij HMR's

Over de HMR KZ50 vinden vluchten plaats tussen Den Helder Airport en platform P6-A in de HPZ Mebot. De HMR KZ45 verbindt Den Helder Airport en de HPZ Penman. Geen van deze en andere HMR's in de buurt van het windturbinepark ligt dichterbij dan 2 NM. Uitgaande van 2 NM aan weerszijden van de HMR worden hier dan ook geen negatieve effecten van het windturbinepark op de helikoptervluchten over de HMR's verwacht.

Overwegingen omtrent cumulatieve effecten

Ten tijde van het opstellen van dit besluit zijn in de directe omgeving van Callantsoog Noord geen andere windturbineparken aanwezig of vergund. Daarom spelen cumulatieve effecten op het gebied van luchtvaart geen verdere rol bij de besluitvorming.

Overwegingen en conclusie bij SAR operaties

Het bevoegd gezag acht de effecten van het windturbinepark op SAR operaties per helikopter minimaal. Voor 'search and rescue' (SAR)-vluchten gelden andere limieten, waardoor deze kunnen plaatsvinden onder omstandigheden waaronder reguliere vluchten niet meer zijn toegestaan. Dit is een wezenlijk andere vliegpraktijk dan het – visueel of op instrumenten – regulier aan- en afvliegen van heliplatforms op zee. De redding van drenkelingen met een SAR-helikopter binnen het windturbinepark blijft mogelijk, aangezien de windturbines binnen enkele minuten stil gezet kunnen worden.

Conclusie van het bevoegd gezag omtrent luchtvaartveiligheid

De Wbr spreekt van een doelmatig en veilig gebruik van bij het rijk in beheer zijnde waterstaatswerken.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Alles in overweging nemende (de beperking van helikopteroperaties, de status van het platform, de verwachte productieduur en de frequentie waarmee het platform per helikopter wordt bezocht) komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat de beperking van helikopteroperaties op de platforms Hoorn, Helder en Helm onaanvaardbare gevolgen zal hebben voor de operaties op het platform Hoorn, Helder en Helm. De beperking van de helikopteroperaties hoeft geen grote gevolgen te hebben voor de platforms Haven, L16 en Halfweg.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Het bevoegd gezag acht het noodzakelijk dat voor een doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee het mogelijk moet blijven om helikopteroperaties van en naar de platforms Hoorn, Helder en Helm veilig uit te kunnen voeren. Om dit te kunnen garanderen acht het bevoegd gezag een obstakelvrije zone van 5 NM rondom deze platforms noodzakelijk zodat zowel de shuttlevluchten van en naar omliggende platforms als de vluchten vanuit Den Helder Airport niet gehinderd zullen worden. Hiermee wordt ook in de mogelijkheid tot het uitvoeren van de 'N-1' noodprocedure onder IFR voorzien. Door het hanteren van de 5 NM obstakelvrije zone rondom Hoorn, Helder en Helm, wordt de aanleg van het windturbinepark Callantsoog Noord in zijn geheel onmogelijk.

Op grond van het MER en de inspraak daarop, het advies van de IVW en de uitgevoerde analyse van het bevoegd gezag komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat het aspect luchtvaartveiligheid leidt tot weigering van de vergunning voor het windturbinepark Callantsoog Noord.

3.3 Effecten op mijnbouw

3.3.1 Ligging Callantsoog Noord

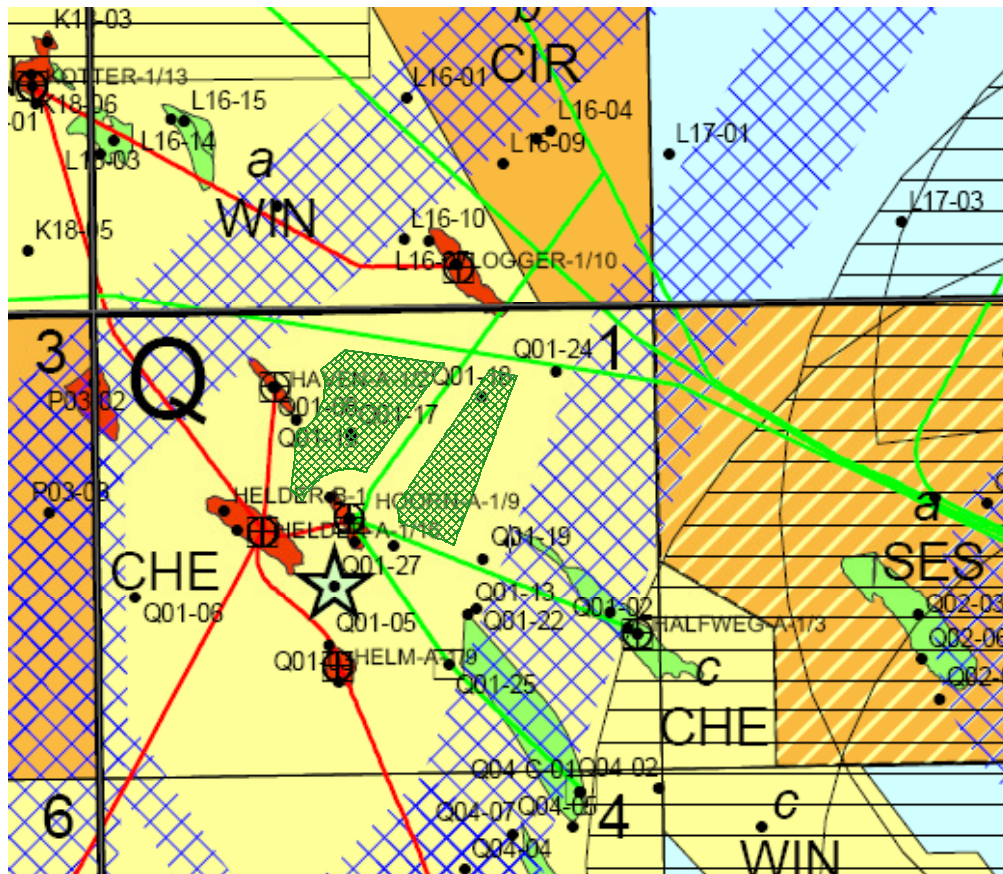
Het windturbinepark is gesitueerd in blok (indeling volgens Mijnbouwwet) Q1. Uitvoerders van vergunningen¹³ in de onmiddellijke nabijheid zijn:

1. Chevron Exploration and Production Netherlands B.V.: winningsvergunning in blok Q1 (tot 2020)
2. Wintershall Noordzee B.V.: winningsvergunning in blokken L16 (tot 2024)
3. Cirrus Energy Nederland B.V.: opsporingsvergunning in L16b (tot 2010).

¹³ Art. 22 Mijnbouwwet

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Figuur 5 Situering van windturbinepark Callantsoog Noord t.o.v. platforms en boorgaten, prospects (groen: gas, rood: olie) en mijnbouwvergunningen (geel: winningsvergunning, oranje: opsporingsvergunning) [Bron: GIS bestanden RWS en kaart 'Oil and gas in the Netherlands' oktober 2009, TNO, www.nlog.nl]

3.3.2 Het MER

In het MER wordt aangegeven dat de gasproductie van 2005 ten opzichte van 2004 met 16% is afgenomen; de aardoliewinning op het Continentaal plat nam met 40% af. Gezien het voorgaande wordt in de toekomst geen uitbreiding van offshore olie- en gaswinning verwacht. Wel zullen naar verwachting meer kleine velden ontwikkeld worden en zal de exploitatie van grote velden afnemen.

Inspraak op het MER

Door Chevron is de vrees geuit dat de platforms op den duur omringd zijn door windturbineparken wat mogelijk een belemmering oplevert voor huidige en toekomstige activiteiten. Gedacht wordt aan de opslag van CO₂.

3.3.3 Aanpassingen op het ontwerpbesluit

Ambtshalve heeft het bevoegd gezag de motivering op enkele punten aangepast.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

3.3.3 Overwegingen en conclusie van het bevoegd gezag

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

In het gebied Helmveld zijn momenteel activiteiten van de olie- en gasindustrie gaande welke de komende jaren nog zullen voortduren. De effecten die het windturbinepark heeft op deze bestaande activiteiten en de conclusies die het bevoegd gezag daarover trekt zijn opgenomen in de paragrafen van dit besluit over luchtvaartveiligheid. Het bevoegd gezag heeft onderzocht of mogelijke toekomstige winningsactiviteiten belemmeringen ondervinden vanwege het windturbinepark. Bij de belangenafweging op dit punt hanteert het bevoegd gezag de uitgangspunten van voorzorg en 'meervoudig ruimtegebruik' (IBN).

Het toetsingskader voor de vergunningverlening is opgenomen in artikel 3, lid 1, van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en is nader uitgewerkt in de Beleidsregels inzake toepassing Wet beheer rijkswaterstaatswerken op installaties in de exclusieve economische zone (Beleidsregels). Ingevolge artikel 5, aanhef en onder a, van de Beleidsregels wordt bij de voorbereiding en de vaststelling van een beschikking inzake het verlenen, weigeren, wijzigen of intrekken van een vergunning rekening gehouden met het behouden van mogelijkheden voor een doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee door anderen dan de vergunninghouder. Om bij de besluitvorming rekening te kunnen houden met het bestaande rechtmatig gebruik van de Noordzee door derden, dienen ingevolge de Beleidsregels bij de vergunningaanvraag gegevens te worden overgelegd over de gevolgen van de oprichting en instandhouding van de installatie op de beoogde plaats voor rechtmatig gebruik van de zee door derden. In onderhavige aanvraag zijn gegevens onderzocht in het MER. Van deze gegevens is het bevoegd gezag uitgegaan.

Uit de beschikbare gegevens is gebleken dat Chevron een winningsvergunning heeft voor Q1 en Wintershall en Cirrus een winningsvergunning hebben voor L16. Op moment van schrijven van dit besluit kunnen de genoemde vergunninghouders onvoldoende concreet (tijd, plaats, omvang) aangeven wat de activiteiten zijn die zij mogelijk willen uitvoeren in het gebied 'Callantsoog Noord' en wanneer aangezien dit sterk afhankelijk is van de olieprijs en het beleid m.b.t de opslag van CO₂.

Het bevoegd gezag ziet, gelet op deze onzekerheden, in de verleende winningsvergunningen en huidige onderzoeksactiviteiten onvoldoende aanleiding om de vergunning voor de bouw van het onderhavige windturbinepark te weigeren. Bij de belangenafweging op dit punt hanteert het bevoegd gezag de uitgangspunten van voorzorg en 'meervoudig ruimtegebruik' (IBN 2015). Voor zover bij de inrichting van het windturbinepark meer concrete gegevens bekend zijn of en over de wijze waarop gewonnen zal worden, zal de Wbr-vergunninghouder met deze bestaande rechten van de mijnbouw rekening dienen te houden. Concretere gegevens kunnen blijken uit een mogelijk toekomstige winningsvergunning en in het bijzonder een goedgekeurd winningsplan. Ten einde recht te doen aan bestaande rechten van mijnbouwvergunninghouders zal bij vergunningverlening aan de Wbr-vergunning het voorschrift verbonden worden dat de vergunninghouder verplicht is al het mogelijke te doen om te voorkomen dat mijnbouwvergunninghouders ten gevolge van het gebruik van de vergunning schade lijden. De vergunninghouder dient hiertoe rekening te houden met verleende winningsvergunning(en), in het bijzonder met een goedgekeurd winningplan, in het inrichtingsplan van het windturbinepark.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Indien een voor de mijnbouw en windenergie acceptabele oplossing niet door concrete inrichtings- of uitvoeringsmaatregelen realiseerbaar blijkt en de bedrijven in de olie- en gasindustrie nadeel ondervinden van de Wbr-vergunning bestaat de mogelijkheid een verzoek tot schadevergoeding in te dienen op grond van de Regeling nadeelcompensatie Verkeer en Waterstaat 1999 (RNC). Een verzoek om nadeelcompensatie wordt behandeld volgens de bepalingen van de RNC.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Alles in overweging nemende komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat het belang van toekomstige (nieuwe) mijnbouwactiviteiten zich voorshands niet verzet tegen de vergunningverlening ten behoeve van wind.

3.4 Effecten op ecologie

3.4.1 Ligging Callantsoog Noord

De locatie van het windturbinepark onderscheidt zich ecologisch gezien niet van de nabije omgeving. De planlocatie wordt in de huidige situatie benut door tal van organismen die beïnvloed kunnen worden door aanleg, exploitatie en ontmanteling van het windturbinepark.

De meest dichtbijgelegen NB-wetgebieden waarop het toekomstige park invloed kan uitoefenen zijn de Noordzeekustzone, Waddenzee en Kustduinen NH/ZH. Echter ecologische relaties met Natura 2000 gebieden kunnen zich ook op zeer grote afstand manifesteren zodat bij de beoordeling van de effecten met deze relaties nadrukkelijk rekening gehouden moet worden.

3.4.2 Het MER

Uit het MER is het volgende af te leiden¹⁴:

Vogels

Van de broedvogels zullen alleen Kleine mantelmeeuwen de locatie van het geplande windturbinepark Callantsoog Noord vanuit hun broedkolonies bereiken. Significantie van additionele sterfte ten gevolge van aanvaringen valt niet uit te sluiten.

Het aantal vogels dat tijdens de seizoenstrektijd door de locatie van het geplande windturbinepark Callantsoog Noord zullen trekken is beperkt. Dit zal kunnen leiden tot circa 550 tot 950 aanvaringsslachtoffers per seizoen. Dit betreft een zeer gering aandeel van de Nederlandse populaties.

Ook vogels die de Noordzee in dwarsrichting oversteken kunnen het windturbinepark kruisen. Significantie van de effecten van aanvaringsrisico's voor de kwalificerende vogels van de speciale beschermingzones in de kustzone kunnen niet worden uitgesloten.

Voor de ter plaatse van de locatie Callantsoog Noord verblijvende zeevogels zal het aantal aanvaringsslachtoffers een gering aandeel van de Nederlandse populaties betreffen.

Verstoringsgevoelige soorten als Alk, Zeekoet en Jan van gent kunnen verstoringseffecten ondervinden van een operationeel windturbinepark. Deze effecten worden als niet significant beschouwd

¹⁴ Vanwege de omvang van het onderwerp ecologie in het MER worden hier slechts de voor de besluitvorming belangrijkste conclusies uit het MER samengevat.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Ook de effecten van barrièrewerking voor trekvogels zijn vanwege de uitwijkmogelijkheden en de beperkte omvliegafstand als niet significant te beschouwen.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Onderwaterleven

Mogelijke negatieve effecten van geluid en trillingen richten zich op vissen en in sterkere mate op zeezoogdieren. Heiactiviteiten kunnen mogelijk ook effect hebben op vislarven. In de passende beoordeling zal nader worden ingegaan op de effecten van hei-activiteiten.

Cumulatie andere windturbineparken

Conform de richtlijnen zijn in het kader van het MER de cumulatieve effecten van een gebundeld en voor een versnipperd scenario onderzocht. Voor het gebundelde scenario zijn de effecten van in totaal maximaal 1655 MW geïnstalleerd vermogen onderzocht. In het geval van het versnipperd scenario bedroeg het geïnstalleerd vermogen waarvoor de effecten zijn onderzocht maximaal 1594 MW.

Voor verstoringgevoelige zeevogelsoorten zal de aanleg van windturbineparken verlies van habitat betekenen. Het effect neemt ongeveer evenredig toe met het totaal door windturbineparken in beslag genomen areaal. Bij het gebundeld scenario kan de invloedssfeer van verschillende parken overlappen, bij een versnipperd scenario is dit niet aan de orde. In het MER wordt geconcludeerd dat er weliswaar verstoring zal optreden, maar dat de betrokken aantallen zeevogels relatief gering zullen zijn.

De voor de beide scenario's berekende aantallen aanvaringsslachtoffers maken dat dit als een niet te verwaarlozen effect moet worden aangeduid.

Wanneer de resultaten van het gebundelde scenario worden vergeleken met de resultaten van het versnipperde scenario, blijkt dat de verschillen in vogelslachtoffers tussen beide scenario's niet groot te zijn.

Ten aanzien van Bruinvissen wordt er in cumulatie verstoring verwacht tengevolge van de bouw van windturbineparken. Dit effect wordt in het MER als beperkt negatief aangeduid. Het versnipperde scenario scoort hierbij negatiever dan het gebundelde.

Volgens het MER zal de bouw van windturbineparken voor zeehonden, verlies aan foerageergebieden en een belemmering voor de noord-zuid migratie opleveren. De effecten in cumulatie worden als licht negatief benoemd. Het gebundelde scenario scoort hierbij slechter dan het versnipperde scenario.

Cumulatie van effecten met de effecten van andere gebruiksfuncties en plannen wordt in het MER als niet significant beoordeeld.

Effecten op Natura 2000 gebieden

In de aanlegfase, gebruiksfase en verwijderingsfase van het windturbinepark Callantsoog Noord worden op de meeste soorten of habitats geen of slechts geringe effecten verwacht die kwalificeren voor de speciale beschermingszones op of rond het NCP in het kader van de gebiedsbescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijn.

De effecten van het windturbinepark op beschermde soorten beperken zich tot de kwalificerende aanwezige zeevogels, trekvogels, zeezoogdieren en vissen.

In het MER is een locatiespecifieke passende beoordeling opgenomen waarin de mogelijke effecten op deze soorten verder worden uitgewerkt.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Leemten in kennis

Voor vogels geldt dat er leemten in kennis zijn over aanvaringsrisico's, barrièrewerking en verstoring van vogels in offshore windturbineparken (zowel overdag als 's nachts). Met name soortspecifieke kennis ontbreekt. Daarnaast is er gebrek aan geïntegreerde kwantitatieve kennis over vliegbewegingen van vogels boven de Noordzee, zowel overdag als 's nachts.

Ook over verstoringsevoeligheden en verstoringafstanden van zeevogels is onvoldoende bekend.

Kennis over de effecten op vogels van de ashoogte, rotorlengte, draaisnelheid, kleur, verlichting en configuratie van windturbines is vooralsnog zeer beperkt. Voor vissen en zeezoogdieren ontbreekt het aan kennis over het relatief belang van specifieke gebieden op zee. Daarnaast is nog relatief weinig bekend over het effect van onderwatergeluid op zeezoogdieren en vissen/vislarven.

Verder is er niets bekend over de refugiumfunctie voor vis en dus ook niet van de eventuele meerwaarde van een windturbinepark voor vogels of zeezoogdieren. Er is weinig bekend over het natuurlijke achtergrondgeluid, scheepsgeluid, het geluidsspectrum en geluidsniveaus tijdens de aanleg, het gebruik, het onderhoud en de verwijdering van het windturbinepark, alsmede de effecten hiervan op onderwaterleven en vogels.

Datum

2 november 2009

Nummer

WSV/2009-909

Passende Beoordeling

In het MER wordt geconcludeerd dat voor vogels en onderwaterleven niet op voorhand kan worden uitgesloten dat er significante effecten optreden op de instandhoudingsdoelstellingen binnen Natura 2000 gebieden. Hiervoor heeft een nadere analyse op significantie plaatsgevonden in de passende beoordeling.

De passende beoordeling is gebaseerd op het Deltares rapport "Handreiking Passende Beoordeling" (rapport nr. Z4513, juni 2008)¹⁵. Uit dit rapport is gebleken dat het niet mogelijk is op voorhand significante negatieve effecten op Natura 2000 gebieden uit te sluiten. Bovendien blijkt uit het rapport dat het mogelijk is voor deze onderwerpen een inschatting te maken van de gevolgen voor de Natura 2000 gebieden.

In de door de aanvrager ingediende Passende Beoordeling Windturbinepark Callantsoog Noord zijn de hieronder volgende bevindingen opgenomen ten aanzien van mogelijke significante effecten van de bouw, exploitatie en verwijdering van het windturbinepark.

Allereerst wordt geconcludeerd dat er geen zodanige effecten optreden ten aanzien van fytoplankton, bodemfauna, vleermuizen en vissen dat significante effecten op Natura 2000 gebieden mogelijk zijn.

Vervolgens worden voor de drie fases aanleg, exploitatie en ontmanteling, de effecten op vislarven, zeezoogdieren en vogels nader uitgewerkt.

Reductie vislarven

Uit de modelberekeningen blijkt dat er geen effect is op de aanvoer naar het Natura 2000 gebied de Voordelta. De effecten op de aanvoer naar de Noordzeekustzone en Waddenzee zijn min of meer vergelijkbaar, met een maximale afname in de larvenaankomst van 8% voor Haring. Voor Tong zijn de effecten zeer klein, 0-1%. De omvang van het effect op de Scholaaankomst kent een maximale afname van 8%.

¹⁵ Het rapport ligt met deze beschikking ter inzage.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Doorwerking juvenielen en kinderkamerfunctie

Op basis van het belang van de Waddenzee als kinderkamer voor de verschillende soorten, is de doorwerking van de larvenreductie op de juvenielen bepaald. Voor sommige soorten wordt dit 1 op 1 doorvertaald (bijvoorbeeld schol), voor andere soorten (bijvoorbeeld haring) is deze doorvertaling 2/3 en voor andere soorten is deze doorvertaling 1/3 (bijvoorbeeld zandspiering).

De kinderkamerfunctie bestaat uit drie verschillende onderdelen, de randvoorwaarden voor de kinderkamerfunctie, het functioneren van de kinderkamer (doorwerking juvenielen), de doorvertaling naar de effecten op het gehele visbestand. In alle gevallen kunnen significante effecten worden uitgesloten.

Datum

2 november 2009

Nummer

WSV/2009-909

Doorwerking vislarvenreductie op vogels en zeezoogdieren

De doorvertaling van de reductie van juvenielen naar visetende vogels en zeezoogdieren vond plaats door te kijken naar de samenstelling van het voedsel van deze dieren, de reductie van juvenielen van andere prooivissoorten dan de gemodelleerde soorten in te schatten op basis van hun biologie, een doorvertaling naar de reproductie van de vogels en zeezoogdieren en vervolgens een het effect op populatieniveau te bepalen. In alle gevallen blijft het effect van de vislarvenreductie op de vogels en zeezoogdieren ruimschoots onder de 1% (aanwas) op populatieniveau en kunnen significante effecten worden uitgesloten.

Aanvaringsrisico's vogels

Van de kolonievogels zijn de Jan van gent en de Kleine mantelmeeuw de enige soorten die het windturbinepark Callantsoog Noord kunnen bereiken vanuit hun kolonies. Voor de Kleine mantelmeeuw kunnen vogels van de kolonies Duinen van Vlieland, Waddenzee en Duinen en Lage Land Texel het windturbinepark bereiken. Het effect op de kolonie Duinen en Lage Land Texel bedraagt 3,82% additionele sterfte. Het effect op de kolonie de duinen van Vlieland bedraagt 1,94% en voor de Waddenzee 0,95% additionele sterfte.

Voor de Jan van gent gaat het om de kolonies uit Bempton Cliffs (VK) en Helgoland (D). Het effect voor de kolonie Bempton Cliffs bedraagt 0,01% additionele sterfte en dat voor de kolonie Helgoland 0,09% additionele sterfte. In geen van de gevallen gaat het om significante effecten.

Habitatverlies i.c.m. het verlies van foerageergebied, voor kolonievogels is verwaarloosbaar klein, zodat er geen effecten op populatieniveau kunnen optreden. Ook hierdoor zijn significante effecten uitgesloten.

De aanvaringssterfte van de trekvogels is in alle gevallen verwaarloosbaar klein, minder dan 0,01%. Significante effecten zijn derhalve uitgesloten voor de trekvogels tussen het VK en Nederland.

Zeezoogdieren

Voor de meest gevoelige zeezoogdierensoort, de Gewone zeehond, is voor het geluidsniveau waarop tijdens heiwerkzaamheden vermijding begint 80 kilometer aangehouden. Voor Bruinvissen is 12 kilometer aangehouden. Het habitatverlies dat hierdoor tijdens het heien optreedt op NCP schaal is voor de zeehonden ca. 28%, en voor de Bruinvis ca. 0,8%. Dit heeft een beperkte doorwerking naar de Natura 2000 gebieden waarin deze dieren beschermd zijn. Voor de Bruinvis wordt ingeschat dat er geen effecten optreden op het aantal Bruinvissen in de Noordzeekustzone. Voor de effecten op de migratie van zeehonden tussen de Voordelta en de Waddenzee wordt ingeschat dat dit kan leiden tot 1 à 2 minder geboortes van jongen. Op het niveau van de Nederlandse populatie betekent deze

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

eenmalige geboortebeperking een reductie van 0,1 à 0,3%. Beïnvloeding van het foerageergebied van de zeehonden in de Noordzeekustzone is omvangrijk: ca. 52% wordt in meer of mindere mate door het geluid beïnvloed. De tijdsduur van beïnvloeding is beperkt. Het gaat bij het voorgestelde heischema om maximaal 8,3%¹⁶ van de totale tijd dat er geheid wordt dat het geluid ook aanwezig is in de Noordzeekustzone.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Omdat er ten aanzien van de Bruinvis geen concrete ecologische relatie bestaat tussen de locatie van het windturbinepark Callantsoog Noord en de Natura 2000 gebieden waar de bruinvis wordt beschermd, en de Natura 2000 gebieden zelf niet beïnvloed worden tijdens de bouwperiode is dit effect gezien de kleine omvang van het effect niet significant.

Een vermindering van 1 à 2 geboortes per jaar voor de zeehondenpopulatie van het Deltagebied, zal de omvang van de totale, autonoom snel groeiende Nederlandse populatie niet negatief beïnvloeden. Daarnaast zal het bereiken van het in het aanwijzingsbesluit Voordelta opgenomen instandhoudingsdoel voor de zeehondenpopulatie in het Deltagebied niet verhinderd worden. De omvang van de Deltapopulatie wordt namelijk vooral bepaald door de immigratie en emigratie van en naar de Waddenzee.

Ook het effect betreffende de afname van de kwaliteit van het foerageergebied wordt als niet significant beoordeeld. Zeehonden hebben de mogelijkheid om tijdelijk naar andere, niet door heigeluid beïnvloede gebieden uit te wijken.

Interne accumulatie

De voorgenomen activiteit kan op verschillende manieren effect hebben op beschermde soorten en gebieden. In dat geval dienen er binnen deze PB de verschillende effecten bij elkaar opgeteld te worden. Het gaat hier *in concreto* om de effecten van de aanvaringen op de Kleine mantelmeeuw en de effecten van de vislarvenreductie op de Kleine mantelmeeuw. Voor het gebied Duinen en Lage Land Texel komt de verwachte additionele sterfte door aanvaringen op 3,82%, boven de effectgrens van 1%. Na accumulatie met het effect van voedselreductie, 0,2%, komt het totale maximale effect op 4,02%.

Voor het gebied Duinen Vlieland komt het geaccumuleerde effect op 2,14%. Voor de Waddenzee betreft de gecumuleerde additionele sterfte 1,15%.

Cumulatie

In de passende beoordeling is onderzocht of het project tezamen met andere plannen of projecten significante effecten heeft op de instandhouding van de beschermde gebieden.

Er worden geen cumulatieve effecten verwacht van toekomstige zandwinningen voor suppletie en ophoogzand, of van de aanleg van de Tweede Maasvlakte op migratiemogelijkheden en de kwaliteit van het leefgebied van de Gewone zeehond in de Voordelta.

Wel zijn er cumulatieve effecten mogelijk van de aanleg en aanwezigheid van andere windturbineparken met die van Callantsoog Noord.

¹⁶ Tijdens de aanleg treedt per 72 uur maximaal gedurende 6 uur (2 x 3 uur) een toename van het geluidsniveau als gevolg van heien op (dit is 8,3 % van de tijd).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Conclusie passende beoordeling

De aanleg en aanwezigheid van windturbinepark Callantsoog Noord leidt niet tot significante negatieve effecten op de relevante Natura 2000 gebieden in Nederland, Duitsland of het Verenigd Koninkrijk.

Datum

2 november 2009

Nummer

WSV/2009-909

Inspraak op het MER

1. Stichting voor Wetenschappelijk Natuur dat windturbineparken geen toegevoegde waarde voor de natuur hebben en ten gevolge van het heien alle habitat in een straal van 150 meter zou sterven en op lange afstand, de gehoororganen van dolfinen en bruinvissen en zwemblazen van vissen kunnen exploderen, met enorme gevolgen voor de uitstervende visstand. De stichting stelt derhalve dat de gekozen hei methode onaanvaardbaar is. Verder stelt de stichting dat niet duidelijk is wat de invloed van windturbines in de exploitatiefase is op de rust in de natuur.
2. Het PWN Waterleidingbedrijf Noord Holland geeft aan dat de beschikbare ruimte voor de aanlandingslocatie van de kabel steeds kleiner wordt, aangezien het tracé grenst aan het aangewezen Natura 2000 gebied Noord Hollands Duinreservaat (NHD) en de kabels van de twee inmiddels operationele parken hier ook lopen. Ook verwijzingen naar ecologische effecten van de kabelstructuur op land zouden zij graag opgenomen zien in het MER (en PB). Verder merkt PWN op dat het NHD steeds ongenoemd is gebleven in het MER (en PB).
3. Stichting de Noordzee stelt dat in de berekening van cumulatieve effecten de 2 reeds bestaande windturbineparken OWEZ en Prinses Amalia windturbinepark ten onrechte niet zijn meegenomen. Ook merken zij op dat de conclusie uit de PB dat de geluidshinder van het heien geen significante effecten zal hebben te voorbarig is. Om de huidige kennisleemten omtrent het heien op te vullen, adviseren zij een uitgebreid MEP op te zetten. Ook wordt verzocht om alternatieve bouwmethodes in overweging te nemen bij de vergunningverlening.

Aanvulling op de Passende Beoordeling

Tijdens de toetsing hebben de initiatiefnemers een aanvulling op de passende beoordelingen aangeleverd¹⁷. Deze aanvulling bevat aanvullende informatie over de gevolgen voor de zeehondenpopulaties uit Natura 2000 gebieden.

De Commissie heeft specifiek gevraagd naar een onderbouwing van de gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van de gewone en de Grijze zeehond in de Noordzeekustzone, Waddenzee en de Delta van de volgende twee vraagstukken:

- 1) Hoe beïnvloedt het heien de foerageermogelijkheden?
- 2) Hoe beïnvloedt het heien de dispersie van gewone en Grijze zeehonden naar de Delta (vanuit de Waddenzee maar ook elders)?

Foerageergedrag en verspreiding

Op basis van de rapporten die gebruikt zijn voor de MER-en en PB's voor de windturbineparken op de Noordzee en recentere inzichten op grond van onderzoek dat in het kader van het (demonstratie) windturbinepark OWEZ is verricht, is een model gemaakt dat een betrouwbaarder beeld van de verspreiding van de Gewone

¹⁷ De aanvulling is genaamd 'Nadere informatie effecten aanleg windparken op zeehonden NCP', 1 juni 2009.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

zeehond geeft. Uit dit model kan geconcludeerd worden dat de gradiënt van zeehondendichtheid erg steil is, met 0,1 tot meer dan 100 zeehonden per km² rondom de ligplaatsen en 0,0001 tot 0,00001 zeehond per km² op ca. 10 kilometer afstand.

Voor de Grijze zeehond geldt een vergelijkbaar verhaal, met twee voornaamste verschillen:

- de Grijze zeehond is minder gevoelig voor verstoring dan de gewone; de verstoringafstand en het verlies aan foerageergebied zal derhalve dan ook minder zijn;
- de foerageertochten en de daarbij afgelegde afstanden zijn beduidend groter bij de Grijze zeehond dan bij de Gewone zeehond.

Effecten van heien op foeragerende zeehonden

Volgens de passende beoordelingen zouden voor de voorgenomen initiatieven van de windparken 30 à 40 % van de zeehonden van de gemiddelde populatie in de Waddenzee binnen de vermijdingsafstand komen. Als de avoidance afstand van 80 km aangehouden wordt en de dichtheden van het eerder genoemde OWEZ-onderzoek als uitgangspunt worden genomen, dan gaat het echter om een enkel procent van de Nederlandse zeehondenpopulatie. Gelet op het feit dat uit de OWEZ gegevens blijkt dat het om een toename van de foerageerdruk van (veel) minder dan een procent gaat, kan dan ook een significant effect op de instandhoudingsdoelstellingen voor de Gewone zeehond in de Voordelta, de Noordzeekustzone en de Waddenzee redelijkerwijs worden uitgesloten, voor zover dit het punt betreft van verlies van foerageergebied.

Voor de Grijze zeehond geldt dat, gezien de langere en verdere foerageertochten dan de Gewone zeehond, lagere gevoeligheid voor onderwatergeluid, vanwege de specifieke levenswijze in staat is om uit te wijken naar een groter foerageergebied en er hoge interactie is tussen de Britse en Nederlandse kolonies, tijdelijke verplaatsing door onderwatergeluid geen effecten zal hebben op de populaties en significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor deze soort in de Nederlandse Natura 2000 gebieden daarom is uit te sluiten.

Verlies dispersiemogelijkheden en migratie naar de Deltawateren

Uit onderzoek blijkt dat, bij een worst-case scenario, kleine en tijdelijke beperking in de aanvoer van Gewone zeehonden niet tot een blijvende aantasting leidt van de mogelijkheid tot uitbreiding van de populatie in Deltawateren. Hierbij is het van groot belang op te merken dat de instandhoudingsdoelstelling voor de Deltawateren niet bereikt kan worden door een gebrek aan voldoende rust in het gebied. Verstoring door recreatie wordt daar als hoofdoorzaak gezien van de achterblijvende aantallen geboortes en grote sterfte van de pups aldaar. Met de inwerkingtreding van het beheerplan van de Voordelta is bovendien de autonome groei van de populatie Gewone zeehond mogelijk geworden. De verwachting is dat daarmee de afhankelijkheid van de migratie vanuit de Waddenzee zal verdwijnen.

Gezien het migratiegedrag van de Grijze zeehond, de sterke groei van de (meta)populatie, de grote foerageerafstanden en de lagere gevoeligheid van de soort voor onderwatergeluid is het niet aannemelijk dat deze soort beperkt zal worden in zijn behoud en ontwikkeling in de Voordelta, mede vanwege de goede uitwisselingsmogelijkheden met groeiende populaties in binnen- en buitenland.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

3.4.3 Adviezen

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie toetst begin 2009 gelijktijdig 17 afzonderlijke initiatieven voor offshore windenergie op de Noordzee. Deze toetsingen bestaan uit een MER en een passende beoordeling. Voor een aantal van deze projecten heeft de Commissie eerder al een toetsingsadvies uitgebracht over het MER. Daarom toetst zij in die gevallen nu alleen de passende beoordeling. Hierbij wordt wel relevante informatie uit het MER betrokken. Tijdens de toetsing heeft Eneco een aanvulling op de passende beoordelingen aangeleverd. De Commissie heeft deze aanvulling betrokken bij de toetsing.

Het MER en de passende beoordeling voor het windturbinepark Callantsoog Noord bevatten niet alle essentiële informatie om het milieu een volwaardige rol te geven bij het te nemen besluit. Echter wanneer dit MER, de passende beoordeling en 'de aanvulling' hierop samen met de informatie van de 17 initiatieven in de totale context bekeken worden en aangevuld worden met de in dit advies door de Commissie opgenomen informatie, is er naar het oordeel van de Commissie voldoende informatie aanwezig om het milieu een volwaardige rol te geven bij het te nemen besluit.

Zeezoogdieren en vislarven

Vanwege de complexiteit van de effectvoorspelling van onderwatergeluid en belangrijke kennisleemtes sluit de Commissie niet uit dat er wel belangrijke gevolgen op Grijze en Gewone zeehonden kunnen optreden. Gezien de tijdelijkheid van het effect (éénmalig en gedurende de minst gevoelige periode van de Grijze zeehond) meent de Commissie dat deze gevolgen niet leiden tot wezenlijke "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden door de effecten van heien.

De Commissie concludeert op basis van de beschikbare informatie dat voor de Gewone en de Grijze zeehond "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden wel uit te sluiten is, mits de heiwerkzaamheden beperkt blijven tot maximaal één heiseizoen (waarin het onderhavige windturbinepark en mogelijk ook andere parken gebouwd kunnen worden) en in ieder geval de gevoelige periode van de Grijze zeehond gemedend wordt.

De Commissie concludeert het volgende:

- Gewone zeehond: op basis van de huidige populatiegrootte, de instandhoudings-doelstellingen en de informatie uit de aanvulling is "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden Noordzeekustzone en Waddenzee voorsnog uit te sluiten. De Commissie verwacht op basis van de beschikbare informatie, dat een tijdelijke vermindering (gedurende maximaal één heiseizoen) van het aantal zeehonden dat de Natura 2000 gebieden in de Voordelta bereikt, geen "aantasting van de natuurlijke kenmerken" tot gevolg heeft;
- Grijze zeehond: mogelijk treden tijdelijke effecten op op de instandhoudingsdoelstellingen in Natura 2000 gebieden, maar die hebben geen "aantasting van de natuurlijke kenmerken" tot gevolg (uitgaande van maximaal één heiseizoen en heien buiten de periode december tot en met maart);

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

- Bruinvis: ondanks belangrijke onzekerheden, is wel de zekerheid verkregen dat er geen "aantasting van de natuurlijke kenmerken" in het Natura 2000 gebied Noordzeekustzone optreedt als gevolg van het heien op de Bruinvis. Het voornemen kan negatieve gevolgen hebben voor de zeer ongunstige staat van instandhouding van de Bruinvis op het Nederlands Continentaal Plat (de Bruinvis staat vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn);
- Vislarven: ondanks de onzekerheden in het model is het navolgbaar dat de passende beoordeling concludeert dat mortaliteit van vislarven niet leidt tot "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Om te voorkomen dat door cumulatie met de gevolgen van een volgend heiseizoen alsnog "aantasting van natuurlijke kenmerken" kan optreden is het belangrijk te monitoren en de resultaten hiervan te toetsen alvorens met een volgende heiperiode te starten.

Uit de beschikbare informatie blijkt verder dat met de maximale inzet van mitigerende maatregelen negatieve effecten van onderwatergeluid waarschijnlijk aanzienlijk te beperken zijn (voor al het onderwaterleven). Het gaat hierbij om:

- een combinatie van (innovatieve) technische maatregelen die de geluidsproductie tijdens het heien verminderen en
- het in gevoelige periodes uitsluiten van heiwerkzaamheden. De passende beoordeling geeft deze periode weer voor vislarven (december – juni).

De Commissie adviseert bovengenoemde mitigerende maatregelen bij de besluitvorming te betrekken.

Ten aanzien van het voorkomen van zeezoogdieren en de onzekerheden in de modellering van de verstoringafstanden adviseert de Commissie bij de besluitvorming uit te gaan van de in het toetsingsadvies genoemde hogere dichtheden en een 'worst-case'-scenario bij de modellering.

Daarnaast wil de Commissie de aandacht vestigen op een niet in het MER beschreven alternatieve funderingstechniek waarbij niet geheid hoeft te worden. Dit is de zogenaamde 'gravity base' fundering. Het toepassen van deze fundering geeft de zekerheid dat de natuurlijke kenmerken van Natura 2000 gebieden niet zullen worden aangetast, omdat de effecten veroorzaakt door heien niet optreden. Dit is voor de besluitvorming ook een relevant gegeven.

Vogels

De Commissie constateert dat de effecten op vogels in het MER en de passende beoordeling goed beschreven zijn. De Commissie concludeert op basis van de informatie in de passende beoordeling dat extra sterfte van Kleine mantelmeeuwen en verminderde aanwas kan leiden tot "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van het Natura 2000 gebied Duinen en Lage Land Texel. Het risico van aantasting is in cumulatie nog groter. De Commissie adviseert hier bij de besluitvorming rekening mee te houden.

Vanuit het wettelijk kader dient getoetst te worden aan bestaande windturbineparken en aan reeds vergunde andere parken. In hoeverre verdere "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden langs de Nederlandse kust kan optreden, is afhankelijk van hoeveel en welke parken vergund zullen worden. Dit vormt daarmee een belangrijk aandachtspunt bij de besluitvorming over de te vergunnen parken. De Commissie adviseert bij de

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

besluitvorming de cumulatieve effecten met de 16 andere initiatieven voor windmolenparken en de effecten door bestaand gebruik te betrekken bij de beoordeling.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Effecten landtracé kabel

In het MER en de passende beoordeling zijn de milieueffecten van het landtracé van de elektriciteitskabel niet uitgewerkt. Het is mogelijk dat een keuze gemaakt zal worden voor een tracé dat door het Natura 2000 gebied Noord-Hollands Duinreservaat loopt. Dit is een aandachtspunt bij de toekomstige beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet van dit tracé.

Monitoring

De Commissie adviseert om bij het monitoring- en evaluatieprogramma de vastgestelde / geschatte aanvaringsslachtoffers te toetsen aan de fluxen die gebruik maken van de Zuidelijke Noordzee in plaats van de totale Europese populaties. De Commissie adviseert om bij het onderdeel vogels expliciet aandacht te besteden aan de Kleine mantelmeeuw en de gevolgen voor vogelsoorten, waarvan een substantieel deel van de 'Flywaypopulatie' het windturbinepark kan passeren.

Gezien de aanwezige kennisleemtes en onzekerheden in de effectbepaling, adviseert de Commissie het onderwatergeluid en de aanwezigheid en het gedrag van zeezoogdieren nauwgezet te monitoren zowel in de jaren voorafgaand aan de bouw (T0), tijdens de bouw vanaf het moment dat begonnen wordt met heien en na afloop van de bouw. Om te voorkomen dat in cumulatie "aantasting van natuurlijke kenmerken" optreedt, is het belangrijk te monitoren en de monitoringsresultaten te toetsen.

De Commissie adviseert de kennisontwikkeling ten aanzien van de mogelijke effecten van geluidemissies als gevolg van bodemonderzoek nauwlettend te volgen en als daar aanleiding toe is mitigerende maatregelen in de vergunningvoorschriften op te nemen.

Behalve voor offshore windturbinepark Callantsoog Noord lopen er procedures voor diverse andere offshore windturbineparken op het Nederlandse deel van de Noordzee, ook van andere initiatiefnemers. De Commissie is van mening dat het meerwaarde heeft de monitoringprogramma's van de diverse parken op elkaar af te stemmen, of liever nog in een gezamenlijke monitoring uit te voeren.

3.4.4 Aanpassingen op het ontwerpbesluit

Ambtshalve aanpassingen

Zwanenwater en Pettemerduinen

Uit de brief¹⁸ omtrent 'Tenderregeling windenergie op zee' van het Ministerie van Economische Zaken aan de Tweede Kamer van 1 oktober 2009, blijkt dat de minister van LNV voornemens is in het definitieve aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied Zwanenwater en Pettemerduinen geen instandhoudingsdoelstelling voor de Kleine mantelmeeuw (als broedvogel) op te nemen.

¹⁸ Brief met kenmerk ET/ED / 9152959. (TK 2009-2010, 31239 nr.71).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Het is gebleken dat deze soort zich niet kwalificeert te worden opgenomen in het aanwijzingsbesluit, aangezien van de Kleine mantelmeeuw niet minimaal 1% van de landelijke broedpopulatie in het desbetreffende gebied voorkomt. Derhalve heeft het bevoegd gezag alle stukken omtrent de Kleine mantelmeeuw in Zwanenwater en Pettemerduinen uit de besluiten verwijderd.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Naar aanleiding van de zienswijze van Airtricity op windturbinepark Den Helder 1 is in par 3.4.2 onder kopje 'Aanvaringsrisico's vogels' het fragment '...i.c.m. het verlies van foerageergebied...' toegevoegd.

Bij par. 3.4.2 onder het kopje 'Doorwerking juvenielen en kinderkamerfunctie' en 'Doorwerking vislarvenreductie op vogels en zeezoogdieren' is de tekst vervangen teneinde dit deel begrijpelijker te maken.

Bij par. 3.4.2 onder het kopje 'Zeezoogdieren' is 'leefgebied' vervangen door 'foerageergebied'.

Bij par. 3.4.5 onder het kopje 'Overwegingen omtrent cumulatie' zijn 4 alinea's toegevoegd die de redeneerlijn omtrent de cumulatievolgorde duidelijker uitleggen.

De windturbineparken Scheveningen Buiten en Q4-WP zijn toegevoegd aan de cumulatievolgorde, aangezien deze parken aanvankelijk (in ontwerp) afgewezen zijn en nu, na het vervallen van de afwijzingsgronden, toegekend zijn. Samen met het feit dat het aantal vergunde windturbines bij windpark Beaufort gewijzigd is, heeft dit tot effect gehad dat de cumulatieve percentages voor ecologische effecten veranderd zijn. Deze percentages zijn waar van toepassing tevens aangepast in de tekst.

3.4.5 Overwegingen en conclusie bevoegd gezag

Algemeen

Door aan vergunningen het voorschrift met de heibeperking van 1 januari tot 1 juli te verbinden worden negatieve effecten van het heien zoveel mogelijk voorkomen. Door dit voorschrift worden voedselketeneffecten door de bouw van een windturbinepark, op de van juveniele vis afhankelijke vogelsoorten van Natura 2000 gebieden, uitgesloten. Immers, door de vislarfsterte die optreedt ten gevolge van heiactiviteiten in juli en later in het jaar, zal dit pas tot een reductie in juveniele vis leiden nadat de jongen van de betreffende vogelsoorten de kolonie al hebben verlaten. Dat wil zeggen dat het broedsucces van deze vogelsoorten niet afhankelijk is van vislarfsterte die optreedt ten gevolge van heiactiviteiten in juli of later. Concreet gaat het om de soorten Kleine mantelmeeuw, Grote Stern, Visdief, Noordse Stern in de Natura 2000 gebieden Noordzeekustzone en Waddenzee. Effecten op vogelsoorten van Natura 2000 gebieden, op zichzelf staand of in cumulatie, kunnen derhalve alleen nog optreden op basis van het aantal aanvaringsslachtoffers.

Overwegingen omtrent MER & Passende Beoordeling

Uit de passende beoordeling blijkt dat voor de kolonie duinen van Vlieland en de kolonie Duinen en Lage Land Texel, de verwachte additionele sterfte van de Kleine mantelmeeuw door aanvaringen boven de effectgrens van 1% (het zogenaamde

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

ORNIS criterium¹⁹) komt. Voor de kolonie Duinen en Lage Land Texel bedraagt de additionele sterfte 3,82%. Voor de duinen van Vlieland bedraagt de additionele sterfte 1,94%.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

In de passende beoordeling wordt echter beargumenteerd dat de bij iedere kolonie voorkomende *floaters*, de vrijgekomen plekken van gestorven dieren innemen, waardoor het effect van additionele sterfte geen effect heeft op populatieniveau. Bij een, volgens de passende beoordeling, zeer laag percentage van 10% floaters, kan de populatie 5,82% additionele sterfte aan. De 5,82% additionele sterfte is in dat geval te beschouwen als een soortspecifieke uitwerking van de 1% additionele sterfte van het ORNIS-criterium. Bij een dergelijk effect wordt het herstellend vermogen van de populatie immers niet aangetast.

Het effect van windturbinepark Callantsoog Noord van 3,82% additionele sterfte op de Duinen en Lage Land Texel en 1,94% op de Duinen van Vlieland, vormt geen inbreuk op het behoud van de omvang en de draagkracht van deze gebieden en is derhalve niet te beschouwen als significant.

Overwegingen omtrent cumulatie

Voor de bepaling van de cumulatieve effecten als gevolg van de voorgenomen realisering van meerdere windturbineparken op zee heeft het bevoegd gezag aansluiting gezocht bij de volgorde waarop het bevoegd gezag voor de wet op grond van artikel 7.18 Wm, in samenhang met 7.28 Wm over reële vergunningaanvragen beschikt. Vergunningaanvragen zónder tijdig volledig en juist verklaard MER kunnen niet leiden tot vergunningverlening en zouden daarmee voor de bepaling van de cumulatieve gevolgen niet van belang zijn. Slechts vergunningaanvragen voorzien van een volledig en juist verklaard MER kunnen, mede gelet op artikel 7.28 Wm, leiden tot inhoudelijke besluitvorming door het bevoegd gezag. Artikel 7.28 Wm bevat in dit verband een dwingend kader voor het buiten behandeling stellen van een aanvraag waarvoor een MER- of m.e.r.beoordelingsplicht geldt (aanvaardbaarheidsoordeel).

Van 2006 tot juli 2008 is voor een aantal aanvragen voor windturbineparken op zee een MER overgelegd. Het betreft op chronologische volgorde de parken West Rijn, Beaufort (voorheen Katwijk), Scheveningen Buiten, Breeveertien II, Rijnveld Noord en Rijnveld Oost. Na beoordeling van de inhoud van de afzonderlijke MER's heeft het bevoegd gezag bij afzonderlijke besluiten het MER, gelet op de daarvoor afgegeven richtlijnen en adviezen, aanvaardbaar en de aanvraag volledig verklaard en de procedure overeenkomstig hoofdstuk 7 Wm vervolgd. Onderdeel van deze procedure is de verplichte advisering door de Commissie. De Commissie constateerde dat het MER onvoldoende informatie inhield om uit te sluiten dat de windturbineparken in cumulatie significante effecten op de Natura 2000 gebieden zouden hebben. Dit betekende dat in aanvulling op het MER een locatiespecifieke passende beoordeling diende te worden opgesteld. Op 8 juli 2008 is aan de windsector de handreiking passende beoordeling uitgereikt welke informatie

¹⁹ Volgens dit criterium, opgesteld door het ORNIS comité, moet iedere additionele sterfte van minder dan één procent van de totale jaarlijkse sterfte aan de betrokken populatie (gemiddelde waarde) als niet significant worden beschouwd. Het Hof van Justitie gebruikt dit criterium als maatstaf om te beoordelen of sprake is van significantie (o.a. zaak C-79/03 (Commissie/Spanje)).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

bevatte voor het opstellen van een locatiespecifieke passende beoordeling. Voor de aanvragen waarbij het MER reeds volledig en juist was verklaard, had dit tot gevolg dat het MER op basis van dit advies van de Commissie alsnog parallel aan de behandeling van de vergunningaanvraag met een passende beoordeling diende te worden aangevuld.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Voor initiatieven zonder volledig en juist verklaard MER, diende de passende beoordeling onderdeel uit te maken van het (nog in te dienen) MER. Het bevoegd gezag heeft hierbij gebruik gemaakt van haar bevoegdheid om deze initiatiefnemers te wijzen op de onvolledigheid van het MER overeenkomstig artikel 7.18 Wm. Voor de beoordeling van de gezamenlijke, cumulatieve gevolgen van windturbineparken op de Noordzee is voor deze initiatieven de volgorde van indiening van volledige aanvragen, met inbegrip van een volledig en juist verklaard MER, doorslaggevend. Voor de aanvragen Q4-WP, Brown Ridge Oost, Rijnveld West, Den Helder I, Callantsoog Noord, Q10, Helmveld, BARD Offshore NL1, EP Offshore NL1, GWS Offshore NL1, Tromp Binnen en Rotterdam Noord-West is daarvoor de (tijds) datum van ontvangst van de passende beoordeling als onderdeel van het MER het bepalende gegeven.

Het voorgaande leidt tot de volgende cumulatieve volgorde:

1. West Rijn, 2. Beaufort (voorheen Katwijk), 3. Scheveningen Buiten, 4. Breeveertien II, 5. Rijnveld Noord, 6. Rijnveld Oost, 7. Q4-WP, 8. Brown Ridge Oost, 9. Rijnveld West, 10. Den Helder I, 11. Callantsoog Noord, 12. Q10, 13. Helmveld, 14. BARD Offshore NL1, 15. EP Offshore NL1, 16. GWS Offshore NL1, 17. Tromp Binnen en 18. Rotterdam Noord-West.

Reeds bestaande windturbineparken zijn bij de berekening van de cumulatieve effecten niet meegenomen. Effecten die deze bestaande windturbineparken afzonderlijk of tezamen met overige storende factoren op de te beschermen gebieden hebben, zijn reeds meegenomen in het MER, respectievelijk in de passende beoordeling, als huidige situatie.

Cumulatieve effecten zijn mogelijk op zowel zeezoogdieren (onderwatergeluid, voedselsituatie) als vogels (aanvaringen) en zijn in deze gevallen additief of minder dan additief; dat wil zeggen dat het cumulatieve effect de som van de afzonderlijke effecten of minder zal zijn.

Cumulatie zeezoogdieren

Verstoringseffecten op zeezoogdieren ten gevolge van heideactiviteiten kunnen cumuleren in zowel tijd als ruimte. De precieze gevolgen van de gecumuleerde effecten zijn niet bekend. In een *worst case* benadering is er van uitgegaan dat het verloren gebied niet alleen ontoegankelijk is tijdens het daadwerkelijke heien, maar dat bruinvissen en zeehonden gedurende de gehele heiperiode geen gebruik maken van het gebied.

Bij zeehonden wordt er vanuit gegaan dat de afstand vanaf de heiplaats waarbinnen een gedragsreactie plaatsvindt maximaal 80 km kan bedragen. Ook deze verstoringafstand betreft een *worst case* aanname. Bij een cumulatief scenario waarbij meerdere parken per jaar worden gebouwd, en er niet of nauwelijks overlap in de ruimtelijke verstoring is, kan vrijwel het hele NCP verstoord worden. In het geval er binnen één kalenderjaar 2 parken worden gebouwd waarvan de verstoringcontouren niet of nauwelijks overlappen wordt ca

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

60% van het NCP verstoord voor zeehonden. Het voorgaande houdt in dat bij de aanleg van meerdere parken per jaar een groot deel van het NCP, gedurende de gehele heiperiode niet meer toegankelijk is voor zeehonden om te foerageren of voor andere activiteiten.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Gelet op de kennisleemtes die bestaan omtrent de verstoringseffecten door heilactiviteiten, het advies van de Commissie inzake de (cumulatieve) effecten van onderwatergeluid op zeezoogdieren en het belang van de in het kader van de Wbr te betrachten voorzorg, is het bevoegd gezag van mening dat een dergelijke grootschalige verstoring van het leef- en foerageergebied van zeehonden zoveel mogelijk voorkomen dient te worden. Hiertoe heeft het bevoegd gezag in de voorschriften bij de vergunningen opgenomen dat in het Nederlands deel van de Noordzee gedurende één bouwseizoen steeds één windturbinepark geheid mag worden. Hierdoor zal de genoemde 60% verstoring niet voorkomen.

Vanwege het voorkomen van effecten op de migratie van zwangere vrouwtjes van de Gewone Zeehond in de periode januari – juni is het bevoegd gezag van mening dat in dit verband slechts voor één windturbinepark per kalenderjaar enkel in de periode juli-december geheid mag worden. Hiertoe neemt het bevoegd gezag voorschriften in de vergunningen op. Als gevolg van de genoemde voorschriften worden grootschalige ruimtelijke verstoringen voor zeehonden binnen een kalenderjaar zoveel mogelijk beperkt.

Door het opnemen van de voorschriften in de vergunningen wordt cumulatie van effecten door het heien van windturbineparken grotendeels voorkomen.

Er kan echter niet uitgesloten worden dat over meerdere jaren cumulatie plaatsvindt.

Wanneer meerdere jaren achter elkaar windturbineparken gebouwd worden, kan de aanwas afkomstig van zeehonden uit andere gebieden over een langere periode verder afnemen, waardoor "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden kan optreden.

Om het effect van heien op de aanwas door immigratie van zeehonden uit andere gebieden inzichtelijk te maken, zal in de vergunningen een uitbreiding van al bestaand zenderonderzoek worden voorgeschreven. Ook zullen resultaten worden betrokken uit de overige lopende monitoringsprogramma's naar zeehonden op het NCP.

Cumulatie vogels

Cumulatie kan optreden door de cumulatie van het aantal aanvaringsslachtoffers. Met betrekking tot aanvaringsslachtoffers kunnen alleen de effecten op de Kleine mantelmeeuw en de Jan van Gent cumuleren. Ook gecumuleerd is het effect op de Jan van Gent niet significant (maximaal 0,08% additionele sterfte voor Bampton Cliffs en 0,47% additionele sterfte voor Helgoland).

Het cumulatieve effect op de Kleine mantelmeeuw voor wat betreft het aanvaringsrisico bedraagt voor Texel 6,91% (zie tabel 4), voor Vlieland 2,61% en voor de Waddenzee 1,08%. Voor de andere Natura 2000 gebieden is er geen sprake van cumulatie.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Tabel 4 Cumulatieve effecten voor Kleine mantelmeeuwen op Texel

Windturbinepark	Texel (cumulatief)
West Rijn	0,00
Beaufort	0,31
Scheveningen Buiten	0,31
Breeveertien II	0,77
Q4-WP	1,82
Brown Ridge Oost	2,17
Den Helder 1	3,09
Callantsoog-Noord	6,91

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Uit de passende beoordeling blijkt dat de kolonie van Texel zich momenteel op het instandhoudingsdoel van 14000 broedparen bevindt. 6,91% additionele sterfte komt overeen met 166 dieren per jaar. Dat betekent dat voor de gehele levensduur van het park (20 jaar) er in het meest ongunstige geval 3329 vogels van deze kolonie verdwijnen. In de passende beoordeling wordt beargumenteerd dat de bij iedere kolonie voorkomende floaters, de vrijgekomen plekken van gestorven dieren innemen waardoor het effect van additionele sterfte geen effect heeft op populatieniveau. Bij een, volgens de passende beoordeling, zeer laag percentage van 10% floaters gaat het bij de kolonie in het Texel om 2800 dieren. Het instandhoudingsdoel komt gegeven dit aantal floaters rondom de kolonie in gevaar. Op grond van het voorgaande wordt geconcludeerd dat in het licht van de instandhoudingsdoelen ook voor het Natura 2000 gebied Duinen en Lage Land Texel een significante effect zal optreden.

Een gecumuleerd effect van 6,91% additionele sterfte komt boven de 5,82% additionele sterfte wat is te beschouwen als een soortspecifieke uitwerking van de 1% additionele sterfte van het ORNIS-criterium. Hiermee wordt het herstellend vermogen de populatie aangetast en is sprake van een significant negatief effect.

Ook de kolonie van Vlieland bevindt zich met 2500 broedparen op het instandhoudingsdoel. 2,61% additionele sterfte komt overeen met 11,2 dieren per jaar, voor de gehele levensduur van het park zullen er in het slechtste geval 225 dieren sterven. In de passende beoordeling wordt beargumenteerd dat de bij iedere kolonie voorkomende floaters, de vrijgekomen plekken van gestorven dieren innemen waardoor het effect van additionele sterfte geen effect heeft op populatieniveau. Bij een, volgens de passende beoordeling, zeer laag percentage van 10% floaters gaat het bij de kolonie om 500 dieren. Het instandhoudingsdoel komt gegeven dit aantal floaters rondom de kolonie dus niet in gevaar. Op grond van het voorgaande wordt geconcludeerd dat in het licht van de instandhoudingsdoelen er geen significante effecten zullen optreden.

De kolonie Waddenzee zit met het huidige aantal broedparen van 19000 fors boven het instandhoudingsdoel van 15000 broedparen. Een cumulatieve additionele sterfte van 1,08% is niet als significant effect te beschouwen en het instandhoudingsdoel van de kolonie Waddenzee komt daarmee niet in gevaar.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Overwegingen omtrent nieuw aangemelde Natura 2000 gebieden

Onder de habitatrichtlijn zijn op 22 september 2008 de Kustzee ten Noorden van Bergen, de Vlake van Raan, de Doggersbank en de Klaverbank aangemeld. Deze gebieden zijn aangemeld om redenen van het voorkomen van een aantal habitattypen (riffen zandbanken), zeezoogdieren (Bruinvis, zeehonden) en diadrome vissen (prikken, elft en fint). Bovenstaande gebieden staan nog niet op de communautaire lijst.

Ten overvloede: uit de passende beoordeling blijkt dat op basis van de analyses die zijn uitgevoerd voor de andere dan bovengenoemde, voor dit gebied relevante Natura 2000 gebieden, significante effecten voor zeezoogdieren kunnen worden uitgesloten. De Doggersbank en de Klaverbank bevinden zich buiten de 80 km contour van het windturbinepark; voor de twee andere gebieden geldt dat de effecten van onderwatergeluid door heien van tijdelijke aard zijn terwijl onderwatergeluid tijdens de exploitatiefase van zeer beperkte aard is. De aantallen van de aangewezen vissoorten in de gebieden zijn laag significante effecten op de populatie kunnen worden uitgesloten.

Datum

2 november 2009

Nummer

WSV/2009-909

Overwegingen omtrent advies Commissie m.e.r.

Bevoegd gezag heeft kennis genomen van het advies van de Commissie met betrekking tot het MER en de Passende Beoordeling van het windturbinepark Callantsoog-Noord. Bevoegd gezag neemt het advies van de Commissie grotendeels over, maar verschilt van inzicht met betrekking tot de volgende punten:

- Het MER gaat voor de bruinvis uit van dichtheden en een verstoringsafstand die te laag zijn voor een situatie tijdens de bouw. Mede gezien de zeer ongunstige staat van instandhouding van de bruinvis binnen het NCP is deze onderschatting een belangrijk aandachtspunt bij de besluitvorming.

Bevoegd gezag deelt de conclusie van de Commissie dat de landelijke staat van instandhouding voor bruinvissen zeer ongunstig is. Bij de Passende beoordeling is gebruik gemaakt van de gegevens uit SCANS II, deze gegevens daterend uit 2005, worden aangemerkt als meest representatief voor de huidige situatie. Bevoegd gezag kent de opvatting over hotspots en seizoensmigratie, maar er is onvoldoende feitelijke onderbouwing om hier andere dichtheidscijfers op te baseren.

De theoretische vermijdingsafstand waarvan in de Passende Beoordeling wordt uitgegaan wordt ondersteund door empirische waarnemingen in het veld. Bevoegd gezag ziet dan ook geen aanleiding om van een andere verstoringsafstand en dichtheidspercentages uit te gaan.

Uit het advies van de Commissie blijkt dat het deel van de Noordzee dat tijdens de bouwphase van het windturbinepark Callantsoog Noord tot een reactie bij Bruinvissen zou kunnen leiden, normaliter het leefgebied voor ongeveer 180 Bruinvissen vormt (uitgaande van een dichtheid van 0,4 per km²). Dit betreft ongeveer 0,12% van het maximale aantal, in het Zuidelijk deel van de Noordzee voorkomende Bruinvissen en 0,04 tot 0,06 % van het aantal in de hele Noordzee. Dit is op populatieniveau een dermate klein effect dat effecten op het aantal, op het NCP voorkomende Bruinvissen kunnen worden uitgesloten.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

- De Commissie stelt dat de toetsing aan de bestaande parken Prinses Amalia en OWEZ een belangrijk aandachtspunt vormt voor de besluitvorming. De Commissie adviseert bij de besluitvorming de effecten door bestaand gebruik te betrekken bij de beoordeling.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

In het MER is bij de cumulatie rekening gehouden met de realisatie van andere windturbineparken met een gezamenlijk vermogen van tenminste 1000 MW, inclusief de reeds vergunde windturbineparken Prinses Amalia en OWEZ. Conclusies uit het MER zijn door het bevoegd gezag betrokken bij de besluitvorming. In de Passende Beoordeling zijn deze parken niet beschouwd als plannen of projecten in de zin van de Habitatrichtlijn, maar als bestaand gebruik meegenomen. Bevoegd gezag is samenvattend van mening dat toetsing aan de bestaande windturbineparken ruimschoots onderdeel uitmaakt van de besluitvorming.

- De Commissie signaleert dat de aanwezigheid van windmolenparken voor bepaalde windturbineparken en Natura 2000 gebieden tot significante effecten op de in deze Natura 2000 gebieden aanwezige en beschermde broedkolonies van de Kleine mantelmeeuw kunnen leiden.

De Commissie acht de redenering in de Passende Beoordeling niet correct omdat:

- sterfte van een Kleine mantelmeeuw in het broedseizoen leidt tot predatie/sterfte van het legsel of de kuikens die de vogel achterlaat. Hier is in de passende beoordeling niet op ingegaan. Eventuele vestiging van 'floaters' op de opengevallen plek zal in het betreffende broedseizoen zelden resulteren in vliegvlugge jongen;
- de gegevens die zijn gebruikt voor het vaststellen van de instandhoudingsdoelen zijn vooral gebaseerd op tellingen van individuen in de kolonie. Dat betekent dat de floaters al (deels) in het instandhoudingsdoel verdisconteerd zijn, en dus niet als buffer beschouwd kunnen worden;
- het nestsucces van de Kleine mantelmeeuw is de laatste jaren sterk afgenomen door autonome ontwikkelingen, waardoor de soort aan de vooravond van een sterke populatieafname lijkt te staan. Additionele sterfte door aanvaringen met turbines kan het realiseren van het instandhoudingsdoel verder bemoeilijken.

Bevoegd gezag is het niet eens met hetgeen door de Commissie gesteld wordt.

Ten aanzien van de opmerking van de Commissie dat de gegevens die gebruikt zijn voor het vaststellen van de instandhoudingsdoelen ook de floaters zouden bevatten, stelt het bevoegd gezag vast dat vanuit de gekozen systematiek voor het vaststellen van het aantal broedparen, door het ministerie van LNV op basis van de door SOVON gerapporteerde gegevens een instandhoudingsdoel is opgesteld. Indien dit instandhoudingsdoel te hoog is, omdat de floaters reeds in de tellingen zouden zijn opgenomen, dan had het instandhoudingsdoel voor het aantal broedparen dus lager moeten liggen. Voor de analyse verandert er niets omdat alle effecten relatief zijn ten opzichte van de broedpopulatieomvang.

Met betrekking tot het punt dat sterfte van een Kleine mantelmeeuw in het broedseizoen leidt tot predatie/sterfte van het legsel of de kuikens die de vogel achterlaat is het bevoegd gezag van mening dat de kwantitatieve consequenties

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

van dit effect verwaarloosbaar zijn. Bevoegd gezag baseert zich hierbij op de volgende argumenten:

1. De recruitment van een broedkolonie wordt niet alleen bepaald door de kuikensterfte, maar ook door overleving van de kuikens tot geslachtsrijpe vogel. Het verlies van een kuiken betekent dus niet het verlies van een adulte vogel.
2. De toegenomen kuikensterfte tengevolge van het overlijden van een adulte vogel, wordt gecompenseerd door een verhoogde kans op overleving van de overgebleven kuikens.
3. De achtergebleven oudervogel blijft nog steeds deel uitmaken van de potentiële broedpopulatie en kan in opvolgende jaren, opnieuw bijdragen aan de reproductie.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Wat betreft het derde punt, dat het nestsucces van de Kleine mantelmeeuw de laatste jaren sterk is afgenomen door autonome ontwikkelingen is bevoegd gezag van mening dat er inderdaad sprake is van voedselbeperking voor de kolonie Texel, maar dat een historisch overzicht ontbreekt om vast te kunnen stellen dat het nestsucces hierdoor is veranderd.

Al met al is het bevoegd gezag van mening dat de in de Passende Beoordeling toegepaste methode ruimschoots onderbouwd wordt en dat de behandeling in de Passende Beoordeling concrete aanwijzingen geeft voor een goed afgewogen besluit. Gelet op de worst case benadering die gevolgd is bij de sterfteberekeningen en de onderschatting van de grootte van de *float* populatie 10% i.p.v. 30%, is er naar het oordeel van het bevoegd gezag geen reden om de conclusies van de Passende Beoordelingen op dit punt te herzien.

Conclusie bevoegd gezag omtrent ecologie

Met betrekking tot de onderwerpen besproken in de Passende Beoordeling is de conclusie van het bevoegd gezag dat de effecten van het windturbinepark Callantsoog Noord, gegeven de consequente manier waarop de zogenaamde 'worst case' wordt toegepast, op zichzelf staand niet significant zijn.

Tijdens de effectbeschrijving van het MER zijn leemtes in kennis geconstateerd met betrekking tot de milieu-effecten van de aanleg, aanwezigheid en verwijdering van het windmolenpark Callantsoog Noord.

Bevoegd gezag heeft op basis van de Passende Beoordeling en de stukken die ter aanvulling hierop zijn binnengekomen, voldoende inzicht in de aard en omvang van deze effecten verkregen om tot een besluit te komen.

Onderzocht is of het project tezamen met andere plannen of projecten significante effecten heeft op de instandhouding van de beschermde gebieden.

De effecten van Callantsoog Noord die cumuleren met de effecten van andere vergunde windmolenparken zijn in het kader van dit besluit overwogen. Hierbij is rekening gehouden met de uitkomsten van de Passende Beoordeling voor deze parken, inclusief de beperkingen die aan de vergunningen worden verbonden. Hieruit volgt dat significante effecten niet uitgesloten kunnen worden.

Concreet gaat het hierbij om significant negatief cumulatieve effecten van aanvaringslachtoffers van Kleine mantelmeeuwen voor het Natura 2000 gebied Duinen en Lage Land Texel. Het gecumuleerde effect van 6,91% additionele

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

sterfte komt boven de 5,82% additionele sterfte wat is te beschouwen als een soortspecifieke uitwerking van de 1% additionele sterfte van het ORNIS-comité. Hiermee wordt het herstellend vermogen van de populaties aangetast en is sprake van een significant negatief effect.

Op grond daarvan staan op dit moment de bepalingen van de Habitat- en Vogelrichtlijn een positief besluit ten aanzien van de effecten van het Windturbinepark Callantsoog Noord op Natura 2000 gebieden in de weg.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Uit de Habitatrichtlijn artikel 6 lid 4 volgt dat, als er sprake is van significant negatieve effecten op een Natura 2000 gebied, er onderzocht moet worden of er alternatieve oplossingen zijn. Bij het ontbreken van alternatieven moet onderzocht worden of er dwingende redenen van groot openbaar belang voor het onderhavige voornemen zijn, alsmede de compenserende maatregelen.

Beschouwd is of er alternatieven zijn die minder nadelige gevolgen hebben voor de betrokken gebieden. Het bevoegd gezag is van mening dat er in het geval van windturbinepark Callantsoog Noord alternatieven zijn. Ten tijde van het nemen van dit ontwerpbesluit is bekend dat er alternatieve offshore windturbineparkinitiatieven voorhanden zijn waarmee het cumulatieve effect op het Natura 2000 gebied Duinen en Lage Land van Texel, zoals blijkt uit de passende beoordeling van deze windturbineparkinitiatieven, binnen aanvaardbare normen blijft.

Het bevoegd gezag is van mening dat de vergunningaanvraag van Callantsoog Noord een onaanvaardbaar negatief effect heeft op het Natura 2000 gebied Duinen en Lage Land van Texel, dat er redelijke alternatieven voorhanden zijn die op het betreffende Natura 2000 gebied aanvaardbare effecten sorteren en dat deze alternatieven dezelfde doelstelling beogen als windturbinepark Callantsoog Noord.

Uit artikel 3 lid 2 van de Wbr volgt dat rekening dient te worden gehouden met de bescherming van belangen van andere dan waterstaatskundige aard, voor zover daarin niet reeds is voorzien bij of krachtens andere wet. Hier wordt met name bedoeld op belangen ten aanzien van natuur en milieu (ecologie). Bij de beoordeling van een aanvraag zal dan ook bekeken moeten worden of de activiteit niet leidt tot onaanvaardbare gevolgen voor het milieu. Uit artikel 1 lid 2 van de beleidsregels volgt dat onder milieu ook natuur wordt verstaan.

Het bevoegd gezag houdt bij de onderhavige besluitvorming rekening met de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Het bevoegd gezag is van mening dat gelet op de bepalingen van de Vogel- en Habitatrichtlijn het aspect ecologie leidt tot weigering van de vergunning voor het windturbinepark Callantsoog Noord.

3.5 Eindconclusie bevoegd gezag

Het bevoegd gezag komt op basis van het MER, de inspraak en de adviezen met bovenstaande overwegingen met betrekking tot de effecten op scheepvaartveiligheid, luchtvaartveiligheid, mijnbouw en ecologie tot de conclusie dat voor het windturbinepark Callantsoog Noord geen vergunning kan worden verleend aan de aanvrager op grond van de aspecten luchtvaartveiligheid en ecologie.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

4) BESLUIT

De Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat besluit op grond van de opgenomen overwegingen aan Eneco New Energy B.V., Postbus 1950, 3000 BZ Rotterdam een vergunning op de aanvraag op grond van artikel 2 van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken te weigeren.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze,
het Hoofd van de Afdeling Vergunningverlening
Rijkswaterstaat dienst Noordzee

Dhr. ir. A.J.M. Geurts van Kessel

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

MEDEDELING

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Beroep

Belanghebbenden die hun zienswijze tegen het ontwerpbesluit naar voren hebben gebracht, of die redelijkerwijs niet verweten kan worden tegen het ontwerpbesluit geen zienswijze naar voren te hebben gebracht, kunnen op grond van de Algemene wet bestuursrecht gedurende zes weken tegen dit besluit beroep instellen.

De beroepstermijn vangt aan met ingang van de dag na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd. Om in beroep te gaan tegen het besluit dient het beroepsschrift te worden gericht aan de rechtbank in het rechtsgebied waarin belanghebbende woonplaats houdt dan wel gevestigd is.

Het definitief besluit en bijbehorende stukken liggen gedurende reguliere openingstijden op de volgende locaties ter inzage:

- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Noordzee in Rijswijk,
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Noord-Nederland in Leeuwarden,
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Noord-Holland in Haarlem,
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Zuid-Holland in Rotterdam,
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Zeeland in Middelburg,
- het Ministerie van Verkeer en Waterstaat in Den Haag.

Het ondertekende beroepsschrift dient ten minste te bevatten:

- uw naam en adres;
- de dagtekening;
- een omschrijving van het besluit waartegen het beroep is gericht;
- de gronden van het beroep.

Voorlopige voorziening

Voorts bestaat de mogelijkheid om - gelijktijdig met of na de indiening van het beroepsschrift - een verzoek te doen tot het treffen van een voorlopige voorziening. Een zodanig verzoek dient te worden gericht tot de voorzieningenrechter van de rechtbank waarbij het beroep wordt ingesteld.

Zowel in verband met de behandeling van het beroep als in verband met het verzoek om voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Omtrent de hoogte daarvan, de wijze waarop en de termijn waarbinnen u dient te betalen, krijgt u na indiening van het beroep c.q. het verzoek om voorlopige voorziening bericht van de griffie.

Voor inlichtingen over de beroepsprocedure kunt u zich wenden tot het Centrum Publieksparticipatie, telefoon 070 - 456 96 04. Het besluit en de daarop betrekking hebbende stukken kunt u downloaden of opvragen via www.centrumpp.nl.

Meer achtergronden over windturbineparken op de Noordzee zijn te vinden op www.noordzeeloket.nl.

Voor nadere informatie over de inhoud van het besluit, kunt u contact opnemen met Rijkswaterstaat Noordzee, secretariaat Water en Scheepvaart, telefoon 070 - 33 66 843.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

BIJLAGE 1: Specificatie onderliggende documentatie bij de aanvraag

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

De vergunningsaanvraag bestaat uit de volgende documenten en /of bijlagen:

1. Aanbiedingsbrief d.d. 6 juni 2008 (kenmerk: n.v.t.), Aanvraag Wbr-vergunning Offshore Windturbinepark Callantsoog Noord zoals ontvangen op 6 juni 2008;
2. Aanvraag Wbr-vergunning Callantsoog Noord d.d. 20-05-2008;
3. Offshore Windturbinepark Callantsoog Noord Milieueffectrapport d.d. 27 mei 2008;
4. Brief d.d. 24 oktober 2008 (kenmerk: n.v.t.), Addendum Offshore Windturbinepark 'Callantsoog Noord';
5. Addendum Offshore Windturbinepark 'Callantsoog Noord' d.d. 20 oktober 2008 - Bijlage 2: Certificaten installatie en ontwerpdocumenten (vertrouwelijk);
6. Brief d.d. 14 januari 2008 (kenmerk: n.v.t.), Aanvulling op Addendum Offshore Windturbinepark 'Callantsoog Noord';
7. Aanvulling op Addendum Offshore Windturbinepark 'Callantsoog Noord' d.d. 5 januari 2009;
8. Brief d.d. 10 februari 2009 (kenmerk: n.v.t.), Passende beoordeling Callantsoog Noord;
9. Passende Beoordeling Offshore Windturbinepark 'Callantsoog Noord', d.d. 6 januari 2009.
10. Document: Nadere informatie effecten aanleg windparken op zeehonden NCP, A.R. Boon, F. Heinis (HWE), 1 juni 2009.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

BIJLAGE 2: Overzicht inspraakreacties op het MER Callantsoog Noord

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Toelichting: Het MER als onderdeel van de Wbr-aanvraag heeft van 3 maart 2009 tot en met 14 april 2009 ter inzage gelegen. Van de terinzagelegging is kennis gegeven door plaatsing in de Staatscourant van 2 maart 2009, nr. 41. In totaal zijn er 112 inspraakreacties ontvangen. Hieronder worden deze (samengevat) weergegeven, incl. reactie van het bevoegd gezag. Indien de inspraak naar oordeel van het bevoegd gezag geen betrekking heeft op de volledigheid en juistheid van het MER wordt hier in dit stadium geen inhoudelijke reactie op gegeven.

Volgnummer: 1 t/m 74 (1, 47) Afzender:		
Naamvolledig	Adres	Postcode, Plaats
mevr. M.C.M.de Bruijn	Ezingerweg 47	7943 AX MEPPPEL
dhr. M. Pullen	Van Starkenborghhof 30	3527 HA UTRECHT
mevr. J. van den Berg	Antonius Matthaeusln 38 C	3515 AT UTRECHT
dhr. M.N. van Langen	Tasmanstraat 41 h/a	1013 PX AMSTERDAM
dhr. S.P. Luttik	Bankastraat 8	5215 AV DEN BOSCH
mevr. M.J.H. Weel-Schmeits	Harderwijkerweg 115	6952 AG DIEREN
dhr. J. Meijer	Pijlstaart 2	3263 BK OUD BEIJERLAND
dhr. J.T. Wiersma	Rijksweg 141	9734 AP GRONINGEN
mevr. B. Albertsmeier	Mgr. Bannenberglaan 9	5581 AH WAALRE
dhr. R.P. de Groot	Denemarkenstraat 32	2034 AC HAARLEM
dhr. R.J.M. Scheres	Fuut 6	7423 CN DEVENTER
dhr. L. Tebbens	Sontstraat 12	2014 DA HAARLEM
mevr. M.T. van Opzeeland	Molendwarsstraat 90	7311 PV APELDOORN
dhr. F. van der Hulst	Lange Koestraat 12	3511 RN UTRECHT
dhr. E. Kramer	Chet Bakerstraat 26	1066 GK AMSTERDAM
dhr. R.J. de Bruin	Oelerbeek 3	8033 AG ZWOLLE
dhr. E. Schotsman	Jacob Hepkemastraat 19	8441 CB HEERENVEEN
dhr. H. de Jong	Trompstraat 37	2518 BL DEN HAAG
dhr. D.H.J. Gobits	Adm. de Ruijterweg 531-III	1055 MK AMSTERDAM
mevr. L. van Aggele	Dokter Benderslaan 8	1901 KM CASTRICUM
mevr. G.W.F. Wiertz	Hakhorst 3	3833 WB LEUSDEN
mevr. W. Berends	Dantelaan 89	3533 VB UTRECHT
dhr. P.N. Blokland	Klaverweide 274	2272 CA VOORBURG
dhr. F.J. Bakker	Generaal Urquhartlaan 41	6861 GE OOSTERBEEK
dhr. H.J. Bijlsma	Ceresstraat 31	4811 CA BREDA
dhr. H.J.A. Visschers	Wittemolenweg 18	6061 EN POSTERHOLT
mevr. J.G.M. Boshouwers	Alfons Ariensstraat 92	6221 SK MAASTRICHT
mevr. M. de Geus	Ottoburgstraat 34	2282 EJ RIJSWIJK ZH

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

mevr. G.J.H. Doeswijk	Gladiolenstraat 36	2161 KN LISSE
dhr. J.H. Klunder	Vulcanusstraat 25	7321 EN APELDOORN
mevr. L. Koelma	Meije 64 b	2411 PK BODEGRAVEN
dhr. G.J.P. de Wilt	Schelphoek Zuid 51	1749 BG MENHUIZEN
mevr. K. Laarveld	Adriaan van Zwietenstr 7	3554 XE UTRECHT
dhr. H.D. Hofman	Hoogmeer 2634	6605 CH WIJCHEN
mevr. Z. Weggemans	Hazelaarhof 19	9408 AT ASSEN
mevr. G.E. Zanen	Copernicuslaan 173	2561 VE DEN HAAG
dhr. C.M. Brakenhoff	G Hendrik Breitnerln 9	1394 ET NEDERHORST DENBERG
mevr. B.C. de Waard	Goeman Borgesiuslaan 39	3843 XA HARDERWIJK
mevr. K.H. Kouwenberg	Keizerstraat 194	3512 EB UTRECHT
dhr. H. Vierhout	Amazonestraat 49	2524 LB 'S-GRAVENHAGE
dhr., mevr. A. van Helden	V. Weerden Poelmanln 128	3527 KS UTRECHT
dhr., mevr. R. Westerbroek	Groenland 16	3645 LH VINKEVEEN
mevr. W. Wormgoor	Minahassastraat 18	3531 KX UTRECHT
dhr., mevr. M.P. Slingerland	Zeeltstraat 8	3525 TG UTRECHT
dhr., mevr. G.M.B. Siebelink	Johannes Wierlaan 76	3734 XE DEN DOLDER
dhr., mevr. F.J. Schoenmakers	Sophiastraat	2805 HA GOUDA
dhr., mevr. S.L. de Vries	Ruigenhoek 16	3085 EN ROTTERDAM
dhr. O. de Vries	Pottenbakkerij 12	2993 CN BARENDRECHT
mevr. K. Terpstra	Schelde 10	1703 JJ HEERHUGOWAARD
mevr. C. Waan	Catharina van Clevelaan 14	1181 BH AMSTELVEEN
dhr., mevr. S.H. Thijs	Heetakker 22	3762 AZ SOEST
dhr., mevr. H.J.A. Collette	Dorpsweg 234	3738 CM MAARTENSDIJK
dhr. H. Veltkamp	Reidswal 6	9123 KD METSLAWIER
dhr. E. Schafu	Deurloostraat 33 2	1078 HS AMSTERDAM
mevr. C. Verhoeff	Dommelerdijk 38	7722 TG DALFSEN
dhr., mevr. J. Voordouw	Camphuysenstraat 36	3451 BE VLEUTEN
dhr., mevr. A.M.G. Vuister	Johannes Vermeerstraat 11	3583 RL UTRECHT
dhr. B. van Witteloostuijn	St. Antonielaan 22	6821 GJ ARNHEM
dhr., mevr. J. Donkers	Varelaar 14	5423 TZ HANDEL
dhr. P. Raatgever	Hugo Verrieststraat 30	5044 PL TILBURG
dhr., mevr. E. Oude Vrielink	Eikendreef 4	6581 PE MALDEN
dhr., mevr. W.H.J. Kars	Jacob Kapteynstraat 9 b	7447 HL HELLENDOORN
dhr. B. Verhoek	Haverlanden 209	6708 GL WAGENINGEN
dhr., mevr. L. Nieuwenhuijse	Reijnier Vinkeleskade 37 III	1071 SV AMSTERDAM
dhr., mevr. T. de Vries	Goudvinkenstraat 6	7101 GK WINTERSWIJK
dhr., mevr. P.T. de Brabander	Pinksterbloempad 9	7921 LM ZUIDWOLDE DR
dhr., mevr. D.J.C. Slood	Acaciastraat 121	2565 JX 'S-GRAVENHAGE
dhr., mevr. A.J. Zwartshulden	Van Ommerenhaven 65	2993 EE BARENDRECHT
mevr. C.W. v. Kralingen -Kroon	Hoofdstraat 133	2235 CE VALKENBURG ZH
dhr., mevr. P.P. Bezemer	Schothorsterlaan 48	3822 NB AMERSFOORT
dhr., mevr. T. Barenbrug	Dr. Hermansstraat 12	3971 CK DRIEBERGEN- RIJSENBURG
dhr., mevr. J.G.H. Bröcheler	Willy Dolsstraat 11	6136 TG SITTARD

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

dhr., mevr. A. Ouwens	Theothyssensingel 23	2652 HM BERKEL EN RODENRIJS
dhr., mevr. R. Geers	Langestraat 4	2312 SL LEIDEN
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd gezag:
1 Inspreker vindt windmolens op zee van groot belang en verzoekt de vergunningaanvragen met spoed af te handelen.		1 Uw reactie heeft geen betrekking op de volledigheid en juistheid van het MER. De reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Volgnummer: 76 (3), 77 (20), 78 (36)		Afzender:
		76 (3) De heer Jasper Dusseljee, Rijsterborgherweg 16, 7412 VA Deventer 77 (20) Meneer K. Kros, mient 427, 2564 LB, Den Haag 78 (36) Meneer van Veen, Arne 20, 8032 EH Zwolle
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd gezag:
1 Inspreker vindt de bouw van windmolenparken op korte termijn belangrijk.		1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Volgnummer: 79 (4)		Afzender:
		Mevrouw Kuis Foulkesweg 38D 6703 BS Wageningen
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd gezag:
1 Inspreker steunt het initiatief van windmolens in zee en volgt de ontwikkelingen van alternatieve duurzame energie.		1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Volgnummer: 80 (5)		Afzender:
		Drs. Mv. Borm Haagplein 6 3811 GW Amersfoort
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd gezag:
1 Inspreker is lid van Zeekracht en kan daardoor als particulier initiatieven voor meer schone energie steunen.		1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Volgnummer: 81 (6), 82 (7), 83 (10), 84 (15), 85 (17), 86 (37), 87 (38), 88 (40)		Afzender:
		81 (6) Claire Tielens, August Faliseweg 13, 6703 AP Wageningen
		82 (7) Meneer Flokstra, Noordwiek 10, 7211 GL Eefde
		83 (10) Mevr S. W. Oskam, Aardbeistraat 41, 3552 GD Utrecht
		84 (15) Mevr Mooijman, Ankeveensestraat 7, 2574 TL Den Haag
		85 (17) De heer Stef van der Made, Hornstraat 15, 4834 JG Breda
		86 (37) Meneer vierhout, Grote Wittenburgerstraat 286, 1018 LJ Amsterdam
		87 (38) Mevrouw van Reenen, Daalseweg 209, 3555 SV Utrecht
		88 (40) Meneer Badoux, Orgellaan 73, 5402 PE Uden
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd gezag:
1 Inspreker vindt windmolens op zee van groot belang en verzoekt snel tot vergunningverlening over te gaan.		1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Volgnummer: 89 (8)		Afzender:
		Mevrouw L. Nieuwenhuijse R. Vinkeleskade 37 111 1071 SV Amsterdam
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd gezag:
1 Inspreker geeft aan dat windenergie een rendabele vorm van energielevering is voor de toekomst.		1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Volgnummer: 90 (9), 91 (34), 92 (35), 93 (39)		Afzender:	90 (9) Dhr. Hein van Delft J.F. van Hengelstraat 10, 1019 DC Amsterdam 91 (34) Dhr. Doedens, Schubertlaan 159, 5653 EE Eindhoven 92 (35) Dhr. Brontsema, Hoofdstraat 35, 9944 AB, Nieuwolda 93 (39) Mevrouw de Wildt Schoolstraat 26 1054 KD Amsterdam
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd gezag:	
1 Inspreker moedigt windmolens op zee aan.		1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.	

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Volgnummer: 94 (11)		Afzender:	Mevrouw Pierre Agten De Roosen 66 3910 Neerpelt
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd gezag:	
1 Inspreker moedigt Nederlands initiatief groene energie aan.		1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.	

Volgnummer: 95 (12)		Afzender:	Meneer J. Boer Marwixstraat 31 9726 CB Groningen
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd gezag:	
1 Inspreker hoopt dat er snel meer offshore windparken worden gerealiseerd zodat klimaatverandering wordt tegengegaan.		1 Binnen "wind op zee" zijn meerdere initiatieven van windmolenparken op zee. Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.	
2 Inspreker doet suggesties voor het transport van de windstroom op de Noordzee.		2 Uw suggesties zien niet op de in het MER beschreven initiatief of de beschreven alternatieven.	

Volgnummer: 96 (13)		Afzender:	Mevrouw Anouk Kraster Patrijsakkers 14 1852 EP Heiloo
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd gezag:	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

1 Inspreker steunt wind op zee.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.
---------------------------------	---

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Volgnummer: 97 (14)		Afzender: Meneer G.P.Uitermark Anemoonstraat 8 3911 WK Rhenen
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd gezag:	
1 Inspreker vindt windenergie op zee belangrijk.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.	

Volgnummer: 98 (18)		Afzender: Dhr. Jan-Pieter den Hollander Juniusstraat 87 2625 WZ Delft
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd gezag:	
1 Inspreker vindt het belangrijk om als lid van zeekracht financieel bij te kunnen dragen aan een duurzame energievoorziening op zee.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.	

Volgnummer: 99 (24), 100 (25), 101 (26), 102 (27)		Afzender: 99 (24) Peter van Bemt, Toernooiveld 99, 1359 JV Almere 100 (25) Herman Ceum. Stegerensallee 47 7701 PK Dedemsvaart 101 (26) Geen naam 102 (27) P. Boers (Organic B&B), J. Postmahof 12, 1063 XC Amsterdam
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd gezag:	
1 Inspreker is lid van Zeekracht en kan daarvan als particulier initiatieven op zee van meer schone energie ondersteunen. Inspreker verzoekt de vergunningen met vaart te behandelen en snel tot vergunningverlening over te gaan.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Volgnummer: 103 (19)		Afzender: Stichting voor Wetenschappelijk Natuur- en Milieubeleid Dhr. J. Post Julianalaan 2 7918 AJ NIEUWELANDE
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 Inspreker stelt dat windturbineparken geen toegevoegde waarde hebben aan de natuur, maar een sta in de weg zijn voor vogels, dolfinnen en de natuur.	1 In de vastgestelde richtlijnen wordt verwezen naar de Nota Ruimte/IBN 2015. Volgens de Nota Ruimte/IBN 2015 moeten negatieve effecten van een activiteit worden beperkt (gemitigeerd). In de richtlijnen is voorgeschreven dat het initiatief getoetst moet worden op significante effecten op te behouden kenmerken en natuurwaarden in de Noordzee. Met het MER en de Passende Beoordeling (PB) heeft deze toetsing plaatsgevonden. In aanvulling hierop gaat het bevoegd gezag bij de overwegingen van het besluit in op de mogelijk cumulatieve effecten voor de natuur. Verwezen wordt naar hoofdstuk 3.4 van het ontwerpbesluit. Voor de windparken worden maatregelen genomen om negatieve effecten voor de natuur te voorkomen.	
2 De hei methode en tijdsperiode die men voorstaat is voor de inspreker onaanvaardbaar vanwege effecten op kabeljauw paaigebieden.	2 De effecten van heien zijn onderzocht in de PB en het MER en daaruit volgt dat het heien effect heeft op de vislarven. Het BG is van mening dat door middel van voorschriften – het beperken van de heiperiode – nadelige effecten bij voorbaat worden voorkomen.	
3 Inspreker stelt dat windturbineparken tijdens normaal gebruik geluidshinder, lichthinder en wellicht trilling geeft. Niet duidelijk is wat voor een invloed deze heeft op de rust in de natuur.	3 Bij de beschrijving van de effecten is onderscheid gemaakt in de aanleg-, gebruiks- en beëindigingsfase. Uit het MER en de PB blijkt niet dat tijdens de gebruiksfase de genoemde aspecten een significante invloed hebben op de natuur. Tijdens de bouw- en gebruiksfase vinden monitoring en evaluatie plaats om effecten in de praktijk te meten en de uitkomsten van het onderzoek te waarborgen.	
4 Inspreker stelt vragen bij het rendement.	4 Het bevoegd gezag zien geen reden om hieraan te twijfelen.	

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Volgnummer: 104 (21)		Afzender: Zeehaven IJmuiden NV Halkade 4 Postbus 541 1970 AM IJmuiden
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 Zeehaven IJmuiden staat positief tegenover de realisatie van het windturbinepark Callantsoog-Noord.	1 Uw inspraakreactie wordt ter kennisgeving aangenomen.	
2 Verzocht wordt om op de hoogte te worden gehouden van de verdere ontwikkelingen met betrekking tot de windturbineparken op zee.	2 Op de website www.noordzeeloket.nl wordt informatie verstrekt over de voortgang van windturbineparken op zee.	

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Volgnummer: 105 (28)		Afzender: PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland Ir. P.W. Veel Postbus 2113 1990 AC VELSERBROEK
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 Inspreker stelt vast dat de kabels aanlanden rond de grens van het Natura 2000 gebied 'Noord-Hollands Duinreservaat en het duingebied dat deel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur'. Inspreker wijst op de beperkte ruimte en bijzonderheid van het gebied.	1 Naar oordeel van het bevoegd gezag zijn deze specifieke eigenschappen van het gebied ten volle meegewogen in het MER. Bij de besluitvorming houdt het bevoegd gezag rekening met mogelijke effecten van de aanlanding van de kabel.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

2 De inspreker vraagt ter aanvulling op het MER om een beoordeling van de te verwachten natuureffecten van de kabelinfrastructuur op de duingebieden.	2 In het MER is aandacht besteed aan de mogelijke effecten van een duindoorkruising. De effecten op de natuur (waaronder broedvogels, kleine zoogdieren en reptielen) als gevolg van de aanleg en verwijdering van de kabel worden als beperkt negatief aangeduid en worden in de Passende Beoordeling als niet-significant beoordeeld. In de vastgestelde richtlijnen voor het MER is bij de keuze van alternatieven voor tracés en aanlandingsplaatsen aandacht gevraagd voor gebieden die een speciale status in het beleid krijgen. Het Noordhollands Duinreservaat (NHD) is in ontwerp aangewezen. Het bevoegd gezag is van mening dat met de beschrijving van de effecten voldoende aan de richtlijnen is voldaan.
3 De aanwezigheid van windturbineparken voor de kust op grote schaal heeft significante effecten op het windregime op de kust. De inspreker vraagt ter aanvulling op het MER om een beoordeling van de te verwachten natuureffecten van een onderbroken windregime op de duingebieden.	3 Het bevoegd gezag is niet bekend met het door Inspreker bedoelde TNO-onderzoek. Wel is het bekend met de ECN publicatie Modelling the effect of wind farming on mesoscale flow - Part 2: Modification of the velocity profile van Arno J. Brand. Hieruit blijkt dat stroomafwaarts gelegen parken minder windenergie ontvangen en dat het windregime zich binnen een afstand van 15 km herstelt. Aangezien de geplande windparken meer dan 12 mijl (ruim 22 km) uit de kust liggen, mag aangenomen worden dat het windregime niet door de parken verandert. Het bevoegd gezag acht een aanvulling van het MER op dit punt dan ook niet noodzakelijk.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Volgnummer: 106 (29)	Afzender: Centraal Nautisch Beheer Postbus 19406 1000 GK Amsterdam
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

1 Conclusies van het CNB: - Het ontwerpbesluit Callantsoog-Noord is in lijn met het ruimtelijk beleid van het Nationaal Waterplan; - Gezien de ligging van het park leidt de ontwikkeling nauwelijks tot een verhogende werking ten aanzien van de nautische veiligheid op de Noordzee; - De veiligheidsmarges zijn in lijn met de aanbevelingen van de Nautische Werkgroep Noordzee.	1 Inspraakreactie wordt ter kennisgeving aangenomen
2 Het afgeven van een vergunning levert een positieve bijdrage aan de doelstellingen van het kabinet en een duidelijk en veilig verkeersbeeld op de Noordzee.	2 Inspraakreactie wordt ter kennisgeving aangenomen

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Volgnummer: 107 (30)		Afzender: Stichting de Noordzee Drieharingstraat 25 3511 BH Utrecht	
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 Stichting de Noordzee is verheugd dat er vaart gemaakt wordt met de vergunningverlening en is voorstander van windturbineparken op zee		1 Deze inspraakreactie wordt ter kennisgeving aangenomen.	
2 De cumulatietoets is juist bedoeld voor de beoordeling van de verschillende activiteiten die afzonderlijk geen significant effect hebben, maar waarvan gezamenlijk niet kan worden uitgesloten of cumulatieve effecten bestaan. De twee bestaande windturbineparken moeten om deze reden meegenomen worden in de Passende Beoordeling.		2 In het MER is bij de cumulatie rekening gehouden met de realisatie van andere windturbineparken met een gezamenlijk vermogen van tenminste 1000 MW, inclusief de reeds vergunde windturbineparken Prinses Amalia en OWEZ. Conclusies uit het MER zijn door het bevoegd gezag betrokken bij de besluitvorming. Bevoegd gezag is derhalve van mening dat toetsing aan bestaande windturbineparken onderdeel uitmaakt van de besluitvorming. Conform habitatrichtlijn artikel 6 lid 3 zijn nieuwe plannen en projecten betrokken in de cumulatietoets.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

3 Geconstateerd wordt dat cumulatie door effecten van activiteiten als visserij en scheepvaart niet wordt beoordeeld. Hierdoor is niet inzichtelijk welke effecten het windturbinepark heeft.	3 De effecten van scheepvaart en visserij zijn wel degelijk meegewogen in het MER. In de vastgestelde richtlijnen voor het MER is dit expliciet meegenomen. Daarnaast heeft in het MER een beoordeling plaatsgevonden van cumulatie met overige gebruiksfuncties, waaronder offshore mijnbouw. Uit het MER blijkt dat er op dit onderdeel geen significante effecten zijn te verwachten die een nadere analyse behoeften in een passende beoordeling. Ook het advies van commissie MER geeft geen aanleiding tot een andere conclusie.
4 De conclusie dat er geen significant effecten op de populatie zeehonden en bruinvissen te verwachten is, is te voorbarig. Het heien heeft een potentieel negatief effect op het gedrag en welbevinden van zeehonden en bruinvissen. Dit effect zal groter worden naarmate er meer vergunningen uitgegeven worden waar monopiles geheid worden.	4 In aanvulling op het MER en de PB is door initiatiefnemers aanvullende informatie opgesteld. Deze informatie betreft de effecten van de aanleg van windparken op de zeehonden. De informatie is overgelegd aan de Commissie voor de MER. Met deze informatie meent het bevoegd gezag over voldoende informatie te beschikken om de effecten op de zeehonden en bruinvissen te beoordelen. Daarnaast neemt het bevoegd gezag maatregelen in de vorm van aan de vergunning verbonden voorwaarden om negatieve effecten bij voorbaat te voorkomen en om meer gegevens over de effecten te verkrijgen. Tot de maatregelen behoort het inperken van de heiperiode en het voorschrijven van een monitorings- en evaluatieplan.
5 Verzocht wordt om een uitgebreid monitoringsprogramma op te zetten. Bij de geplande opschaling naar 6.000 MW wind op zee voor 2020 voorzien wij problemen met de vergunningverlening als de huidige kennisleemten niet adequaat ingevuld worden.	5 Aan het opstellen van een monitoringsprogramma wordt thans invulling gegeven. Het BG gebruikt de resultaten van de monitoring- en evaluatieprogramma's die in de vergunningen worden voorgeschreven om invulling te geven aan de huidige kennisleemte.
6 In de ontwerpvergunning worden alle monitoringsverplichtingen bij de initiatiefnemer gelegd. Dit is niet de juiste weg. Verzocht wordt om niet zondermeer alle verplichtingen tot monitoring bij de initiatiefnemer te leggen, maar in samenspraak met de initiatiefnemers en direct belanghebbende een programma op te stellen om de kennisleemten in te vullen.	6 Het bevoegd gezag vindt het van belang dat monitoring en evaluatie plaatsvindt. In de praktijk kan blijken dat het bevoegd gezag hierin een voortrekkersrol kan vervullen. De meet- en monitoringsverplichtingen van de verschillende parken kunnen overlap vertonen. Het bevoegd gezag oriënteert zich op dit punt nog nader.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

7 Verzocht wordt om zorg te dragen voor een goede openbaarheid van de rapporten wat betreft het MEP.	7 Van de rapporten zal naar verwachting na goedkeuring door het bevoegd gezag, kennis worden gegeven op het Noordzeeloket.
8 Inspreker verzoekt alternatieve bouwmethodes nader te onderzoeken i.v.m. hoge geluidsniveaus veroorzaakt door heien.	8 Voor de windturbineparken worden maatregelen genomen om nadelige gevolgen vanwege het heien bij voorbaat te voorkomen (beperking heiperiode en het voorkomen van cumulatie van heiwerkzaamheden). Voor zover door initiatiefnemer een alternatieve funderingsmethode is aangevraagd, baseert het bevoegd gezag het besluit op deze alternatieve funderingsmethode.
9 Inspreker pleit voor een gestage ontwikkeling van windturbineparken zodat nieuwe inzichten leiden tot verdere minimalisering van negatieve effecten op het ecosysteem.	9 Het monitoring- en evaluatieprogramma heeft als doel om de overwegingen ten aanzien van de ecologie en de inschatting van effecten van toekomstige ontwikkelingen van windturbineparken op zee, zoals deze in het MER en de PB beschreven worden, in de praktijk te toetsen. De gegevens die hieruit komen worden gebruikt voor toekomstige initiatieven.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Volgnummer: 108 (33)	
Afzender: Chevron Exploration and Production Netherlands B.V. Dhr. G. Schut Appelgaarde 4 2272 TK Voorburg	
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Eneco wil na het verlenen van een vergunning overleg plegen met de concessiehouder. Chevron is verheugd met dit voornemen, maar overleg vooraf was efficiënter geweest.	1 Om deze vergunningprocedure te bespoedigen en voor een efficiënte informatieuitwisseling heeft het bevoegd gezag zelf overleg gevoerd met Chevron. In het overleg heeft Chevron haar operaties in het Q1 blok toegelicht.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

2 De aannames m.b.t. helikoptervluchten naar platforms Helder (bemand) en Haven (onbemand) worden in het MER als onvolledig / onjuist geacht. Eneco besteedt weinig aandacht aan vliegbewegingen naar en van productieplatforms, een gedegen analyse over effecten op helikopterkeer ontbreekt geheel. Er worden wel mitigerende maatregelen besproken, maar de verdere onderbouwing ervan ontbreekt echter. Het lijkt erop dat Eneco bij het opstellen van het MER geen kennis had van de voorschriften opgesteld door de IVW waarin een straal van 5 NM wordt voorgeschreven als HPZ. Er wordt aangedrongen op een diepgaandere analyse op het aspect helikopter veiligheid.	2 Het bevoegd gezag is het eens met de inspreker dat een volledige analyse van het helikopterkeer van en naar de genoemde platforms in het MER ontbreekt. Het bevoegd gezag heeft daarom na kennisname van het advies van de IVW en de inspraak een nadere analyse gemaakt van het effect van het windpark op helikopteroperaties van en naar de omliggende platforms in het ontwerpbesluit.
3 Een betere analyse van het effect van windturbines op straalverbindingen is gewenst. Eneco heeft in het MER detailkaarten m.b.t. doorkruisingen (Den Burg naar Helder-A platform en van Helder- A naar Logger) verwerkt. Toch kan uit de tekst niet worden afgeleid of er al dan niet problemen verwacht kunnen worden. Dit is te summier beschreven om tot een afgewogen oordeel te komen.	3 Volgens de richtlijnen voor het MER zal in ieder geval het effect van de volgende (inrichtings-) maatregelen moeten worden nagegaan: • oriëntatie en vorm van het windturbinepark ten opzichte van straalpaden; • indien van toepassing, het instellen van corridors voor straalpaden, wanneer een park een mogelijke barrière vormt of wanneer 2 of meerdere windturbineparken direct naast elkaar gelegen zijn. In het MER is opgenomen dat de locaties van de afzonderlijke windturbines zoals die in de figuren 11.8 tot t/m 11.11 zijn gepresenteerd, in dit stadium (waarin nog geen bodemonderzoek heeft plaatsgevonden) te indicatief zijn om ervan uit te gaan dat dit bij realisatie de exacte situering betreft. Bij de exacte situering van de windturbines tijdens het detailontwerp wordt rekening gehouden met de richtlijn "minimaal 50 meter afstand vanaf de hartlijn van het straalpad" waardoor geen effect meer optreedt. Het MER voldoet op dit onderwerp aan de richtlijnen.
4 Gezien de lopende aanvragen is er een vrees dat de platforms (van Chevron) op den duur geheel omringd zijn door windparken, wat belemmering oplevert in de huidige en toekomstige activiteiten.	4 In haar overwegingen neemt het bevoegd gezag ook de cumulatieve effecten van meerdere windparken in beschouwing.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Volgnummer: 109 (41)		Afzender: Meneer Rooseboom Thorbeckelaan 176 2564 BT Den Haag
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 Het aantal windmolens moet worden gereduceerd. Dit dient als MMA beschreven te worden en door de overheid vereist te worden bij de realisatie.	1 Het is wettelijk verplicht om in het MER het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) aan te geven. Dit betekent echter niet dat dit alternatief automatisch gekozen moet worden. In het onderhavige MER is het MMA aangegeven op basis van de voor het MER vastgelegde Richtlijnen. Deze Richtlijnen vermelden onder meer dat het MMA samengesteld moet worden door te bezien of er een optimale opstelling en een turbinespecificatie bestaat waarbij de negatieve effecten worden geminimaliseerd bij een zo groot mogelijke energieopbrengst. De Richtlijnen verplichtten de initiatiefnemer niet om bij beschrijving van het MMA uit te gaan van een kleiner aantal windmolens. De in het MER beschreven MMA voldoet aan de richtlijnen.	
2 Helikopter vluchten dienen zoveel mogelijk te worden beperkt, wegens lawaai en milieuvervuiling. Dit moet als MMA worden beschreven. Voor het onderhoud dient er een speciale boot gebruikt te worden. De helikopter mag alleen worden gebruikt bij nood. Voor reguliere vervoer is een schip een veel vriendelijker alternatief.	2 Het is wettelijk verplicht om in het MER het Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) te beschrijven. Op basis van de vastgestelde richtlijnen is in dit MER in het MMA een onderscheid gemaakt in de verschillende fasen van het project waaronder de operationele fase. In het MER is beschreven dat onderhoud plaatsvindt met behulp van een helikopter of boot. De voorkeur heeft het om de turbines te bereiken per boot.	

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Volgnummer: 110 (42)		Afzender: Mevrouw Polet – de Vreeze (vertegenwoordiger van Koninklijk Nederlands Watersport Verbond) Postbus 2658 3430 GB Nieuwegein
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 Inspreker sluit zich aan bij de 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee', versie juni 2008.	1 Voor de reactie van het bevoegd gezag op het rapport 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee' verwijs ik naar volgnummer 110a.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

2 De windturbineparken liggen direct tegen aangrenzende scheepsverkeerroutes en veroorzaken daarmee een grotere vaardichtheid in die routes.	2 De windmolenparken zijn buiten de 12 mijl zone geprojecteerd. Het aandeel recreatievaart maakt daar geen substantieel deel van de totale scheepvaart uit. Door de aanleg van een of meerdere windparken resteren voldoende vaarmogelijkheden voor recreatievaart. Er blijven voldoende alternatieve vaarroutes buiten de zeescheepvaartroutes bestaan.
3 Gevraagd wordt in hoeverre bij de beoordeling van de thans liggende aanvragen rekening wordt gehouden met de lange termijnontwikkeling.	3 Het toetsingskader voor de huidige vergunningverlening is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties in de exclusieve economische zone. De toekomstige initiatieven zullen worden getoetst aan het toekomstige, nieuw gevormde beleid. Bij de huidige vergunningverlening wordt de locatiekeuze overgelaten aan de aanvrager, met als beperking de uitsluitingsgebieden, zoals verwoord in de Beleidsregels. Dit is tevens verwoord in de brief aan de Tweede Kamer van 30 juni 2008 en het daarbij behorende draaiboek committing van 450 MW windenergie op de Noordzee (TK 2007-2008, 31209 en 31239, nr. 35).

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Volgnummer: 110a	Afzender: Nautische Visie Windturbineparken op Zee September 2008 Opsteller: J.W. Verkiel
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

1 In de overwegingen bij de locatiekeuze dienen het enorme economische belang van de zeehavens en hun aanlopen, veiligheid op zee en duurzaamheid met elkaar in balans te zijn.	1 Het toetsingskader voor de vergunningverlening voor windturbineparken is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties in de exclusieve economische zone. In de Beleidsregels wordt op onderdelen verwezen naar het Integraal Beheerplan Noordzee 2015 (IBN). De uitgangspunten van het IBN 2015 zijn een gezonde, veilige en rendabele zee. Het IBN biedt voor de korte termijn een afwegingskader voor diverse vormen van ruimtegebruik op zee, waaronder windenergie. De door inspreker genoemde belangen zijn in het IBN in algemene zin afgewogen. Het bevoegd gezag toetst de aanvraag voor een Wbr-vergunning. Deze toetsing dient op grondslag van de aanvraag plaats te vinden. Van locatiekeuze is bij de toetsing geen sprake meer. Bij het 'aanwijzen' van een andere locatie zou de grondslag van de aanvraag worden verlaten. Het beleid op de lange termijn richt zich op realisering van 6000 MW aan windenergie in 2020. Het kabinet zal in verband met dit lange termijn beleid, dat deel uitmaakt van het nieuwe Nationaal Waterplan, een beperkt aantal grote windenergiegebieden uitkiezen.
2 De ideale locatie voor een windmolenpark is op een ondiepte of zandbank waar schepen toch al niet kunnen komen en waar de vaarroutes ruim vrij van blijven.	2 Het bevoegd gezag deelt de mening dat vanuit de scheepvaart gezien dit de ideale locatie is voor windparken. Bij de locatiekeuze voor windparken spelen echter ook andere factoren een rol, zoals (niet uitputtend): ligging ten opzichte van natuurgebieden, mijnbouwinstallaties, pijpleidingen en kabels, zandwingebieden, militaire oefenterreinen, de afstand tot de kust en aanlandingspunt van de kabel van het park en de windkracht in het gebied. Zoals aangegeven onder punt 1 wordt bij de huidige vergunningverlening de locatiekeuze overgelaten aan de aanvrager, met als beperking de uitsluitingsgebieden zoals verwoord in de Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties windturbineparken in de EEZ (december 2004).

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

3 De verkeerssituatie op de Noordzee en met name in de aanlopen van Amsterdam en Rotterdam wordt gekenmerkt door aanzienlijke en groeiende verkeersdichtheid. Deze vaargebieden komen in nautische zin het minst in aanmerking om windmolenparken te situeren.	3 In de overwegingen omtrent de scheepvaartveiligheid in het ontwerpbesluit is de verkeersdichtheid meegenomen als factor om te bepalen hoeveel ruimte het scheepvaartverkeer nodig heeft. Over de groei in verkeersdichtheid worden verschillende uitspraken gedaan (ref. IDON Identification of Suitable Sea Areas for Wind Farms with Respect to Shipping and Safety, Dec. 2008 (DNV, Marin, Dirkzwager, STC B.V. & ECN). De impact van de huidige crisis op het aantal schepen geeft aan hoe moeilijk het is om hierover langlopende voorspellingen te doen. De verwachting van het bevoegd gezag op basis van de beschikbare informatie is dat het aantal schepen op de Noordzee niet zal toenemen maar wel de grootte van de schepen. Daarom rekent het bevoegd gezag met schepen van 400 meter lengte (grootste formaat). De toename van scheepvaartverkeer van/naar Rotterdam vanwege Maasvlakte II wordt voorzichtig geprognoseerd op enkele procenten over de komende 20 jaar. Een dergelijke lichte stijging van het aantal schepen heeft echter nauwelijks invloed op de behoefte aan ruimte voor de scheepvaart.
---	--

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

4 De gemiddelde manoeuvre-eigenschappen van schepen in het gebied, de regelgeving, ervaring en internationaal onderzoek wijzen allen op een minimale afstand tussen de buitengrens van verkeersbanen (ofwel clearways) en windmolenparken (eveneens buitengrenzen) van tenminste 2 tot 5 zeemijl.	4 Het bevoegd gezag volgt inspreker niet in zijn stellingname om meerdere redenen. Voor een goed begrip wordt opgemerkt dat clearways in werkelijkheid voor zeevarenden onzichtbare (niet op zeekaarten aangegeven) verbindingroutes zijn tussen de verplichte verkeersbanen van verkeersscheidingsstelsels en andere 'logische' routes die bedoeld zijn als uitsluitingsgebied voor het bouwen van mijnbouwinstallaties en windturbineparken. Sinds 2008 kunnen we middels het Automatic Identification System alle scheepsbewegingen op de Noordzee van schepen groter dan 300 Bruto Ton plotten, en kan dus worden vastgesteld waar de werkelijke verkeersstromen lopen, hoeveel schepen daarin varen en hoe deze liggen ten opzichte van het voorgenomen windpark. Het bevoegd gezag gaat in haar overwegingen uit van deze data omdat zij deze betrouwbaar vindt, in plaats van de clearways als uitgangspunt te nemen die lang niet altijd 'kloppen' met de werkelijke verkeersstromen. Bij het bevoegd gezag is voorts geen regelgeving bekend die genoemde afstanden voorschrijft. (Mogelijk bedoelt inspreker dat de interpretatie door de nautische sector van regelgeving leidt tot de genoemde afstanden.) Daarnaast vindt het bevoegd gezag de toepasbaarheid van de genoemde internationale onderzoeken beperkt omdat deze in andere (niet vergelijkbare) omstandigheden plaatsvonden dan in de Nederlandse EEZ, gebaseerd zijn op of theoretische studies met vele discutabele aannames of korte tijdsperiodes waarin 'gemonitord' is, of anderszins wetenschappelijk onverantwoord zijn.
--	---

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

	In de derde plaats kan uit de risicoanalyse met het SAMSON model zoals opgenomen in het MER worden afgeleid dat ook bij afstanden kleiner dan 2 zeemijl de kans op significante ongevallen beperkt is. Het SAMSON model is ook gehanteerd bij de veiligheidsanalyse bij de aanleg van Maasvlakte II. Het model houdt rekening met de gemeten scheepsdichtheid rondom het windpark en baseert zich daarmee op de locatie specifieke omstandigheden. Het model gaat uit van de risicoberekening 'kans x effect' en neemt dus ook mee wat het effect is wanneer een schip in een windpark verdaagt. Dit effect wordt vaak overschat; in het merendeel van de gevallen lopen schepen en windmolens beperkte schade op maar het leidt zelden tot catastrofale gevolgen. Als laatste merkt het bevoegd gezag op dat de manoeuvreereigenschappen van schepen en de vaarpraktijk worden meegenomen in de overwegingen in het besluit maar niet leiden tot 2-5 zeemijlen afstand tot clearways. Bij het vaststellen van de benodigde ruimte voor de scheepvaart wordt desondanks een 'crashmanoeuvre' meegerekend. Overigens wordt uitgegaan van een berekening van de benodigde vaarwegbreedte zoals volgt uit PIANC Work Group 30 Guideline for design of Navigation Channels (juni 1997). Daarbij is gerekend met de minst gunstige aannames (weer, stroming, grootte en type schip etc.) Daarnaast wordt kritisch gekeken naar andere obstakels in de buurt van het windpark die de scheepvaart kunnen hinderen. In aanvulling op het MER heeft het bevoegd gezag de vaarpraktijk betrokken bij de overwegingen van het bevoegd gezag, zie hoofdstuk 3 van het besluit.
--	---

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

5 Juist de combinatie van - veel grote schepen en verwachte groei binnen afzienbare tijd van meer dan 45%, - relatief hoge snelheden, - veel kruisend verkeer en complexiteit, - benodigde ruimte voor uitwijken, - afleiding door aanloop van havens, - regelmatig beperkt zicht en krachtige wind, - afwijkend vaargedrag bij slecht weer, - geen loods aan boord en buiten VTS gebied, pleiten voor het vinden van ruimte op zee in een gebied dat zo veel mogelijk vrij blijft van de drukste scheepvaartroutes en rekening houdend met de reeds genoemde veiligheidsafstanden van minimaal 2 zeemijl tussen buitengrenzen van windmolenpark en vaarroutes.	5 Alle hier genoemde factoren worden in overweging genomen door het bevoegd gezag, zie punt 4. Voor de afwegingen die in dit besluit zijn gemaakt verwijzen wij inspreker naar hoofdstuk 3 van het besluit.
6 Het aanbevolen gebied voor windmolenparken wordt globaal begrensd door de coördinaten, zoals aangegeven op bladzijde 19 van de Nautische Visie.	6 Zie de reactie van het bevoegd gezag onder punt 1 en 2.
7 Geen versnippering en verspreiding van diverse parken, maar beperken tot 1 of 2 grote gebieden (verder op zee), routes vrijhouden en corridors waar nodig.	7 In het MER en bij het beoordelen van de aanvraag wordt rekening gehouden met de cumulatieve effecten van meerdere windparken voor de scheepvaart. Zie hoofdstuk 3 van het besluit. Onder 1. is reeds gewezen op het toekomstige beleid ten aanzien van windenergie op zee.
8 Niet alleen kijken naar de aanlooproutes naar de Nederlandse havens, maar ook de doorgaande reisplanning en vaart zo min mogelijk hinderen.	8 De mate van hinder wordt beoordeeld op basis van de ligging van het park ten opzichte van de verkeersstromen, de scheepsdichtheid in de verkeersstromen en andere obstakels voor de scheepvaart in het omliggende gebied. Dat geldt zowel voor verkeersstromen met doorgaande vaart als voor scheepvaart in aanloopgebieden. In de aanloopgebieden wordt echter daarbovenop rekening gehouden met de extra risico's die spelen bij het aanlopen of verlaten van een haven. In aanvulling op het MER heeft het bevoegd gezag de hier genoemde aspecten betrokken bij de overwegingen in het besluit, zie hoofdstuk 3 van het besluit.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

9 Ten einde te komen tot zo min mogelijk ruimtebeslag op zee en dus zo min mogelijk windmolens, zouden de molens van een zo hoog mogelijk vermogen moeten zijn (5 MW in plaats van 2 tot 3).	9 In het MER zijn verschillende inrichtingsalternatieven onderzocht, voor wat betreft dichtheid en vermogen. Ten aanzien van windturbines met een vermogen van 5-6 MW op zee is relatief weinig ervaring opgedaan. Overigens hebben grotere windturbines ook meer vrije ruimte nodig dan kleinere windturbines en bestaat er dus geen lineair verband tussen grootte van windmolens en ruimtebeslag. In het MER is een vergelijking gemaakt van opbrengsten van grote en kleine turbines. Verwezen wordt naar de in het MER opgenomen samenvatting. In reactie op deze inspraakreactie is voorts van belang dat het bevoegd gezag gehouden is te beslissen op grondslag van de vergunningaanvraag. De aanvrager heeft in zijn aanvraag voor een type windmolen gekozen. Indien het bevoegd gezag anders zou voorschrijven, verlaat het de grondslag van de aanvraag.
10 Veiligheidsmarges tot windmolenparken dienen minimaal 2 zeemijl te zijn, net zoals de veiligheidsmarges tussen verkeersstromen en de minimale breedte van een verkeersader. Daarmee kom je tot een minimale tussenafstand van 10 zeemijl tussen verschillende windmolenparken.	10 In het MER wordt scheepvaartveiligheid behandeld aan de hand van het SAMSON model. Uit het MER blijkt niet dat het windpark leidt tot een (substantiële) toename van de kans op ongevallen. De SAMSON berekeningen bieden geen grond voor een (algemene) minimale veiligheidsmarge als door inspreker naar voren is gebracht. In aanvulling op het MER heeft het bevoegd gezag de vaarpraktijk betrokken bij de overwegingen van het bevoegd gezag, zie hoofdstuk 3 van het besluit.
11 De verlichting van windmolenparken dient uitgevoerd te worden cf. richtlijnen IALA.	11 Een verlichtingsplan dient op de IALA richtlijnen te worden gebaseerd; dit is in de besluiten verwerkt.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

12 Stationeer wachtschepen die kunnen ingrijpen bij calamiteiten, oliebestrijding, maar ook als vooruitgeschoven VTS post.	12 Een zeesleper met voldoende trekkracht heeft een toegevoegde waarde voor de veiligheid indien deze op tijd bij een onmanoeuvrbaar schip aanwezig is. Indien de veiligheidsrisico's en bijbehorende kosten zodanig groot zijn dat een zeesleper (die dan permanent bij het park gestationeerd moet zijn) daarmee gerechtvaardigd kan worden kan dit overwogen worden. Door middel van monitoring en evaluatie wordt de veiligheidssituatie in en rond het park in de gaten gehouden (zie voorschriften bij het besluit). Vooralsnog vindt het bevoegd gezag een zeesleper echter niet gerechtvaardigd, zie hoofdstuk 3 van het besluit. Het MER wijst verder uit dat bij een calamiteit de kans op verlies van olie minimaal is. Overigens geldt dat tijdens de bouw van het windpark, als er bouwverkeer rondvaart en verlichting/markering nog niet op orde is, een wachtschip wordt voorgeschreven die inderdaad als 'vooruitgeschoven VTS post' kan worden beschouwd. Echter met de beperking dat buiten de 12 NM uit de kust (territoriale wateren) waar het windpark ligt geen scheepsbegeleiding mag worden gegeven en het wachtschip dus slechts waarschuwingen en adviezen mag geven aan schepen. Na de bouw wordt het park echter goed verlicht, is herkenbaar op de radar en AIS en er is geen noemenswaardig scheepvaartverkeer meer in het park aanwezig. Daardoor heeft een wachtschip dat geen sleepcapaciteit heeft nauwelijks toegevoegde waarde meer.
--	---

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Volgnummer: 111 (44)	Afzender: Ned. Vereniging van Toerzeilers Dhr. Janssen Prinses Margrietlaan 8 7941 XE Meppel
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd gezag:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

1 Er wordt nauwelijks aandacht geschonken aan de veilige afhandeling van de kleine scheepvaart, zoals de recreatievaart. De gesloten turbineparken zullen enorme obstakels zijn. Voor een veilige afhandeling van de kleine scheepvaart dient er voldoende ruimte gevonden te worden om voor deze schepen direct langs het gesloten gebied van het park te varen.	1 De windmolenparken zijn buiten de 12 mijl zone geprojecteerd. Het aandeel recreatievaart maakt daar geen substantieel deel van de totale scheepvaart uit. Door de aanleg van een of meerdere windparken resteren voldoende vaarmogelijkheden voor recreatievaart. Er blijven voldoende alternatieve vaarroutes buiten de zeescheepvaartroutes bestaan.
2 Vermeden moet worden dat er cumulatie van obstakels ontstaan: parken grenzend aan een verkeersscheidingsstelsel en andere parken.	2 In het MER zijn de cumulatieve effecten onderzocht. Een toetsing op de effecten van meerdere windparken op de scheepvaartveiligheid is daarnaast opgenomen in hoofdstuk 3 van het besluit. Ik verwijs u daarnaar.
3 Inspreker sluit zich aan bij de 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee', versie juni 2008.	3 Voor de reactie van het bevoegd gezag op het rapport 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee' verwijs ik naar volgnummer 110a.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Volgnummer: 112 (46)	Afzender: Wintershall Noordzee B.V. Dhr. G. W. van den Brink Postbus 1011 2280 CA Rijswijk
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd gezag:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

1 Wintershall is medehouder van de winningvergunning voor het blok Q1, waarin het park Callantsoog-Noord is gelegen. Er is een reële mogelijkheid dat op basis van de gegevens die de boringen Q1-27, 28 opgeleverd hebben nieuwe prospects naar voren komen die mogelijk onder het voorgestelde windturbinepark liggen.	1 Het is vanwege de nog uit te voeren boringen en de ontwikkeling van de olieprijs onzeker of er daadwerkelijk en in welke omvang olie of gas gewonnen kan dan wel gaat worden op de plaats waar de windturbines zijn gepland. Daarbij dient in een aantal gevallen nog een besluit te worden genomen op grond van de Mijnbouwregelgeving. Indien op het moment van realisatie van het windturbinepark dit een mogelijk conflict oplevert met op dat moment meer concrete initiatieven m.b.t. de exploratie of exploitatie van olie - of gas zullen partijen naar een acceptabele oplossing moeten streven. Indien een voor beide partijen acceptabele oplossing niet realiseerbaar blijkt en een of meer partijen door de bouw van windturbines concreet nadeel ondervinden bestaat de mogelijkheid een verzoek tot schadevergoeding in te dienen op grond van de Regeling nadeelcompensatie Verkeer en Waterstaat 1999.
2 Het MER is onvolledig omdat de 2 km niet onderbouwd wordt, en onjuist omdat het voorbijgaat aan de wettelijke regelingen die ingesteld zijn voor de veiligheid van het helikopterverkeer naar de platforms.	2 Het bevoegd gezag is het eens met de inspreker dat het MER onvoldoende inzichten geeft in de separatie tot het platform. Het bevoegd gezag heeft daarom na kennisname van het advies van de IVW en de inspraak in het ontwerpbesluit een nadere analyse gemaakt van het effect van het windpark op helikopteroperaties van en naar het platform.
3 De windmolens vormen bij iedere landing en vertrek een belemmering voor het aanvliegen van het platform. Een windturbinepark op deze locatie is voor Wintershall om reden van veiligheid en doelmatige gebruik van het Hoorn platform onacceptabel.	3 Het bevoegd gezag heeft na kennisname van het advies van de IVW en de inspraak een nadere analyse gemaakt van het effect van het windpark op helikopteroperaties van en naar het platform in het ontwerpbesluit. Op basis van deze analyse wordt een afweging omtrent doelmatig en veilig gebruik van de zee gemaakt.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

BIJLAGE 3 Overzicht zienswijzen terinzagelegging Ontwerpbesluit

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Toelichting: Het ontwerpbesluit Callantsoog Noord heeft overeenkomstig artikel 3:15 van de Algemene wet bestuursrecht met ingang van 1 juli 2009 voor de duur van zes weken ter visie gelegen. Van de tervisielegging is kennis gegeven in de Staatscourant van van 30 juni 2009, nr. 118. Daarnaast heeft kennisgeving langs elektronische weg plaatsgevonden (www.centrumpp.nl). In totaal zijn er 11 zienswijzen ontvangen.

Volgnummer: 1-4	
Afzender:	
<i>Naam</i>	<i>Adres</i>
Mvr. W. Berends	Dantelaan 89, 3533 VB UTRECHT
Mvr. K. Laarveld	Adriaan van Zwietenstraat 7, 3554 XE UTRECHT
Mvr. J. Donkers	Varelaar 14, 5423 TZ HANDEL
Mvr. M.J.H. Weel-Schmeits	Harderwijkerweg 115, 6952 AG DIEREN
Mvr. L. Koelma-Deitenre	Meije 94b, 2411 PK BODEGRAVEN
C.M. Brakenhoff	G Hendrik Breitnerlaan 9, 1394 ET NEDERHORST DENBERG
D.H.J. Gobits	Admiraal de Ruijterweg 531-III, 1055 MK AMSTERDAM
Mvr. G.W.F. Wiertz-Lintmeijer	Hakhorst 33, 3833 WB LEUSDEN
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
Belanghebbenden zijn blij met de ontwerpvergunningen. Men maakt bezwaar tegen de afwijzingen van de aanvragen, en vraagt deze afwijzingen te heroverwegen.	Insprekers zijn geen belanghebbende bij het onderhavige besluit. Het volgende is ten overvloede. Op basis van ontvangen zienswijzen en ambtshalve wijzigingen op de overwegingen heeft het bevoegd gezag in enkele gevallen besloten alsnog een vergunning te verlenen.

Volgnummer: 5	Afzender:	Stichting voor Wetenschappelijk Natuur- en Milieubeleid
		Dhr. J. Post
		Julianalaan 2
		7918 AJ NIEUWELANDE
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Belanghebbende stelt dat windmolenparken geen toegevoegde waarde aan de natuur hebben, maar een sta in de weg zijn voor vogels, dolfijnen en de natuur.	1. In de vastgestelde richtlijnen wordt verwezen naar de Nota Ruimte/IBN 2015. Volgens de Nota Ruimte/IBN 2015 moeten negatieve effecten van een activiteit worden beperkt (gemitigeerd). In de richtlijnen is voorgeschreven dat het initiatief getoetst moet worden op significante effecten op te behouden kenmerken en natuurwaarden in de Noordzee. Met het MER en de Passende Beoordeling heeft deze toetsing plaatsgevonden. In aanvulling hierop gaat het bevoegd gezag bij de overwegingen van het besluit in op de mogelijk cumulatieve effecten voor de natuur. Verwezen wordt naar de 'Overwegingen en conclusie bevoegd gezag' in het besluit. Voor de windparken worden maatregelen genomen om negatieve effecten voor de natuur te voorkomen.
2. De heimethode en tijdsperiode die men voorstaat is voor de belanghebbende onaanvaardbaar vanwege effecten op kabeljauw paaigebieden. Op basis van een Amerikaans rapport en bevestigd door een rapport van Imares blijkt dat tijdens het heien (220 db) alle habitat sterft in een straal van 150 meter; volgens wetenschappers exploderen de zwemblazen van vissen. Volgens marien ecooloog Theo Prins kunnen vislarven uit elkaar knallen door heien. De zuidelijke bocht van de Noordzee (ter hoogte van Nederland en Duitsland) is belangrijk paaigebied hetgeen betekent dat er veel vislarven uit dit gebied richting gebieden met een kinderkamerfunctie, zoals de Waddenzee, drijven.	2. Tijdens het vergunningsproces heeft een nauwkeurige analyse plaatsgevonden van de effecten van de aanleg-, exploitatie- en verwijderingsfase van de aangevraagde windturbineparken op grond van ecologie, scheepvaart, luchtvaart en mijnbouw. Wanneer er significante effecten op zouden treden, zijn volgens de ADC toets van de Habitatrichtlijn alternatieven onderzocht. Dit heeft ertoe geleid dat er geen windturbineparken zijn vergund die significante effecten veroorzaken. Door deze analyse is de zekerheid verkregen dat de vergunde windparken samen niet leiden tot significante effecten op elk van de hiervoor genoemde aspecten. Voor de windparken worden maatregelen genomen om nadelige gevolgen vanwege het heien bij voorbaat te voorkomen (beperking heiperiode en het voorkomen van cumulatie van heiwerkzaamheden).

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
3. Belanghebbende stelt dat windmolenparken tijdens normaal gebruik geluidshinder, lichthinder en wellicht trilling geeft. Niet duidelijk is wat voor een invloed deze heeft op de rust in de natuur.	3. Bij de beschrijving van de effecten is onderscheid gemaakt in de aanleg-, gebruiks- en beëindigingsfase. Uit het MER en de passende beoordeling blijkt niet dat tijdens de gebruiksfase de genoemde aspecten een significante invloed hebben op de natuur. Tijdens de bouw- en gebruiksfase vinden monitoring en evaluatie plaats om effecten in de praktijk te meten en de uitkomsten van het onderzoek te waarborgen.
4. "Bij molens van deze lengte valt de eigen frequentie van de molen samen met de periode van de golf die tegen de buis aan slaat". Daardoor ontstaat resonantie in de paal, die sterke trillingen veroorzaakt. Resonantie is een killer van constructies en vissen.	4. Bevoegd gezag is zich bewust van het feit dat windmolens niet het eeuwige leven hebben en dat er door diverse oorzaken slijtage optreedt. Een windmolenpark heeft daardoor een technische levensduur van ongeveer 20 jaar. Om deze reden heeft de vergunning een geldigheidsduur van 20 jaar. Voor het overige wordt de inspraak ter kennisgeving aangenomen.
5. Het werkelijk geleverde gemiddeld vermogen van een windturbinepark ligt tweederde lager dan het maximumvermogen terwijl dat laatste altijd wordt weergegeven.	5. De 'grootte' van een windturbinepark wordt altijd uitgedrukt in het opgestelde vermogen, i.e. het vermogen dat het windturbinepark maximaal kan leveren. Dit is in analogie met conventionele centrales, welke ook niet altijd op maximaal vermogen hoeft te draaien. Bij de berekening van het aantal huishoudens dat door het windturbinepark van stroom kan worden voorzien wordt altijd rekening gehouden met het daadwerkelijk geleverde vermogen. Dit is berekend uit het opgestelde vermogen, de lokale windcondities en de technische beperkingen zoals uitval of onderhoud van windturbines.
6. De overdracht van stroom van een offshore energie producent naar een verwijderd punt waar de stroom uiteindelijk wordt gebruikt leidt ertoe dat een belangrijk percentage van de elektriciteit verloren gaat, waardoor de emissie van CO2 die wordt toegeschreven aan het stroomgebruik nog toeneemt. Academi van de universiteit van Cardiff hebben berekend dat 80% van de opgewekte stroom wordt verspild voordat het eindpunt is bereikt.	6. Bij het transport en de omzetting van welke vorm van energie dan ook vinden altijd verliezen plaats. Het is zaak om deze verliezen zoveel mogelijk te beperken. Voor windturbineparken die ver offshore liggen wordt bijvoorbeeld de mogelijkheid van hoog-voltage gelijkstroom kabels onderzocht waarvoor de verliezen kleiner kunnen worden.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
7. Inspreker heeft zorgen over de effecten van onderwatergeluid.	7. Tijdens het vergunningsproces heeft een nauwkeurige analyse plaatsgevonden van de effecten van de aanleg-, exploitatie- en verwijderingsfase van de aangevraagde windturbineparken op grond van ecologie, scheepvaart, luchtvaart en mijnbouw. Wanneer er significante effecten op zouden treden, is het betreffende windturbinepark niet vergund. Door deze analyse is de zekerheid verkregen dat de vergunde windparken samen niet leiden tot significante effecten op elk van de hiervoor genoemde gronden. Tevens is in het MEP opgenomen dat nader onderzoek naar de effecten van onderwatergeluid wordt uitgevoerd.
8. Inspreker vindt de cumulatieve effecten van heien te veel.	8. Om de cumulatieve effecten van heien zoveel mogelijk te voorkomen, zijn voorschrift 6 lid 5 en 6 opgenomen. Bevoegd gezag is van mening dat hiermee significante, negatieve effecten voorkomen worden.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Volgnummer: 6	Afzender:	Stibbe, Advocaten en notarissen mr. A. ten Veen Postbus 75640 1070 AP AMSTERDAM
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1. Eneco benadrukt dat het toekomstige besluit op naam van Eneco New Energy B.V. moet worden gesteld.	1. Het definitief besluit is op naam gesteld van Evelop Ontwikkeling B.V. Zie hiervoor 1) Procedureverloop.	
Inleiding 2. Evelop is van mening dat niet voorbij gegaan kan worden aan haar ervaringen met offshore windturbineparken en de toegevoegde waarde die zij daarmee kan bieden aan het behalen van de 6000 MW offshore windenergie doelstelling van de overheid.	Inleiding 2. De criteria voor de beoordeling van een Wbr-vergunningaanvraag zijn neergelegd in art. 3 Wbr en de bijbehorende beleidsregels. Van belang zijn een doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee. Daarom toetst het bevoegd gezag vergunningaanvragen voor windturbineparken op de Noordzee op scheepvaart-, luchtvaartveiligheid, ecologie en andere gebruikers. Ervaring met offshore windturbineparken is voor de Wbr-vergunningverlening geen beoordelingscriterium.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
Ecologie 3. Effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Eneco kan zich niet verenigen met de wijze waarop volgens het ontwerpbesluit de cumulatieve effecten van alle windparken tezamen op de ecologie moeten worden beoordeeld. In het bijzonder geldt dit voor de wijze waarop de kolonie Kleine Mantelmeeuwen in het Zwanenwater en de Pettemerduinen zouden moeten worden beoordeeld. Indien op een juiste wijze zou worden getoetst, moet ten aanzien van Callantsoog Noord worden geconcludeerd dat het oprichten en in werking hebben daarvan niet zal leiden tot significante effecten.	Ecologie 3. Bevoegd gezag is van mening dat de bepaling van cumulatieve effecten, zoals dat is beschreven in het ontwerpbesluit, op juiste wijze is berekend. Inmiddels is gebleken dat de instandhoudingsdoelstelling voor de kolonie Kleine mantelmeeuwen in Zwanenwater en Pettemerduinen is komen te vervallen en derhalve voor de beoordeling van het besluit niet meer van belang is. Het besluit is hierop aangepast. De conclusies van het besluit zijn echter niet gewijzigd.
Cumulatieve effecten Kleine Mantelmeeuw 4. Er bestaan bezwaren tegen de wijze waarop de cumulatieve effecten van de windparken tezamen en ten opzichte van Callantsoog Noord zijn beoordeeld. In de passende beoordeling is in een aantal gevallen uitgegaan van grotere parken dan uiteindelijk vergund. Enkele parken worden slechts gedeeltelijk vergund, wat betekent dat de effecten daarvan kleiner zijn dan in de passende beoordeling is aangenomen. Dit moet leiden tot het naar beneden bijstellen van de percentages. In het ontwerpbesluit zijn de gebiedsreducties onjuist doorgerekend, hetgeen blijkt uit één van de overgelegde rapporten.	Cumulatieve effecten Kleine Mantelmeeuw 4. Het aantal turbines waar in het ontwerpbesluit de cumulatieve effecten mee zijn berekend, zijn voor Beaufort en Rotterdam Noordwest inderdaad onjuist. Dit is hersteld in het besluit. De conclusies van het besluit zijn echter niet gewijzigd.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
5. Eneco heeft bezwaar tegen het model dat is gehanteerd om vast te stellen wanneer de oprichting van het desbetreffende park, althans de parken gezamenlijk, significante gevolgen heeft op Natura 2000-gebieden en acht dat model ontoereikend. Uit één van de door Eneco overgelegde rapporten blijkt dat de gevolgen van de oprichting en instandhouding van Callantsoog Noord niet significant zijn, zodat er geen grond is om de vergunning te weigeren;	5. Bevoegd gezag acht het door haar gebruikte model wel degelijk toereikend, daar er wel rekening gehouden wordt met aanvulling van de floaterpopulatie. De floaterpopulatie maakt onderdeel uit van de totale populatie Kleine mantelmeeuwen in het model. Wanneer de totale populatie af- of toeneemt, zal de floaterpopulatie evenredig dalen of stijgen. De floaterpopulatie hoeft daarom niet afzonderlijk opgenomen te worden in het model. Bevoegd gezag ziet het model dat in de zienswijze aangereikt wordt niet als een verbetering op het gebruikte model en derhalve heeft zij besloten het model zoals voorgesteld in de passende beoordeling te handhaven. Hierbij dient opgemerkt te worden dat beide modellen (zowel het gebruikte als het aangereikte in de zienswijze) door inspreker ontwikkeld zijn. Bevoegd gezag vindt dit op zijn minst bijzonder, aangezien het nu lijkt alsof inspreker nu niet meer achter zijn eigen model staat.
6. Het percentage van 5,82% is te laag. Dat percentage wordt gehanteerd als harde grens, maar de getallen op basis waarvan het percentage is berekend zijn niet reëel. In werkelijkheid zou niet moeten worden uitgegaan van een percentage van 10% floaters maar van een percentage van 30%. Er vanuit gaand dat dat percentage reëel is, treden significante gevolgen pas op als de cumulatieve effecten van de windturbineparken tezamen meer dan 17% bedragen;	6. De soortspecifieke uitwerking van het ORNIS-criterium is op juiste wijze tot stand gekomen. Zoals blijkt uit de passende beoordeling, ligt het percentage floaters dat waargenomen wordt bij kolonies van Kleine mantelmeeuwen tussen de 10% en de 30%. Uitgaande van deze gegevens en geredeneerd vanuit het principe van consequent gebruik van het 'worst-case scenario' heeft het bevoegd gezag gekozen voor handhaving van de 10% floaters.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
7. In werkelijkheid zijn de cumulatieve effecten op de populatie Kleine Mantelmeeuwen lager, aangezien bij het bepalen daarvan moet worden uitgegaan van realistischere aannames of additionele gegevens. Deze hebben betrekking op het feit dat Kleine Mantelmeeuwen aanmerkelijk minder op zee fourageren, niet uniform over het foerageergebied zijn verdeeld en op een lagere hoogte vliegen. Hieruit volgt dat bij de bepaling van de cumulatieve effecten ervan kan worden uitgegaan dat niet 67% maar (ten hoogste) 26,5% van de meeuwen op rotorhoogte vliegt. Daardoor zouden de effecten nog eens met 0,4 kunnen worden verlaagd;	7. Bevoegd gezag baseert zich op de gegevens uit de passende beoordeling die moet worden beschouwd als weergave van de best beschikbare kennis op het moment van de aanvraag. Uit de zienswijze blijkt niet dat het bevoegd gezag zich ten onrechte op de passende beoordeling heeft gebaseerd. Verspreiding. De inspreker baseert zich op vogels die vliegen vanaf de kolonie Vlieland en beargumenteert op geen enkele manier waarom vogels die broeden op de kolonie Texel, waar het uiteindelijk om gaat, zich over hetzelfde gebied zouden verspreiden als de Kleine mantelmeeuwen van de kolonie Vlieland. Het is niet uit te sluiten dat als de inspreker gelijk heeft voor wat betreft het verspreidingsgebied van de Kleine mantelmeeuwen van de populatie Vlieland, dat de Kleine mantelmeeuwen van Texel met name de hoogste dichtheid bereiken in de omgeving van Helmveld. Dit zou dus zelfs tot een verhoging kunnen leiden van de flux in de omgeving van Helmveld. Representatieve onderzoeksresultaten van gezenderde Kleine mantelmeeuwen van Texel zijn echter niet bekend noch in de notitie opgenomen. Daarom zal er voor de Kleine mantelmeeuwen van Texel hoe dan ook een redelijke aanname gemaakt moeten worden. Hierbij betreft het bevoegd gezag het feit dat op basis van het tot nu toe uitgevoerde onderzoek bij Vlieland niet uitgesloten is dat de Kleine mantelmeeuwen hun foerageergebied in de loop der jaren zullen verleggen naar een andere locatie. Gemiddeld genomen over langere tijd is daarom de aanname dat de Kleine mantelmeeuwen zich uniform verspreiden over de Noordzee niet onredelijk. Dezelfde overweging geldt voor de Kleine mantelmeeuwen van Texel.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
	<i>Foerageergebied.</i> Uit het aangeboden materiaal (figuur B1 van het Ecofys rapport) blijkt niet dat het hier gaat om vogels die foerageren tijdens het broedseizoen. Met andere woorden, het is niet representatief voor de periode dat er jongen grootgebracht moeten worden en daar gaat het hier om. De stippenkaarten op basis waarvan de alternatieve verdeling geschat wordt is gebaseerd op een zeer kleine steekproef van de totale populatie. Er bestaat daarom een grote kans dat in de dataset dieren die een voorkeur hebben voor foerageren in de Waddenzee of op het land oververtegenwoordigd zijn. De keuze van 95% van de vogels die op zee zouden foerageren dient beschouwd te worden als een worst case situatie die door dezelfde onderzoekers in de passende beoordeling is vastgesteld. <i>Vlieghoogte.</i> De schatting van het aantal Kleine mantelmeeuwen dat op rotorhoogte vliegt is gebaseerd op onderzoek van Krijgsveld et al., 2005. De aangeboden informatie geeft geen aanleiding de resultaten van dit onderzoek in twijfel te trekken. Bij het beoordelen van de effecten in het kader van de Habitat richtlijn dient het bevoegd gezag de zekerheid te verkrijgen dat er geen significante effecten op zullen treden. Dat betekent dat er uitgegaan dient te worden van een worst case situatie. Hoewel de aanvullende informatie erop kan wijzen dat Kleine mantelmeeuwen minder vaak op rotorhoogte vliegen, doet dit niks af aan het feit dat het onderzoek van Krijgsveld et al., 2005 in dat geval als een worst case situatie beschouwd moet worden.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
8. Het is onjuist dat de volgorde van ontvangst van het MER en de passende beoordeling bepalend is voor de beoordeling of een additioneel park leidt tot significante effecten. Het gelijkheidsbeginsel verzet zich tegen de gehanteerde volgorde. Eneco kan zich niet verenigen met de volgorde waarin de aanvragen wat betreft de cumulatieve effecten zijn beoordeeld. Primair zou de datum moeten worden aangehouden waarop de aanvraag als volledig werd beoordeeld. Subsidiair kan bij de verdeling van Wbr-vergunningen niet enige datum doorslaggevend zijn, maar noopt de wet tot een beoordeling op grond van doelmatigheid van de betrokken parken. Wat dit betreft is Eneco van mening dat het hanteren van data in strijd is met de brief van 30 juni 2008 en het Draaiboek, met de Wbr en met de beginselen van zorgvuldigheid, evenredigheid en gelijkheid en zich niet verdraagt met het feit dat initiatiefnemers niet verplicht zijn om een passende beoordeling op te stellen;	8. In het definitief besluit onder paragraaf 3.4.5 is nader toegelicht hoe en waarom de volgorde van afhandeling van vergunningaanvragen heeft plaatsgevonden. Voor het antwoord op deze zienswijze wordt u daarnaar verwezen.
9. Ten onrechte zijn bij de beoordeling van de cumulatieve effecten de parken West Rijn en Breeveertien II betrokken. Omdat Callantsoog Noord niet is betrokken bij de beoordeling van de ecologische effecten van deze parken kunnen ze evenmin worden betrokken in de beoordeling van Callantsoog Noord. Eneco benadrukt dat de parken West Rijn, Breeveertien II en Callantsoog Noord wat beoordeling van cumulatieve effecten betreft gelijk moeten worden behandeld aangezien ze alle drie behoren tot de 77 initiatieven waarover de Staatssecretaris in de brief van 30 juni 2008 spreekt.	9. In het definitief besluit onder paragraaf 3.4.5 is nader toegelicht hoe en waarom de volgorde van afhandeling van vergunningaanvragen heeft plaatsgevonden. Voor het antwoord op deze zienswijze wordt u daarnaar verwezen. Aangezien Callantsoog Noord in de cumulatievolvergunning na de windturbineparken West Rijn en Breeveertien II staat, dienen in de berekening van cumulatieve effecten voor Callantsoog Noord de effecten van de afzonderlijke parken West Rijn en Breeveertien II meegenomen te worden. Bij de berekening van de cumulatieve effecten voor West Rijn en Breeveertien II hoeft het afzonderlijk effect van Callantsoog Noord niet meegenomen te worden, aangezien Callantsoog Noord later in de cumulatieve volgorde staat.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
Overige effecten 10. Belanghebbende stelt dat afgezien van de gevolgen voor de kolonie Kleine Mantelmeeuwen in Zwanenwater en Pettemerduinen, Callantsoog Noord geen significante gevolgen heeft voor de ecologie, althans die gevolgen kunnen worden gemitigeerd. Het op een juiste wijze omgaan met de cumulatieve effecten op de kolonie zou daarom tot geen andere conclusie kunnen leiden dat geen sprake is van significante gevolgen.	Overige effecten 10. Inmiddels is gebleken dat de instandhoudingsdoelstelling voor de kolonie Kleine mantelmeeuwen in Zwanenwater en Pettemerduinen is komen te vervallen en derhalve voor de beoordeling van het besluit niet meer van belang is. Het besluit is hierop aangepast. Op grond van significant negatieve cumulatieve effecten van aanvaringslachtoffers van Kleine mantelmeeuwen voor het Natura 2000-gebied Duinen en Lage Land Texel staan op dit moment de bepalingen van de Habitat- en Vogelrichtlijn een positief besluit ten aanzien van de effecten van het windturbinepark op Natura 2000-gebieden in de weg. De conclusies van het besluit zijn derhalve niet gewijzigd.
11. Volgens het ontwerpbesluit zijn op een te korte afstand van het windpark Helmveld platforms gelegen die door realisatie van het windpark minder bereikbaar worden. Evelop kan zich niet verenigen met de wijze waarop de belangen van de operator zijn afgewogen tegen haar belangen en het algemeen belang. (6.1)	11. Het bevoegd gezag is van mening dat de genoemde belangen zorgvuldig zijn afgewogen, zie volgende reacties.
12. Art. 3 lid 1 Wbr stelt dat acht geslagen wordt op doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee. Art. 5 onder a van de Beleidsregels noemt het veilig en doelmatig gebruik van de Noordzee door anderen dan de vergunninghouder. Daarom dient in de belangenafweging naast het belang van de aanvrager het belang van de gevestigde gebruiker meegenomen te worden, zoals ook in het Draaiboek is vermeld. (6.5/6.6/6.9).	12. Dit is juist, het bevoegd gezag neemt in haar belangenafweging de belangen van de gevestigde gebruikers mee, zie paragraaf 3.2.4 van het ontwerpbesluit waarin de belangen van de platformoperators zijn beschreven en meegewogen.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
13. In art. 5 sub b van de Beleidsregels wordt verwezen naar de Noordzeeparagraaf in de Nota Ruimte, geconcretiseerd in het IBN, waaruit volgt dat belangenafweging moet plaatsvinden, die stelt dat 'meervoudig ruimtegebruik' wordt beoogd. De overheid kan de eerste gebruiker verplichten ander gebruik te accepteren zoals dit gebeurt in het ontwerp besluit van Breeveertien II waarin het park binnen de 5 NM zone van platform P9-A mag worden gerealiseerd. (6.7/6.8/6.9).	13. Windenergie en olie- en gaswinning op de Noordzee hoeven elkaar niet uit te sluiten zodat inderdaad van meervoudig ruimtegebruik sprake kan zijn. Dit blijkt ook uit de afgegeven (ontwerp) vergunningen voor een aantal windturbineparken. Of meervoudig ruimtegebruik daadwerkelijk mogelijk is locatieafhankelijk. Dit is dan ook de overweging zoals deze in het besluit wordt gemaakt. In het geval van Breeveertien II bleek dat de beperking van de helikopteroperaties op platform P9-A gezien de relatieve afstand en oriëntatie niet noodzakelijkerwijs onacceptabel hoefde te zijn voor de platformoperator. Dit is in een overleg toegelicht aan de platformoperator welke heeft ingestemd met het afgeven van de vergunning. Er was hier geen sprake van een door het bevoegd gezag opgelegde verplichting.
14. In het ontwerpbesluit wordt aangenomen dat de platforms onder alle omstandigheden bereikbaar moeten zijn. Het ontbreken van de afweging van de in het geding zijnde belangen is in strijd met de Wbr. (6.11)	14. Dat geen belangafweging plaats zou hebben gevonden is onjuist. De (negatieve) impact van het park op helikopteroperaties is eerst beschouwd waarna een afweging is gemaakt. Helikopteroperaties op de platforms zullen door het park niet meer onder alle weersomstandigheden mogelijk zijn. Dat het park géén impact op helikopteroperaties zou mogen hebben en mogelijk zouden moeten zijn op de platforms onder alle omstandigheden is niet de gebruikte aanname in het ontwerpbesluit.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
15. In afwijking van het toetsingskader zijn de belangen van de operators in het ontwerpbesluit als vaststaand gegeven gehanteerd: "Als uitgangspunt voor de beoordeling van de effecten op de luchtvaartveiligheid en de veiligheid op platforms geldt dat deze niet mag worden aangetast" (6.10)	15. De redenering dat het niet aantasten van de (luchtvaart-)veiligheid gelijkstaat aan het als vaststaand gegeven hanteren van de operator belangen kan niet worden gevolgd. Omdat de (luchtvaart-)veiligheid gewaarborgd moet blijven, leidt het park tot een beperking van helikopteroperaties op platforms in de nabije omgeving (binnen 5 NM). Het bevoegd gezag heeft deze beperking omschreven op basis van weergegevens van het KNMI: het voorkomen van IFR condities en het voorkomen van ongunstige windrichtingen waarbij het park een belemmering vormt. Zoals in het ontwerpbesluit op pagina 21 is te lezen heeft het bevoegd gezag vervolgens informatie ingewonnen over de betreffende platforms bij de platformoperators (status van het platform, de verwachte productieduur en de frequentie waarmee het platform per helikopter wordt bezocht) om te kunnen afwegen of de beperking voor reguliere helikopteroperaties aanvaardbaar is of niet. Het bevoegd gezag heeft geen reden gezien om aan de juistheid van de verstrekte informatie te twijfelen, hetgeen recentelijk nogmaals is geverifieerd bij de operators.
16. De afweging volgens de Wbr komt in essentie neer op de afweging van het individuele, economische belang van platformoperators tegen het algemene belang van duurzame energie. (6.11)	16. De Noordzee wordt voor en door velen gebruikt. Daarbij is er altijd sprake van individuele, collectieve, economische en ecologische belangen die met elkaar in balans moeten zijn. Net zo min als de Noordzee voor energieopwekking uitsluitend door olie- en gaswinning, welke ook collectief belang dient, is bestemd, is de Noordzee voor energieopwekking uitsluitend met wind bestemd. Het belang van windenergie op zee is gegeven in het Integraal Beheer plan 2015. Hierin is opgenomen dat, omdat de bouw van windturbineparken op de Noordzee expliciet in rijksbeleid wordt gestimuleerd, nut en noodzaak in deze niet hoeven te worden onderbouwd.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
17. De 5 NM zone is geen absolute en harde grens en volgt niet uit een algemeen bindend voorschrift. 5 NM is slechts vereist bij IFR condities in combinatie met een ongunstige windrichting. Het voorkomen van deze combinatie dient gekwantificeerd te worden in percentage van de tijd. Zonder park zijn platforms ook niet 100% bereikbaar, ook dit moet gekwantificeerd worden. (6.12/6.13)	17. De 5 NM wordt geadviseerd door de IVW. Dit advies is niet bindend en de 5 NM kan niet rechtsweg worden afgedwongen. Echter wordt de 5 NM wel in de praktijk gebruikt: het aan- en afvliegen onder IFR (op instrumenten) gebeurt volgens een vast vluchtprofiel zoals omschreven in de JAR-OPS3 en de handleidingen van de helikopteroperators. Daarbij wordt op 5 NM van het platform de daling ingezet tegen de heersende windrichting. Zoals in het ontwerpbesluit is vermeld (blz. 19) is een obstakelvrije zone van 5 NM rondom het platform inderdaad alleen vereist voor IFR omstandigheden. IVW adviseert: "Uit de betreffende regelgeving kan worden afgeleid dat er voldoende separatie (5 NM) tussen een helikopterdek en windturbines moet zijn om onder alle omstandigheden [dus ook IFR] een veilige vluchttuitvoering te garanderen." Onder overwegingen en conclusie is vermeld: "Voor het veilig uitvoeren van IFR operaties dienen de volgende gebieden, vastgelegd in de JAR-OPS 3 Subpart E10, obstakelvrij te zijn (zie figuur 5):..." Indien onder alle windrichtingen bij alle weersomstandigheden (VFR en IFR) helikopteroperaties mogelijk moeten zijn dan is een 5 NM obstakelvrije ruimte 360 graden rondom het platform noodzakelijk. Een obstakelvrije route over een lengte van 5 NM is daarbij, in tegenstelling tot hetgeen beweerd wordt in de zienswijze, altijd nodig voor IFR operaties. Een windrichting is daarbij in het ontwerpbesluit als 'ongunstig' bestempeld indien voor die windrichting de voor IFR operaties benodigde obstakelvrije gebieden (zie figuur 5 op blz. 20) samenvallen met het park en het park daarmee IFR operaties bij die windrichting onmogelijk maakt.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
	Dat helikopteroperaties op de platforms ook in de huidige situatie niet altijd mogelijk zijn is juist, in 2008 is 3,3% van alle vluchten geannuleerd vanwege het weer, echter dit is niet relevant in het bepalen van de impact van het park op helikopteroperaties daar de oorzaken hiervoor (bijv. ook onweer of icing condities) zowel met als zonder park zullen optreden. Er is dan ook geen uitspraak gedaan over de huidige mogelijkheid van helikopteroperaties op platforms, laat staan dat deze 100% zou zijn.
18. Luchtvaartveiligheid zoals betiteld in het ontwerpbesluit dient niet de luchtvaartveiligheid maar het individuele en economisch belang van de operators. De bereikbaarheid van de platforms mag niet worden betiteld als algemeen belang. (6.14) De belangen van Evelop zijn ook deels individueel/economisch maar dienen tevens het algemene belang van duurzame energie. Dit dient zwaar te worden meegewogen. (6.15)	18. Omdat de (luchtvaart-)veiligheid gewaarborgd moet blijven, leidt het park tot een beperking van helikopteroperaties op platforms in de nabije omgeving (binnen 5 NM). Het gaat overigens niet alleen om de bereikbaarheid van de platforms (dit impliceert alleen aanvliegen), maar om de mogelijkheid om zowel aan alsook af te kunnen vliegen. Zie ook reactie bij 6.
19. Op grond van art 3:2 Awb moet onderzocht worden wat redelijke en gerechtvaardigde (individuele) belangen van de platformoperators zijn om deze af te kunnen wegen tegen het algemene belang en de belangen van Evelop. (6.16/6.17)	19. Zie reactie bij 6.
20. In het ontwerpbesluit wordt gesteld dat de gevolgen voor operators onaanvaardbaar zijn maar dit is niet gebaseerd op een objectieve en daarmee toetsbare maatstaf. Dat een kwantitatieve, objectieve conclusie onmogelijk zou zijn is onjuist. (6.17/6.19)	20. Het bevoegd gezag houdt vast aan een kwalitatieve conclusie. Naar aanleiding van de zienswijzen is een nadere motivering toegevoegd, zie paragraaf 3.2.5.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
21. De door de operators aangeleverde gegevens zijn daarbij als vaststaand behandeld. (6.17/6.18).	21. Zoals in het ontwerpbesluit op pagina 21 is te lezen heeft het bevoegd gezag na het bepalen van de beperking van helikopteroperaties op basis van weergegevens informatie ingewonnen over de betreffende platforms bij de platformoperators (status van het platform, de verwachte productieduur en de frequentie waarmee het platform per helikopter wordt bezocht) om te kunnen afwegen of de beperking voor helikopteroperaties aanvaardbaar is of niet. Het bevoegd gezag heeft geen reden gezien om aan de juistheid van de verstrekte informatie te twijfelen, hetgeen terecht is gebleken nu nogmaals e.e.a. is geverifieerd bij de operators.
22. De belangen van de bestaande gebruikers dienen te worden afgewogen tegen het algemeen belang van windenergie op zee en het belang van Evelop.(6.20)	22. Zie reactie bij 16.
23. De platforms worden binnen afzienbare termijn niet meer gebruikt voor winning. (6.21-2/6.30). Verwezen wordt naar een rapportage (Options for CO2 storage in the Netherlands (EnergieNed, 2007)).	23. Uit deze rapportage blijkt dat het aflopen van de winning en daarmee beschikbaar komen van deze velden voor CO2 opslag moeilijk valt te voorspellen t.g.v. de variërende olie- en gasprijzen: "It was confirmed by NAM that the reported presumed year of release of most of the gas fields currently has already shifted ahead, due to adjusted production strategies of the operators, as a result of changed economics." ... "The production life time of fields needs to be assessed in cooperation with the Concession holder as internal and non-published production upsides may exist. Significant production life extensions are possible in an environment of increasing hydrocarbon prices"

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
24. Het park zou slechts leiden tot een marginale verkleining van de bereikbaarheid van de platforms welke 2% van de tijd sowieso niet bereikbaar zijn. Door het park zouden de platforms 8,7%, 3,1% en 3,7% van de tijd niet bereikbaar worden. Dit is niet onaanvaardbaar. (6.21-1/6.23a/6.24). Het voorkomen van IFR condities is gecombineerd met voor betrokken platforms ongunstige windrichtingen. De realisatie van Helmveld zou er toe leiden dat Helder 96,9%, Hoorn 96,3% en Helm 91,3% van de tijd bereikbaar is. De getallen voor bereikbaarheid betekenen dat de gevolgen voor de operators redelijkerwijs aanvaardbaar zijn, de platforms zijn vrijwel altijd bereikbaar. (6.26/6.27)	24. In het ontwerpbesluit (blz. 19) staat weliswaar vermeld dat indien het platform op 0,75 NM niet visueel is de landing moet worden afgebroken (Missed Approach procedure) echter betekent dit niet persé dat bij zicht minder dan 0,75 NM niet wordt gevlogen zoals inspreker lijkt te suggereren. IFR vliegen is in principe altijd mogelijk danwel toegestaan. Slechts enkele platformen op de Noordzee hebben accurate weerswaarneming apparatuur. Het zicht ter plekke van het platform is niet altijd goed te bepalen, daar de waarnemer zich op een andere hoogte dan de helikopter bevindt en juist bij slecht zicht vanwege het gebrek aan referentiepunten zoals nabije scheepvaart het zicht moeilijk in kan schatten. Afhankelijk van de voorspelling voor een bepaald Noordzee gebied, wordt er gevlogen en wordt op 0,75 NM pas duidelijk of het platform zichtbaar is en er daadwerkelijk geland kan worden. Dit is gebleken uit verdere navraag bij helikopteroperator CHC. De door de indiener gebruikte data is ongeschikt vanwege de te korte periode en het ontbreken van wolkengegevens, zie verder reactie bij 19. Vervolgens is op basis van deze ongeschikte data de berekening van de 'bereikbaarheid' getallen onjuist. Er is daarbij namelijk geen rekening gehouden met de voor het aan- en afvliegen benodigde obstakelvrije gebieden voor operaties onder IFR condities zoals deze duidelijk zijn toegelicht in figuur 5 van het ontwerpbesluit. De FA en TO gebieden beslaan een ruimte van 1 NM aan weerszijden van de aan- en afvliegroute over een lengte van 5 NM. De door de indiener bepaalde 'rode' sectoren (ongunstige windrichtingen) zijn diensgevolge kleiner dan deze behoren te zijn waardoor een rooskleuriger beeld wordt geschetst. Deze fout leidt tot een afwijking die groter is naarmate het platform dichterbij het park ligt.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
25. De platforms zijn volgens (onjuiste) gegevens uit het ontwerpbesluit 88% vd tijd wel bereikbaar. (6.22/6.23b).	25. Er is geen reden om aan de juistheid van de door het bevoegd gezag gebruikte KNMI data van de locatie de Kooy te twijfelen. Dit is nogmaals geverifieerd bij het KNMI. In het ontwerpbesluit is aangegeven dat op basis van de weerdata bepaald is dat IFR condities 12% van de tijd voorkomt (dus de overige 88% VFR condities). Dit is echter een jaargemiddelde, het gemiddelde van IFR condities in de winter ligt op ca. 20% van de tijd. In het ontwerpbesluit is de (negatieve) impact van het park op helikopteroperaties beschouwd en wordt op basis van de weerdata omschreven wanneer er geen helikopteroperaties op de platforms mogelijk zijn.
26. Bij de berekening van 88% is geen rekening gehouden met voorkomende windrichtingen in geval van IFR condities. (6.23c)	26. Het getal 88% is niet berekend, het is een weergave van gemeten data: uit de weerstatistiek (bewolkingshoogte en zicht) blijkt dat gemiddeld over het jaar 12% IFR condities heersen (dus 88% VFR). Dit getal zegt niks over het voorkomen van bepaalde windrichtingen maar uitsluitend over het voorkomen van IFR condities.
27. Het getal van 88% gaat ervan uit dat de platforms (tussen 7:00hr en 21:00hr) op elk moment van de dag onmiddellijk bereikbaar moeten zijn terwijl bepalend zou moeten zijn of het gedurende een dagdeel niet bereikbaar is. (6.23d) Er is geen acht geslagen op de situatie dat 's ochtends om 10:00hr IFR condities en een ongunstige windrichting voorkomen, maar dit enkele uren later niet meer speelt en het platform weer bereikbaar is. Redelijkerwijs kan van een operator worden gevergd dat hij enige tijd moet wachten. (6.28d).	27. Er is inderdaad gekeken naar het voorkomen van IFR in de periode dat helikopteroperaties op het platform voorkomen, er is daarbij echter geen aanname gedaan. De in de zienswijze geschetste situatie is bezijden de werkelijkheid. Gekeken is hoe vaak IFR condities voorkomen en hoe vaak ongunstige windrichtingen gemiddeld per maand voorkomen. Om de impact op de logistiek van de helikopter- en platformeigenaar in te kunnen schatten zou het tijdstip van het voorkomen van ongunstige condities gecorreleerd moeten worden met de planning van de operators zoals die op dat moment van toepassing was. De planning van vluchten wordt weken tot maanden van tevoren gemaakt op basis van beschikbaarheid van betreffende werknemers, mogelijk bevoorradingsvaartuigen en helikopters.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
	Als laatste wordt rekening gehouden met de op dat moment beschikbare weersverwachting ter plaatse van het platform. De omstandigheden ter plekke kunnen, eenmaal ter plekke, anders zijn dan voorspeld. Om te plannen is de mijnbouwoperator ook afhankelijk van de periode waarin gebruik van de helikopter mogelijk of gewenst is. Deze periode kan een blok zijn van bijvoorbeeld 2 uur. Slechts de mijnbouwoperators hebben de gehele dag een helikopter tot hun beschikking. De daadwerkelijke nadering richting een platform neemt slechts 15 minuten in beslag. De definitie van de gewenste "window of opportunity" is daarom essentieel bij het uitrekenen van de mogelijk operationele beperking. De optie om te wachten (zoals gesuggereerd in de zienswijze) en het later nog eens te proberen is voor de mijnbouwoperators daarbij vaak niet aanwezig.
28. SAR wordt niet belemmerd door park. (6.23e/6.29e)	28. Het bevoegd gezag acht de effecten van het windturbinepark op SAR operaties per helikopter minimaal.
29. In het ontwerpbesluit worden niet-representatieve weerdata gebruikt nl. van landcondities terwijl voor de platforms offshore condities maatgevend zijn. Enkel doorrekenen van juiste weerdata (zonder windrichting) leidt tot 89,8% bereikbaarheid. (6.25).	29. De in de zienswijze gebruikte data van platform K14 (27 NM ten noordwesten van Helmveld) is om twee redenen niet geschikt. Ten eerste betreffen de door indiener genoemde IFR data alleen het zicht, over de wolkenhoogte zijn op de locatie K14 geen gegevens beschikbaar. Aangezien IFR condities worden bepaald door het zicht en wolkenhoogte kan op basis van de K14 data dus geen conclusie worden getrokken over het voorkomen van IFR condities.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
	Ten tweede is de datareeks van K14 te kort waardoor deze data slechts heel beperkt inzicht geven in de variabiliteit van weersomstandigheden. De Kooy ligt aan de kust, en heeft daarmee deels zee, deels landkarakteristieken. De afstand tussen de Kooy en K14 is zo groot (K14 ligt daarbij nog verder van de parklocatie af) dat ook op basis daarvan al te verwachten valt dat er verschillen zijn. Echter voor de Kooy was een meetreeks voorhanden voor een voldoende lange periode voor betrouwbare gemiddelde waarden. Bovendien waren voor deze locatie ook wolkengegevens voorhanden zodat het voorkomen van IFR condities bepaald kon worden. Bovenstaande is gebleken na verificatie bij het KNMI.
30. Verkleining bereikbaarheid ten gevolge van het windturbinepark is marginaal en de olie- en gaswinning zal op afzienbare termijn worden beëindigd (rapportage EnergieNed) zodat moet worden geconcludeerd dat de vergunning niet vanwege luchtvaartveiligheid kan worden geweigerd. (6.30/6.31)	30. Zie reactie bij 13.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
31. De redenering dat het luchtvaartverkeer vanwege het voorzorgsbeginsel geen effect zou mogen ondervinden van een nieuw aan te leggen windpark is onjuist. Volgens het IBN heeft het voorzorgsbeginsel vooral betrekking op de gevolgen van activiteiten voor natuur en milieu. Het ontwerpbesluit hanteert het beginsel echter in het kader van luchtvaartveiligheid, althans de bereikbaarheid. Daarnaast is, ook in het licht van het IBN, ten onrechte niet onderzocht of de onaanvaardbare gevolgen van Helmveld, zo die er al zijn, kunnen worden weggenomen door de operators te dwingen tot preventieve maatregelen;	31. Het bevoegd gezag hanteert als uitgangspunt voor de beoordeling van de effecten op de luchtvaartveiligheid en de veiligheid op de platforms dat deze niet mag worden aangetast. Het voorzorgprincipe houdt in dat preventieve maatregelen genomen dienen te worden wanneer er redelijke gronden tot bezorgdheid bestaan, dat een activiteit schade toebrengt aan het mariene milieu, de gezondheid van de mens of ander rechtmatig gebruik. (p. 3 IBN) In het IBN wordt ook gesteld dat meervoudig ruimtegebruik nagestreefd moet worden waar mogelijk onder voorwaarde dat de andere gebruiker daar geen schade of hinder van ondervindt. Het bevoegd gezag heeft bij dit besluit de belangen van de operators afgewogen en daarmee tevens het veiligheidsaspect. Luchtvaartveiligheid ziet op het veilig en doelmatig kunnen gebruiken van de platforms door operators. Hierbij gaat het er om dat de helikoperoperaties op de platforms ten eerste veilig kunnen worden uitgevoerd en ten tweede voldoende mogelijk zijn. De operators oefenen bestaande rechten uit. In het IBN wordt gesteld dat meervoudig ruimtegebruik nagestreefd moet worden waar mogelijk onder voorwaarde dat de andere gebruiker daar geen schade of hinder van ondervindt. Het bevoegd gezag heeft de mogelijkheid van meervoudig ruimtegebruik op deze locatie onderzocht en geconcludeerd dat dat in dit geval niet mogelijk is. Zie hoofdstuk 3 van het besluit.
32. Het ontwerpbesluit is in strijd met het Draaiboek omdat Evelop niet in de gelegenheid is gesteld om met de operators van de platforms in overleg te treden, terwijl zij daar wel diverse keren op heeft aangedrongen.	32. In een telefoongesprek tussen Evelop en het bevoegd gezag op 23 oktober 2008 heeft belanghebbende aangegeven dat er contact is geweest tussen Evelop en de platformoperators Wintershall en Chevron en dat deze gesprekken niet tot het door belanghebbende gewenste resultaat hadden geleid.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
33. Evelop is van mening dat op basis van de punten 6.4 t/m 6.50 zowel Helmveld als Callantsoog vergund kan worden. Als echter slechts één van de parken vergunbaar is dan gaat de voorkeur uit naar Helmveld.	33. Aangenomen wordt dat de laatste alinea's in hoofdstuk 3 van het Ecofys rapport worden bedoeld waarin wordt geconcludeerd dat Helmveld de voorkeur heeft gezien de grotere afstand tot de platforms. M.b.t. tot de genoemde onderbouwing geldt ook hier dat de door de indiener gebruikte data ongeschikt is vanwege de te korte periode en het ontbreken van wolkengegevens, zie verder reactie bij 19. Vervolgens is op basis van deze ongeschikte data de berekening van de 'bereikbaarheid' getallen onjuist, zie reactie bij 14. Het bevoegd gezag heeft geconcludeerd dat beide parken leiden tot een beperking van helikopteroperaties op de platforms en dit onaanvaardbare gevolgen zal hebben voor de operaties op deze platforms. Het aspect luchtvaartveiligheid leidt daarmee voor beide parken tot weigering van de vergunning.
Eventuele wijzigingen en/of voorschriften 34. Het bevoegd gezag moet volgens jurisprudentie (ABRS 3-9-2008, AB 2009/157) in voldoende mate onderzoeken of de door Eneco aangedragen maatregelen ter voorkoming of beperking van eventuele negatieve effecten in voorschriften bij de vergunning kunnen worden opgenomen. Eneco is van mening dat met maatregelen en voorschriften wel een vergunning kan worden verleend.	Eventuele wijzigingen en/of voorschriften 34. Voor het bevoegd gezag geldt dat ze een beschikking neemt op basis van de aanvraag. Ondergeschikte aanpassingen van de aanvraag kan het bevoegd gezag - tot op zekere hoogte - meenemen in haar afwegingen omtrent het besluit. Wijzigingen die leiden tot een andere aanvraag kan het bevoegd gezag niet meewegen in haar afwegingen omdat dan een andere aanvraag ontstaat. Door de aanvrager ingediende mitigerende maatregelen die binnen het hierboven geschetste kader zijn gebleven, zijn door het bevoegd gezag onderzocht en in de overwegingen van het ontwerpbesluit opgenomen.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
Evenredigheid 35. Weigering van de vergunning op grond van de hiervoor behandelde aspecten is in strijd met het evenredigheidsbeginsel ex art. 3:4 lid 2 Awb omdat de belangen van Eneco niet zijn meegewogen in het ontwerpbesluit. Eneco heeft grote belangen bij het kunnen voorzien in de capaciteitsvraag van het energienetwerk, onder meer door duurzame energiebronnen aan te boren; Eneco heeft bovendien haar strategie gericht op duurzame energie, onder meer door het failliete Evelop over te nemen.	Evenredigheid 35. De door Eneco genoemde belangen en omstandigheden zijn voor het bevoegd gezag niet van zodanig bijzondere aard dat deze gaan boven die van de belangen van andere initiatiefnemers van windturbineparken op de Noordzee.
Doelstelling windenergie en kosteneffectiviteit 36. Door de nabijheid bij de kust is Callantsoog Noord zeer kosteneffectief door de lagere netaansluiting- en funderingskosten. Dit draagt bij aan het doelmatig gebruik van waterstaatswerken. Daardoor kan de kabinetsdoelstelling van 950 MW in de huidige kabinetsperiode gehaald worden.	Doelstelling windenergie en kosteneffectiviteit 36. Kosteneffectiviteit als zodanig is geen beoordelingscriterium bij een Wbr-vergunning.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909

Volgnummer: 7 Afzender: Zeevisserijbedrijf K. Post BV De Akkers 40 8321 BV URK	
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Belanghebbende is niet tegen windturbineparken, maar maakt zich zorgen over het voortbestaan van de vissoorten in de Noordzee. De hoeveelheid parken/windmolens is te hoog.	1. Tijdens het vergunningsproces heeft een nauwkeurige analyse plaatsgevonden van de effecten van de aanleg-, exploitatie- en verwijderingsfase van de aangevraagde windturbineparken op grond van ecologie, scheepvaart, luchtvaart en mijnbouw. Op basis van de passende beoordeling - en met in achtneming van artikel 6 leden 3 en 4 van de Habitatrichtlijn - is de zekerheid verkregen dat de vergunde windparken samen niet leiden tot significante effecten op elk van de hiervoor genoemde aspecten.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK CALLANTSOOG NOORD

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
2. Belanghebbende vindt het ook niet terecht dat er geen overleg heeft plaatsgevonden met de visserijbedrijven.	2. Het bevoegd gezag is inderdaad niet in overleg gegaan met alle belanghebbenden. Belanghebbenden kunnen via het indienen van zienswijzen alsnog hun belangen naar voren brengen. Verder is het bevoegd gezag van oordeel dat op basis van de onderzoeken een goed inzicht is van de gevolgen van het hebben, houden, onderhouden en verwijderen van windturbines op de vissen om een oordeel over de vergunningaanvraag te hebben met afweging van alle belangen.
3. De windmolens van de offshore windturbineparken draaien 70% van de tijd nooit. Belanghebbende heeft niet het gevoel dat het wat oplevert, terwijl hij dat wel heeft bij de Eemshaven windmolens.	3. Dit gegeven wordt ter kennisgeving aangenomen.
4. Wanneer de windmolens wel draaien, treft hij veel drijvende dode zeevogels aan.	4. zie antwoord onder 1.
5. Belanghebbende stelt schade te zullen hebben door verlies aan visgebied, het verminderen van de visstand door heien en het verdrijven van vissoorten uit hun paaigebieden.	5. Indien inspreker nadeel meent te ondervinden als gevolg van de Wbr-vergunning, bestaat de mogelijkheid een verzoek tot schadevergoeding in te dienen op grond van de Regeling nadeelcompensatie Verkeer en Waterstaat 1999 (RNC). Een verzoek om nadeelcompensatie wordt behandeld volgens de bepalingen van de RNC.

Datum
2 november 2009

Nummer
WSV/2009-909